

Ο.Ε.Ν.Ο

Η ΣΑΤΑΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε.
ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

ΟΠΩΣ ΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ
Ο ΓΡΑΜΜΑΤΕΥΣ ΤΗΣ
Γ. ΚΟΥΦΟΥΔΑΚΗΣ

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΣΚΕΨΙΣ

Τό παρόν εἶναι ἀκριβὴς ψηφιακὴ ἀνατύπωσις
τῆς ἐκδόσεως τοῦ 1949.

Ἑλεῦθερη Σκέψις
Ἰανουάριος 2006

ISBN 960-8352-73-8

Ἑλεῦθερη Σκέψις
Ἱπποκράτους 112 - Ἀθῆναι 114 72
Τηλέφωνα: 210 36.14.736 - 210 36.30.697
Τηλεομοιότυπο (Φάξ): 210 36.30.697
Ἡλεκτρονικὸ Βιβλιοπωλεῖο (Internet): www.eleftheriskepsis.gr
Ἡλεκτρονικὸ Ταχυδρομεῖο (E-mail): Sales@eleftheriskepsis.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- I.— Τὰ πρῶτα βήματα στὸν Κομμουνισμό.
- II.— Πῶς ἓνα Ἑλληνικὸ κομμουνιστικὸ σωματεῖο μεταβάλλεται σὲ ἀθῶα Ἀμερικάνικη Λέσχη.
- III.— Μπαίνει στὸ χορὸ τὸ Κ.Κ. Ἀγγλίας.
- IV.— Πῶς ὀργανώνονται καὶ πῶς τορπιλλίζονται οἱ συγκεντρώσεις.
- V.— Ἡ «Ἐνωσις Ἑλλήνων Ναυτεργατῶν Μ. Βρεταννίας» καὶ ὁ Μαῦρος καθοδηγητής της.
- VI.— Πῶς πληρῶνεται ἀπὸ τὸ Κόμμα ἓνας πιστὸς Κομμουνιστής.
- VII.— Οἱ Κομμουνισταὶ καταλαμβάνουν τὰ Σωματεῖα τῆς Π.Ν.Ο. Ἐνας ἐνδοκομματικὸς καυγᾶς.
- VIII.— Τὸ Κ.Κ. Ἀγγλίας ἐπιβάλλει τὸν Ἀντώνη ΑΜΠΑΤΙΕΛΟ.
- IX.— Ἡ βιαία διάλυσις τῆς Π.Ν.Ο. Οἱ Κομμουνισταὶ ἐπικρατοῦν πέρα γιὰ πέρα.
- X.— Ἡ ἰδρυσις τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. (Μάρτιος 1943).—Τὸ σαμποτάρισμα τοῦ «ἀντιφασιστικοῦ» πολέμου.
- XI.— Ἑλλήνες καὶ Ἀγγλοὶ Κομμουνισταὶ ἱδρύουν τὸ Ε.Α.Μ. Λονδίνου.
- XII.— Ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. καθοδηγεῖ τὸ κίνημα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς καὶ ἐνισχύει τὸν Δεκέμβρη.
- XIII.— Ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἐγκαθίσταται στὸν Πειραιᾶ.—Ἡ ἀγκιτάτσια.
- XIV.— Τὸ Κ.Κ.Ε. καθοδηγεῖ τὴν Ο.Ε.Ν.Ο.—Πλήρης ἀνάλυσις τοῦ μηχανισμοῦ.
- XV.— Πῶς τιμωρεῖται ὁ Κομμουνιστὴς ποὺ ἔχει δική του γνώμη.
- XVI.— Ἰδρυσις καὶ πρόγραμμα τοῦ «Κομματικοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ» στὴ Μασσαλία (Σεπτέμβριος 1947).
- XVII.— Τὸ Κ.Κ.Ε. διατάσσει τὴν στρατολογία τῶν Ναυτεργατῶν.
- XVIII.— Ἡ ἀδελφικὴ συνεργασία τοῦ Κ.Κ. Γαλλίας.
- XIX.— Ἡ βοήθεια τῶν Ἰταλῶν κομμουνιστῶν.
- XX.— Ἡ πλαστογραφία τῶν φυλλαδίων, οἱ ἔρανοι καὶ τὸ λαθρεμπόριο.
- XXI.— Παρίσι - Πράγα - Βουδαπέστη - Βελιγράδι - Πρέσπα.
- XXII.— Πρῶτες ἐντυπώσεις ἀπὸ τὴν «Ἐλευθέρα Ἑλλάδα». Παγωνιά, πορείες καὶ «ΙΣΟΤΗΣ».
- XXIII.— Ἡ συκοφαντία.
- XXIV.— Μὲ τὴν ταξιαρχία Ὑψηλάντη στὴ μάχη τοῦ Γράμμου.
- XXV.— Στὸν Ἑθνικὸ Στρατό.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Παραθέτομε στὸ κοινὸν τὴν δραματικὴ ἱστορία τῆς Ὁ.Ε.Ν.Ο.—τῆς Ὁμοσπονδίας Ἑλληνικῶν Ναυτεργατικῶν Ὁργανώσεων—γραμμμένη ἀπὸ τὸν ἰδρυτὴ καὶ τὸ πρωτοπαλ-
λήκαρό της, τὸν Γεώργιο Κουφουδάκη.

Ὁ Κουφουδάκης εἶναι θερμαστὴς καραβιῶν. Τὰ λιγο-
στά του γράμματα φέρουν τὴν σφραγίδα τοῦ Κομμουνιστι-
κοῦ Σχολειοῦ. Ἡ ἀφήγησίς του εἶναι ἔντεχνη, τραχειά, τὸ
ῥυθμὸς του συχνὰ δυσάρεστο. Προτιμήσαμε ἐν τούτοις νὰ τυ-
πώσωμε τὸ κείμενο αὐτό, ὅπως βγήκε ἀπὸ τὴν πέννα τοῦ
συντάκτου του, χωρὶς νὰ θίξωμε οὔτε τὸ λεκτικόν, οὔτε καὶ
τὴν πρωτόγονη σύνταξιν. Ἐτσι ἡ ἐξομολόγησις τοῦ Κουφου-
δάκη διατηρεῖ ἀναμφισβήτητα τὸν τόνο τῆς γνησιότητος.

Τὸ φυλλάδιο αὐτὸ προορίζεται πρῶτα ἀπ' ὅλα, γιὰ τοὺς
Ἑλλήνας ναυτεργάτας. Αὐτοὺς ὁ Κουφουδάκης, ἀφοῦ
ἐπὶ δέκα χρόνια τοὺς παρέσυρε στὸν κατήφορο τῆς κόκκινης
ἀπάτης, θέλει τώρα νὰ τοὺς ἀνοίξῃ τὰ μάτια, νὰ τοὺς στα-
ματήσῃ μπρὸς τὸν γκρεμνόν, ποὺ παρ' ὀλίγον νὰ τὸν καταπιῇ
τὸν ἴδιο. Τοὺς δείχνει μὲ τρόπο ζωντανόν—γιατὶ τὸν ἔζησε—
πῶς ὁ Κομμουνιστικὸς κόσμος δὲν εἶναι παρὰ ἡ ἐφαρμογὴ
τοῦ «δάσκαλε ποὺ δίδασκες καὶ νόμο δὲν ἐκράτεις». Ἐκεῖ
ἀλυσσοδένεται ἡ «Λευτεριά», ποδοπατεῖται ἡ «Δικαιοσύνη»
καὶ κουρελιάζεται ἡ «Ἰσότης».

Ἡ ἐξομολόγησις τοῦ Κουφουδάκη δὲν προορίζεται ἐν
τούτοις μόνο γιὰ τοὺς ναυτεργάτας, ἀπευθύνεται σ' ἕναν ὁλό-
κληρο κόσμον ἀφελῶν ἢ ἡλιθίων ἀστῶν, διανοουμένων, ἐρα-
σιτεχνῶν τῶν ἐπαναστάσεων ποὺ γίνονται μὲ ξένα κόλυβα,

σ' όλους αυτούς που για τὸ χατήρι τῆς «Προόδου» παίρνουν τοῖς μετρητοῖς τὴν Κομμουνιστικὴν μπουρδολογίαν.

Εἶναι ἄπειροι αὐτοί: Ἕλληνες καὶ ξένοι. Εἶναι αὐτοὶ ποὺ ἐσκάρωσαν ἢ υἱοθέτησαν τὸν μῦθο τῆς «μοναρχοφασιστικῆς Ἑλλάδας», ποὺ αὐτοχειροτονοῦνται ἐλεγκταὶ τῆς Ἑλληνικῆς Δικαιοσύνης, ποὺ κόπτονται γιὰ τὶς «συνδικαλιστικές ἐλευθερίες», καὶ ιδρύουν «Συλλόγους γιὰ τὴν Δημοκρατία στὴν Ἑλλάδα» γιὰ νὰ σώσουν «συνδικαλιστὰς» τοῦ τύπου Ἀμπατιέλου.

Θὰ πέση σωστὸ μαστίγιο ἐπάνω τους ἡ ἀφήγησις τοῦ Κουφουδάκη, ποὺ δείχνει τί ἀκριβῶς θὰ πῇ «κομμουνιστικὸς συνδικαλισμός», τί εἶδους «Τρέντ Γιούνιον» ἦταν ἀπὸ τὴν ἀρχὴ ἡ περιβόητη Ο.Ε.Ν.Ο., τί εἶδους «συνδικαλισταὶ» εἶναι ὁ Ἀμπατιέλος, ὁ Κολιδὸς καὶ οἱ ὅμοιοί των.

Καὶ ἴσως ἀκόμη, ἡ ὥμῃ ἐξομολόγησις τοῦ Γ'. Κουφουδάκη ἀνοίξει τὰ μάτια σὲ τόσες Κυβερνήσεις Συμμαχικῶν Κρατῶν, ποὺ, ἐνῶ συνασπίζονται γιὰ νὰ φυλάξουν τοὺς λαοὺς των ἀπὸ τὴν Κόκκινη ἀπειλή, ἐξέθρεψαν τόσον καιρὸ καὶ ἐκτρέφουν ἀκόμη στὸ ἔδαφός τους τὴν σατανικὴ Ὀργάνωσι ποὺ στρατολογεῖ δολοφόνους τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, τοῦ Λαοῦ ποὺ προμαχεῖ γιὰ τὴν δική τους ἐλευθερία.

Ο.Ε.Ν.Ο.

Η ΣΑΤΑΝΙΚΗ ΟΡΓΑΝΩΣΙΣ ΤΟΥ Κ.Κ.Ε. ΣΤΗΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΝΑΥΤΙΛΙΑ

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΒΗΜΑΤΑ ΣΤΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟ

Γεννήθηκα τὸ 1911 στὸ Δενίξ Γιρὲν Μ. Ἀσίας. Ἀρχισα νὰ ἐξα-
σκῶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ Ναυτεργάτη ἀπὸ τὸ 1928, 22 Μαΐου.

Ἡ δράση μου μέσα στὰ καράβια σὰν ἐξωκομματικοῦ ἀρχίζει ἀπὸ
τὰ 1929. Τότε ἡ κατάσταση μέσα στὰ καράβια, ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῶν
μισθῶν, μὰ καὶ τῆς διαβίωσης, ἦταν κάθε ἄλλο παρὰ καλή. Αὐτὴ ἡ
ὄχι καλὴ κατάσταση ἀνάγκαζε τὰ πληρώματα νὰ κάνουν συζητήσεις
μέσα στὰ καράβια ἐνάντια στοὺς πλοίαρχους. Τὸ ἴδιο συνέβαινε καὶ
στὸ καράβι πού δούλευα ἐγώ. Τὸ καράβι ὀνομαζότανε «Χαράλαμπος
Πατέρας». Ἀκούγοντας τὸ πλήρωμα νὰ συζητεῖ γιὰ τὴν κακὴ τροφο-
δοσία, θύμωσα γιατί ἔκαναν συζήτηση μέσα στὴν πλώρη καὶ ἀπὸ τὴν
ἄλλη μπάντα φοβότανε νὰ πᾶνε νὰ κάνουν τὰ παράπονά τους στὸν
πλοίαρχο. Σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πολλὲς συζητήσεις πῆρα τὸν λόγο καὶ εἶπα
στὸ πλήρωμα ὅτι οἱ συζητήσεις πού κάνουν μέσα στὴν πλώρη δὲν
ἔχουν κανένα ἀποτέλεσμα καὶ καλύτερα θὰ ἦταν νὰ πᾶμε νὰ κάνουμε
τὰ παράπονά μας στὸν πλοίαρχο γιὰ νὰ διορθώσει τὴν τροφοδοσία. Ἡ
πρότασή μου δὲν ἔγινε δεκτὴ. Τότε ἐγὼ μονάχος μου πῆρα τὴν καρα-
βίνα μου καὶ ἐπῆγα στὴν κουζίνα καὶ ἀρπάχτηκα στὰ λόγια μὲ τὸν
μάγειρο. Τὶς φωνὲς καὶ τῶν δυὸ μας ἄκουσε ὁ πλοίαρχος, ὁ ὁποῖος
ἤρθε νὰ μάθει τί συμβαίνει καὶ μαλώνουμε. Ἐξήγησα τοὺς λόγους
στὸν πλοίαρχο Ι. Πατέρα. Τότε αὐτὸς μοῦ ἔδωσε δύο σκαμπίλια λέ-
γοντάς μου: Ὅσα δλόκληρο πλήρωμα ἀπὸ 33 ὑπάρχει μέσα στὸ κα-
ράβι καὶ κανένας δὲν ἤρθε νὰ παραπονεθεῖ πὼς τὸ φαί δὲν εἶναι καλὸ
καὶ ἤρθες ἐσύ; Ὅταν μὲ κτύπησε ἀρχισα νὰ τὸν βρίζω μὲ τὰ χειρό-
τερα λόγια. Αὐτὴ ἦταν ἡ πρώτη μου ἐπαναστατικὴ ἐνέργεια μέσα στὰ
καράβια.

Στὸ καράβι αὐτὸ μεταξὺ τοῦ πληρώματος ὑπῆρχε καὶ κάποιος
ὀνομαζόμενος Σιδ. Παπᾶς καὶ ὁ ὁποῖος βρίσκεται ἀπὸ τὸ 1930 στὶς
Ἠνωμένες Πολιτεῖς. Ὁ Παπᾶς μετὰ ἀπὸ δύο ἡμέρες μὲ ἐπλησίασε
καὶ ἀρχισε νὰ μοῦ κάνει διαφώτιση, λέγοντάς μου ποῖος εἶναι ὁ καλύ-
τερος τρόπος πού μπορούμε μὲ τὴν δύναμή μας νὰ καλυτερεύσουμε τὶς
συνθῆκες τῆς ζωῆς μας μέσα στὰ καράβια. Μοῦ ἐσύστησε νὰ μὴν ξα-

να κάνω αυτό που έκανα μόνος μου, αλλά πάντα να προσπαθώ να οργανώνω το πλήρωμα, και μετά, οργανωμένοι, να πηγαίνουμε στον πλοίαρχο να διεκδικούμε τα συμφέροντά μας. Αυτός ήταν ο πρώτος ναυτεργάτης κομμουνιστής που με είχε πλησιάσει και που αυτά μου είπε τα εύρισκα πολύ σωστά. Από τότε, σε όσα καράβια έκανα, πάντα ακολουθούσα αυτά που μου είχε πει ο Παπās. Από τότε έως το 1936 δέν είχα ξρθει σε έπαφή με άλλον ναυτεργάτη κομμουνιστή. Κατά τον Σεπτέμβριο του 1936 μπαρκάρισα από το Ρότερνταμ με το «Γκρηκ Μάρινερ» του Παντελή. Μεταξύ του πληρώματος ήταν κάποιος Κρητικός, ονομαζόμενος Μανούσος Μπρουλής, μέλος του Κ.Κ. Έλλάδας, με αρκετές οργανωτικές ικανότητες. Ο Μπρουλής πολύ γρήγορα οργανώσε το καράβι, αλλά και πολύ γρήγορα μπόρεσε να εκτιμήσει και τον καθένα από μās. Από τις πρώτες ημέρες είδε πώς ήμουν ένα από πιό επαναστατικά στοιχεία του πληρώματος. Ακριβώς και γι' αυτό σε κάποια συζήτηση που είχα μαζί του άρχισε να με ρωτά για την δράση μου μέσα στα καράβια. Από την ημέρα εκείνη άρχισε να μου κάνει τακτική διαφωτιστική δουλειά, προσπαθώντας να με βγάλει, όπως έλεγε, ένα από τα καλύτερα ναυτεργατικά στελέχη.

Με τον Μπρουλή στο ίδιο καράβι δουλέψαμε 3 1/2 μήνες. Όλο αυτό το διάστημα μου έμαθε πώς να οργανώνω ένα καράβι και από ποιά ζητήματα να πιάνομαι για να μπορώ να τραβώ τα πληρώματα μαζί μου και ενάντια στον πλοίαρχο. Το χρονικό αυτό διάστημα που έκανα μαζί του ήταν αρκετό να μάθω τους τρόπους και τις μέθοδες πώς να μπορώ πιό εύκολα να οργανώνω τα πληρώματα.

Στα τέλη του Δεκέμβρη 1936 ξεμπαρκάρισα στο Ρότερνταμ μαζί με τον Μπρουλή. Εκεί τότε αντιπρόσωπος της Ναυτεργατικής Ένώσεως Έλλάδος ήταν ο Άλέκος Δανάλης. Στο Ρότερνταμ εκ μέρους της Ν.Ε.Ε. πήγαινα σά καράβια για οργανωτική και οικονομική δουλειά. Όταν και ο Δανάλης είδε την δραστηριότητά μου, με κάλεσε και μου έπρότεινε, αν ήθελα, να γίνω μέλος του Κ.Κ.Ε. Την πρότασή του αυτή την δέχτηκα με μεγάλη ευχαρίστηση γιατί πίστευα ότι το Κ.Κ.Ε. ήταν το κόμμα που τίμια αγωνιζότανε για τα δίκαια συμφέροντα της εργατικής τάξης της Έλλάδος. Όταν τέλειωσε η συζήτησή μας και δέχτηκα την πρότασή του μου είπε ότι θα έγραφε στη Μασσαλία στον Θανάση Καμπούρογλου, που τότε ήταν Γραμματέας της Ν.Ε.Ε., για να εγκρίνει την έγγραφή μου.

Το Γενάρη του 1937 μπαρκάρισα με το α/π «Δ. Ίγγλέση». Από το Ρότερνταμ πήγαμε στο Κάρδιφ της Άγγλιας για φόρτωση, εκεί πήρα γράμμα από τον Καμπούρογλου και που σ' αυτό μου έλεγε ότι γίνομαι δεκτός στο Κομμουνιστικό Κόμμα. Το γράμμα του το έλαβα στις 16 του Γενάρη 1937.

Από τις 16 του Γενάρη του '37 αρχίζει η δράση μου σās μέλους του Κ.Κ.Ε. Το 1940, τον Αύγουστο, από την Καζαμπλάνκα της Αφρικής μπαρκάρισα με το «Τουρκία» του Καλιμανόπουλου το οποίο πή-

γανε για την Νέα Υόρκη. Στην Νέα Υόρκη φθάσαμε στις 16 Αυγούστου. Εκεί ο πλοίαρχος Στέλιος Μακρής στο Ίμιγκρέσιον με κατηγόρησε ότι είμαι κομμουνιστής και βάσει της κατηγορίας αυτής το Ίμιγκρέσιον μου απαγόρευσε την έξοδο. Παρ' όλα τα διαβήματά μου, έστάθη αδύνατον να μπορέσω να επικοινωνήσω ελεύθερος με τον έξω κόσμο. Όταν βεβαιώθηκα πώς δεν θά μπορούσα να βγώ έξω, σκέφθηκα τί άλλο μπορούσα να κάνω. Σκέφθηκα να ζητήσω τη συμβουλή της Γραμματείας της Ναυτεργατικής Ένώσεως Ελλάδος που μόλις τότε το Κέντρο της το είχε μεταφέρει στη Νέα Υόρκη. Κατώρθωσα με μεγάλες δυσκολίες να έρθω σε έπαφή μαζί τους, τους εκθέσα το ζήτημά μου πώς έστεκε και αυτοί με εσυμβούλεψαν να δραπετεύσω. Πράγματι, από την ημέρα εκείνη, η μόνη μου σκέψη ήταν το πώς να δραπετεύσω.

Στα τέλη Αυγούστου το καράβι πήγε στις δεξαμενές του Μπροϋκλιν να καθαριστεί. Εκεί ένα βράδυ κατώρθωσα να ξεγελάσω τους φύλακες και να το σκάσω.

II

ΠΩΣ ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ ΜΕΤΑΒΑΛΛΕΤΑΙ ΣΕ ΑΘΩΑ ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΗ ΔΕΣΧΗ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ: Δραπέτευσα στη Νέα Υόρκη τα τέλη Αυγούστου του 1940 και μετά την κατάληψη της Γαλλίας από τους Γερμανούς. Το Κέντρον της Ναυτεργατικής Ένώσεως της Ελλάδος μεταφέρθηκε στην Νέα Υόρκη. Σαν Γραμματέας της τότε ήταν ο Γρηγόριος Γρηγοριάδης και Ταμίας ο Τάσος Βέργας. Μόλις δραπέτευσα, άμέσως ήρθα σε έπαφή μαζί τους και ζήτησα να μάθω νέα της ναυτεργατικής κατάστασης.

Ο Βέργας βρέθηκε πρόθυμος να με κατατοπίσει. Στη συζήτησή μας αυτή μου είπε ότι υπήρχε ένας μεγάλος αριθμός ναυτεργατών που είναι τελείως άνοργάνωτος. Και ότι σκέφθηκαν, μιά και νόμιμα σαν Ν.Ε.Ε. δεν μπορούσαν να εμφανισθούν και να οργανώσουν τους ναυτεργάτες, να την καμουφλάρουν, ιδρύοντας μιά *Ναυτεργατική Δέσχη* που σαν σκοπό θά είχε την οργάνωση των ναυτεργατών μέσα και έξω από τα καράβια. Την Ν.Ε.Ε. δεν μπορούσαν να την εμφανίσουν για δυο λόγους; α) Διότι δεν ήτο ανεγνωρισμένη από τις Αμερικανικές Αρχές και β) Διότι η Ναυτεργατική ήταν χαρακτηρισμένη σαν κομμουνιστική από το Έλληνικόν Κράτος και ο κάθε Ναυτεργάτης φοβόταν να γίνει μέλος της μη χαρακτηριστεί σαν τέτοιος.

Κατά τον Σεπτέμβριο μήνα η Γραμματεία της Ν.Ε.Ε. κάλεσε έκτακτη συνέλευση των στελεχών της που βρισκόντατε εκεί. Στη Συνέλευση αυτή παρευρισκότανε οι Γρηγοριάδης, Βέργας, Βαλλιάνος Σπυρ. Βελιώτης Παν., Γερμανός Γεώργ., Γεωργιάτος Σπύρος, εγώ και μερικοί

ἄλλοι ἐκ μέρους τῆς Κομμουνιστικῆς Ὄργανώσεως Ἑλληνοαμερικανῶν κάποιος ὀνόματι Τάσος Κοντογιάννης ὁ ὁποῖος ἦταν ὑπεύθυνος στὸν «Σπάρτακο». Στὴ συνεδρίαση αὐτὴ συζητήθηκε τὸ ζήτημα τῆς Ἰδρυσης τῆς Λέσχης, συνάμα δὲ ἐπρωτάθηκε καὶ σὰν πρόεδρος τῆς ὁ Ἀμπατιέλος Ἀντώνιος ὁ ὁποῖος ὅμως εὐρισκότατε ναυτολογημένος ἐπὶ τοῦ Ἀ/π «Ρόκος Βεργωτῆς». Ἡ συνέλευση ἀπεφάσισε τὴν ἰδρυση τῆς Λέσχης ὡς ἐπίσης καὶ μόλις ὁ Ἀμπατιέλος φθάσει, νὰ εἰδοποιηθεῖ ἀμέσως νὰ ἀπολυθεῖ γιὰ νὰ ἀναλάβει τὴ Λέσχη. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ Ὀκτώβρη, στὸ Μπρόν Στρήτ, νοικιάσαμε γραφεῖα τῆς Λέσχης καὶ ἀμέσως ἀρχισαν οἱ ἐγγραφεῖς μελῶν. Τὴν περίοδο αὐτὴ γιὰ τὴ Ν.Ε.Ε. ὁ πόλεμος ἦταν ἱμπεριαλιστικός καὶ ὄχι πόλεμος δημοκρατικός, ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ἔβαζε σὰν σύνθημά της ἡ Λέσχη κατώτατο ὄριο μισθοῦ θερμοαστοῦ 205 Δολ-λάρια. Ὅμως ἂν μπορούσαν ἔπρεπε νὰ ζητᾶν τὰ πληρώματα καὶ δῶρο, ἂν τὸ ταξίδι τους ἦταν γιὰ τὴν Ἀγγλία. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ πολλὰ τότε καράβια κατέβαιναν στὰ διάφορα λιμάνια τοῦ Καναδᾶ σὲ ἀπεργία ζητώντας ἐκτὸς τοῦ μισθοῦ καὶ ὑπέρογκα ποσὰ σὰν δῶρο. Ἄν πλοίαρχοι ἀρνιόντουσαν, οἱ ναυτεργάτες, παρωτρυνόντουσαν ἀπὸ τὰ στελέχη νὰ κατέβουν σὲ ἀπεργίες πού σὰν ἀποτέλεσμα εἶχαν πῶς, σὲ ὅποιο λιμάνι τοῦ Καναδᾶ μὰ καὶ τῆς Ἀγγλίας ἂν πηγαινες, θὰ εὐρι-σκες πενήντα ὡς ἑκατὸ Ἕλληνες ναυτεργάτες φυλακισμένους καὶ αὐτὸ διότι ὅσο οἱ Καναδικὲς ἄλλο τόσο καὶ οἱ Ἀγγλικὲς Ἀρχὲς ὅταν ἀπερ-γοῦσαν καράβια ἐπέμβαιναν καὶ ἐξέταζαν τοὺς λόγους τῆς ἀπεργίας. Ἔβλεπαν ὅτι τὸ πλήρωμα εἶχε 50-51 λίρες μισθὸ τὴν ἴδια περίοδο πού οἱ Ἀγγλοὶ ναυτεργάτες εἶχαν μόνον 22.

Στὰ καράβια πού ταξίδευαν στὰ παράλια τῆς Ἀμερικῆς, ζητοῦσαν τὸ ποσὸν τῶν 205 Δολλαρίων καὶ ὄρους διαβίωσης τῶν Ἀμερικανικῶν πληρωμάτων.

Ἐκτὸς τῶν παραπάνω, σκοπὸς τῆς Λέσχης ἦταν νὰ κάνει μέλη ναυτεργάτες γιὰ νὰ μπορέσει νὰ σταθεῖ οἰκονομικά, παράλληλα δὲ νὰ φτιάσει ὁργανώσεις μέσα στὰ καράβια

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἰδρυσης τῆς Λέσχης καθημερινὰ στὸ Λιμεναρ-χεῖο καὶ στὰ διάφορα γραφεῖα, δημιουργόντουσαν φασαρίες καὶ χωρὶς σοβαρὸ λόγο. Ὅσο ἐγὼ βρισκόμουν ἐκεῖ, δὲν εἶχε ἀναπτύξει ἡ Λέσχη σοβαρὴ δράση, γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι εἶχε νεοῖδρυθῇ καὶ δεύτερο γιὰτι οἱ ναυτεργάτες στὴν Ἀμερικὴ εὕρισκαν καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ καράβι δουλειά. Ἐνας ἀπὸ τοὺς βασικώτερους λόγους πού ἡ Λέσχη στὴν Ἀμερικὴ δὲν μπόρεσε νὰ ριζώσει στοὺς ναυτεργάτες ἦταν ὁ παραπάνω.

Στὰ τέλη Ἰανουαρίου 1941 εἰδοποιήθηκα ἀπὸ τὸν Γραμματέα τῆς Ν.Ε.Ε. ὅτι στὴν Ἀγγλία συνελήφθησαν οἱ συνάδελφοι Καραγιάν-νης Ν., Ἀβραμίδης Ν. καὶ Μπαϊράμης Γ., πού ἔστεκαν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἀπεργίας τῆς Λίβερπουλ. Γι' αὐτὸ, μοῦ εἶπε, ἐπιβάλλεται ἀπὸ τὰ στελέχη πού βρίσκονται στὴν Ν. Ὑόρκη νὰ μπαρκάρουν καὶ νὰ πᾶν γιὰ τὴν Ἀγγλία. Ἐνα ἀπ' αὐτὰ πού σκεφτήκαμε εἶσαι σύ, καὶ γι' αὐτὸ νὰ δηλώσεις στὸ ἐστιατόριο πού ἐργάζεσαι ὅτι θὰ φύγεις. Πράγματι

τὴν ἐπομένη παρατήσα τὴ δουλειά μου καὶ κατέβηκα στὴ Λέσχη. Ἐκεῖ συνάντησα τὸν Ἀμπατιέλο ὁ ὁποῖος μοῦ εἶπε νὰ πῶ νὰ ναυτολογηθῶ μὲ τὸ «Ἔβρος» τοῦ Λιβανοῦ. Ἐδῶ νομίζω πὼς πρέπει νὰ ἀνοίξω μία παρένδυση. Οἱ ἐργατοπατέρες αὐτοί, ἐνῶ στὴν Ἀμερικὴ δὲν εἶχαν καμμιά δουλειὰ νὰ κάνουνε καὶ τοῦτο διότι ναυτεργάτες δὲν ὑπῆρχαν, δούλευαν στὰ πιάτα, δὲν σηκωνόντουσαν νὰ πᾶν οἱ ἴδιοι νὰ δώσουν τὸ καλὸ παραδειγμα καὶ στὰ ὑπόλοιπα στελέχη. Εἶχαν δίκιο!! καὶ τοῦτο νὰ γιατί: Γιατὶ ὁ Ἀτλαντικὸς Ὠκεανὸς ἦταν γεμάτος ἀπὸ Γερμανικὰ ὑποβρύχια ποὺ σὲ περίμεναν, καὶ δευτέρον στὴν Ἀγγλία ὑπῆρχε ὁ μπαμπούλας τῆς φυλακῆς καὶ ἔτσι προτιμοῦσαν νὰ μένουν στὴν Ἀμερικὴ αὐτοὶ καὶ νὰ στέλνουν ἐμᾶς τις «ἀνοιχτομάτες» νὰ βγάλουμε τὸ φεῖδι ἀπὸ τὴν τρύπα.

Μὲ τὸ «Ἔβρος» δὲν ναυτολογήθηκα, διότι ὅπως μοῦ εἶπε ὁ πλοίαρχός του, ὁ τρόπος ποὺ τοῦ μιλῶ εἶναι τρόπος κομμουνιστῆ καὶ ἂν μὲ πάρει στὸ καράβι του *δὲν θὰ ἔκανε ταξίδι*. Μετὰ ἀπὸ λίγες μέρες μπρακίρισα μὲ τὸ «Λιλή Πατέρα» τὸ ὁποῖο βρισκότανε στὴ Μπαστόνη.

III

ΜΠΑΙΝΕΙ ΣΤΟ ΧΟΡΟ ΤΟ Κ.Κ. ΑΓΓΛΙΑΣ

Στὸ «Λιλή Πατέρα» ναυτολογήθηκα τὴν 1 Φεβρουαρίου 1941. Στις 20 τοῦ Μάρτη φθάσαμε στὸ Γκρέϊτμαουθ τῆς Σκωτίας. Τότε τὸ ἐπίσημο κρατικὸ μισθολόγιο εἶχε γίνει 17 1/2 λίρες Ἀγγλίας καὶ καὶ ἐμεῖς εἴμεθα ναυτολογημένοι μὲ 205 Δολλάρια ἤτοι 51 Λ. Ἀγγλίας. Μᾶς κάλεσε ὁ πλοίαρχος καὶ μᾶς ἀνήγγειλε τὸ γεγονός αὐτό. Ἐμεῖς ἀπαντήσαμε στὸν πλοίαρχο ὅτι θέλουμε νὰ μᾶς ἐξοφλήσει ἕως τὴν ἡμέρα τῆς ἐκφόρτωσης μὲ τὸ μισθολόγιο ποὺ εἴμεθα ναυτολογημένοι καὶ πέραν αὐτοῦ θὰ σκεφτοῦμε ἂν θὰ ἐξακολουθήσουμε τὸ ταξίδι. Τώρα ἦταν ἡ σειρὰ τοῦ πλοιάρχου νὰ ἀρνηθεῖ καὶ τοῦτο, διότι αὐτὲς τίς ἐντολὲς εἶχε ἀπὸ τὸ Γεν. Προξενεῖο Λονδίνου καὶ ἀπὸ τὸ Γραφεῖο του. Μπροστὰ στὴν ἀρνηση τοῦ πλοιάρχου κατεβήκαμε σὲ ἀπεργία. Τὴν 14 ἡμέρα τῆς ἀπεργίας συλληφθήκαμε ἀπὸ τὴν Ἀγγλικὴ Ἀστυνομία καὶ μᾶς κατέβασε συνοδείᾳ στὶς φυλακὲς Κάρδιφ ἐμένα καὶ 18 ἄλλους. Στις φυλακὲς Κάρδιφ καθήσαμε τρεῖς μέρες καὶ κατόπιν ἀποφυλακιστήκαμε. Ἀποφυλακιστήκαμε στὶς 7 Ἀπριλίου 1941.

Μόλις ἀποφυλακιστήκαμε ἡ πρώτη μου δουλειὰ ἦταν νὰ ρθῶ σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν τότε παράνομο ἀντιπρόσωπο τῆς Ν.Ε.Ε. κάποιον ὀνόματι Γ. Πεύκο. Τὸ κέντρο ποὺ ἐσύχναζε ἦτο κάποιον καφενεῖο μὲ τὴν ὀνομασία «Διεθνὲς» ἐπὶ τῆς Bute Street ἀριθ. 50. Ὅταν γνωριστήκαμε πήγαμε οἱ δύο μας καὶ συζητήσαμε πάνω στὴν κατάσταση. Προσπαθήσαμε νὰ βροῦμε τοὺς τρόπους ἐκείνους ποὺ θὰ μπορούσαμε νὰ σπούσαμε τὴν ἡττοπάθεια τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου. Γεγονὸς πὼς στὴν περίοδον αὐτὴ μέσα στὶς φαρδεῖς ναυτεργατικὲς μᾶζες ὑπῆρχε σὲ ἀφάνταστο βαθμὸ ἡ ἡττοπάθεια καὶ αὐτὴ προερχότανε ἀπὸ τὴν δράση ποὺ

είχε αναπτύξει ο λιμενικός αστυνόμος Ζαφ. Παπᾶς. Κάθε επαναστατική εκδήλωση που παρουσίαζε το πλήρωμα άμέσως την κτυπούσε άμείλικτα, συλλαμβάνοντας, με την βοήθεια της Αστυνομίας, τους πρωτοπόρους ναυτεργάτες, φυλακίζοντάς τους. Άκριβώς γι' αυτό οί ναυτεργάτες δέν τολμοῦσαν ν' άνοιξουν τὸ στόμα τους μὴ τυχόν και φυλακιστοῦν.

Στὴν πρώτη μας συζήτηση με τὸν Πεῦκο πήραμε τὶς ἐξῆς αποφάσεις: α) Νά βγάλουμε μιὰ προκήρυξη καὶ με αὐτὴν νά καλοῦμε τοὺς ναυτεργάτες νά ἀγωνιστοῦν ἐνάντια στὸ μισθολόγιο πείνας τῶν 17.50 λιρῶν καὶ νά ζητοῦν τὴν ἐφαρμογὴ τῶν 51. β) Ἀνάπτυξη τῆς ἐφημερίδας «ΒΗΜΑ» τοῦ Λονδίνου πού καταπιανότανε με τὰ ναυτεργατικὰ ζητήματα. γ) Νά πλησιάσουμε ὅλα τὰ πιδ ζωνρὰ στοιχεῖα γιὰ νά δουλέψουν πάνω σὲ αὐτὲς τὶς αποφάσεις, καὶ δ) Νά ἀνοίξουμε ἔρανο ὑπὲρ τῶν φυλακισμένων ναυτεργατῶν.

Αὐτὴν τὴν συζήτησή μας καὶ τὶς αποφάσεις πήγαμε καὶ τὶς συζητήσαμε καὶ με τὴν περιφερειακὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κ.Κ. Ἀγγλίας γιὰ νά δοῦμε ἂν τὶς ἐγκρίνουν. Αὐτὸς πού συζητήσαμε μαζί ἦταν ὁ Β' Γραμματέας τῆς Ὁργάνωσης, ὁ Λέν. Ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς περιφερειακῆς τοῦ Κ.Κ.Α. συμφώνησε ἀπόλυτα μαζί μας, καὶ μάλιστα μᾶς εἶπε ὅτι πρέπει νά βιαστοῦμε γιὰ τὴν πραγματοποίηση τῶν αποφάσεων. Ἐκεῖ ὑπεύθυνα ἀνέλαβε ὁ Πεῦκος νά γράψει καὶ νά πολυγραφήσει τὴν προκήρυξη καὶ ἐγὼ ἀνέλαβα νά πλησιάσω τὰ πιδ μαχητικὰ ναυτεργατικὰ στοιχεῖα. Ἡ προκήρυξη βγήκε, μοιράστηκε φαρδεῖα μέσα στὸν ναυτεργατικὸ κόσμο καὶ εἶχε μεγάλη ἀπήχηση γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι ἐκεῖνο πού συγκινοῦσε τὸν ναυτεργάτη περισσότερο ἀπ' κάθε τι ἄλλο, ἦταν ὁ μισθός. Γύρω ἀπὸ τὴν προκήρυξη αὐτή, πολλὲς μέρες γινότανε συζήτηση, ὅμως τὴν πρώτη ἀκολούθησε καὶ δεύτερη καὶ τρίτη. Αὐτὸ ἀνησυχῆσε τὸν αστυνόμο Ζ. Παπᾶ καὶ ἔβαλε ὀρισμένους νά βροῦν ποίος εἶναι αὐτὸς πού τὶς ἐκδίδει, μὰ καὶ αὐτὸς πού τὶς κυκλοφορεῖ. Πρᾶγμα βέβαια πού δέν τὸ κατώρθωσε. Ὅπως ἀναφέρω παραπάνω, ἐγὼ εἶχα ἀναλῦσει νά βρῶ τὰ πιδ επαναστατικὰ στοιχεῖα καὶ νά τοὺς σπρώξω με τὴν δουλειά μου, τὶς αποφάσεις αὐτὲς νά τὶς πραγματοποιήσουν. Κατώρθωσα σὲ 2-3 μέρες νά βρῶ περὶ τοὺς 17, τοὺς ὁποίους συνεδρίασα στὸ καφενεῖο «Διεθνές». Συζήτησα μαζί τους τὶς αποφάσεις ἀναλυτικὰ καὶ κατόπιν πρακτικὰ τοὺς ὑπόδειξα πῶς μποροῦν καὶ αὐτοὶ νά δουλέψουν με τὴν σειρά τους μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Κατ' ἀρχὴν βάλαμε κάτω τὰ καράβια πού βρισκότανε στὰ κοντινὰ λιμάνια τοῦ Κάρδιφ. Παράλληλα καὶ ποιοὺς ἀπὸ τὰ καράβια γνωρίζει ὁ καθένας. Το ἴδιο ἔγινε καὶ με τοὺς «ξεμπάρκους». Ἐκεῖ βγήκε ὅτι οἱ 17 αὐτοὶ γινώριζαν καὶ εἶχαν φιλικὲς σχέσεις με 150 περίπου ναυτεργάτες. Ἀπὸ τοὺς 150, 30 ἦταν μαρκαρισμένοι στὰ ἐξῆς καράβια: «Μάουντ Πήλιον», «Νέλλυ Μαργαρώνη» καὶ «Ἔμυ Βεργωτῇ». Στὴν συνεδρίαση αὐτὴ αποφασίσαμε τὸ βάρος τῆς δουλειᾶς μας νά τὸ ρίξουμε στὰ καράβια, καὶ αὐτὸ διότι ἐκεῖνο πού θὰ ἀνάγ-

καζε εφοπλιστὲς καὶ Κράτος νὰ παραδεχθοῦν τὰς ἀξιώσεις μας, θὰ ἦταν τὰ καράβια

Ἀκόμα καθωρίσαμε καὶ ποιοὶ θὰ πᾶν στὸ κάθε καράβι νὰ ρθοῦν σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς πιδὲ μαχητικοὺς ναυτεργάτες. Ἡ δουλειὰ ἀρχισε τὴν ἐπομένῃ καὶ κάθε ομάδα πῆγε στὸ καθωρισμένο γι' αὐτὴν καράβι.

IV

ΠΩΣ ΟΡΓΑΝΩΝΟΝΤΑΙ ΚΑΙ ΠΩΣ ΤΟΡΠΙΛΛΙΖΟΝΤΑΙ ΟΙ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΙΣ

Τὸ βράδυ οἱ ομάδες γύρισαν καὶ μὲ βρῆκαν στὸ «Διεθνές». Τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐπισκέψεων τοὺς ἐστέφθησαν ἀπὸ ἐπιτυχία, ὅπως μοῦ εἶπαν. Τὰ πληρώματα συνεφώνησαν νὰ κατέβουν σὲ ἀπεργία, ζητῶντας τὸν μισθὸ τῶν 51 λιρῶν Ἀγγλίας. Μὲ τὴν δουλειά μας αὐτή, κατεβάσαμε κατὰ τις 15 Μαΐου τὰ πρῶτα καράβια σὲ ἀπεργία (τὰ προαναφερόμενα) μὲ τὸ αἶτημα τῶν 51 λιρῶν Ἀγγλίας. Ἀποτελέσματα τῆς ἀπεργίας αὐτῆς ἦταν νὰ ἐπέμβει ἡ Ἀστυνομία ἢ Ἀγγλικὴ καὶ νὰ φυλακίσει τὰ δύο πληρώματα «Μάουντ Πήλιο» καὶ «Νέλλυ Μαργαρώνη» καὶ τὸ τρίτο νὰ ἀναγκασθεῖ νὰ πάει ταξίδι μὲ τὸ μισθὸ τῶν 17 1/2 λιρῶν. Ὅμως, παρ' ὅλο ὅτι φυλακίσθησαν τὰ δύο πληρώματα, ἡμεῖς συνεχίζουμε καὶ κατεβάζουμε τὸ «Μάουντ Ὀθρυς» σὲ ἀπεργία. Παράλληλα καλοῦμε σὲ συγκέντρωση τοὺς ναυτεργάτες στὸ Προξενεῖο τοῦ Νιοῦ Πόρτ Ρότ. Τὰ συνθήματα τῆς προκήρυξης ἦταν δύο: α) Σπάσιμο μισθολογίου πείνας τῶν 17 1/2 λιρῶν, καὶ β) Ἀποφυλάκιση τῶν ναυτεργατῶν. Ἡ συγκέντρωση πραγματοποιήθηκε καὶ σ' αὐτὴ πῆραν μέρος περίπου 450 - 500 ναυτεργάτες. Ἐκεῖ, ὅταν συγκεντρωθῆκανε, βγήκε Ἐπιτροπὴ ἀπὸ τρεῖς ναυτεργάτες, δηλαδὴ ἑμένα, τὸν Δ. Σπύρη καὶ τὸν Κ. Βιταξάκη, β' μηχανικό, ποὺ στὸν Πρόξενο ἐκθέσαμε τὸ σκοποὺς ποὺ συγκεντρωθήκαμε Ἡ συγκέντρωση αὐτὴ κράτησε ἔξω ἀπὸ τὸ Προξενεῖο ἀπὸ τὰς 4 ἕως τὰς 7 τὸ ἀπόγευμα. Ἡ συγκέντρωση διαλύθηκε ὅταν μᾶς ὑποσχέθηκαν ὅτι τὸ μισθολόγιο θὰ κανονισθεῖ σύντομα καὶ οἱ ναυτεργάτες θὰ ἀποφυλακισθοῦν

Στὸ προξενικὸ μέγαρο εὗρισκότανε καὶ μιὰ σοβαρὴ ἀστυνομικὴ δύναμη, ποὺ ὅμως ἔμεινε ὡς τὸ τέλος τῆς συγκέντρωσης σὰν θεατῆς. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς συγκέντρωσης αὐτῆς σταμάτησαν ἐκ μέρους τοῦ Λιμεναρχείου οἱ συλλήψεις τῶν ναυτεργατῶν καὶ οἱ ναυτεργάτες νὰ ζητοῦν νὰ τοὺς δίδεται πάνω ἀπὸ τὸ μισθὸ καὶ ἓνα δῶρον 25 - 30 Λ. Ἀγγλίας. Αὐτὲς οἱ κινήσεις μας, ὅπως τὰ πράγματα ἔδειξαν τότε, ἀνησύχησαν τὸν λιμ. ἀστυνόμο Παπᾶ, ὡς ἐπίσης καὶ τὸν ἀντιπρόσωπο τῆς Π.Ν.Ο. Εὐάγγελο Χριστοφοράτο. Μετ' ὀλίγες ἡμέρες κάλεσαν συγκέντρωση στὸ Προξενεῖο τοῦ Νιοῦ Πόρτ Ρότ. Ἄν θυμᾶμαι καλά, σκοπὸς τῆς συγκέντρωσης ἦταν νὰ συζητηθεῖ τὸ ζήτημα τῆς συλλογικῆς σύμβασης. Ὅταν τὸ πληροφορηθήκαμε συνήλθαμε ὁ Πεύκος Γ.,

ἐγὼ καὶ ὁ Δ. Σπύρης νὰ δοῦμε ποιὰ θὰ εἶναι ἡ θέση μας στὴν συγκέντρωση αὐτῇ. Στὴ σύσκεψή μας αὕτῃ ἀποφασίσαμε νὰ πάρουμε μέρος στὴ συγκέντρωση, καὶ αὐτὸ διότι οἱ ναυτεργάτες θὰ πῆγαιναν ὅπως δὴποτε, καὶ τί θὰ κάναμε, διότι ἡ προκήρυξη μιλοῦσε γιὰ συλλογικὴ σύμβαση. Παράλληλα, ἀποφασίσαμε νὰ δουλέψουμε μέσα στοὺς ναυτεργάτες γιὰ νὰ ὑπάρξει μεγαλύτερη συμμετοχὴ. Ἐπίσης ἀποφασίσαμε τὰ συνθήματα, ποὺ θὰ ρίχναμε, νὰ εἶναι τὰ ἑξῆς: «Προσοχή, ναυτεργάτες, γιατί ἡ Π.Ν.Ο. πᾶει νὰ σᾶς πουλήσει στοὺς ἐφοπλιστάς. Γιατί ἐνδιαφέρεται ὁ Παπᾶς, ἐνῶ ἐχθρὸς, σᾶς φυλάκιζε;» Καὶ τρίτο νὰ βιλοῦμε ζήτημα ἀναγνώρισης τῆς Ναυτεργατικῆς Ἐνώσεως Ἑλλάδος. Ὅμως ἐκεῖνο ποὺ πρωταρχικὰ ἔμπαινε ἦταν νὰ δουλέψουμε μέσα στοὺς ναυτεργάτες ποὺ νὰ γινότανε κτῆμα τους τὰ συνθήματά μας καὶ ποὺ ἔτσι ἡ συγκέντρωση νὰ διαλυθεῖ χωρὶς νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπὸ τῆς. Ἡ δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες γινότανε μέρα καὶ νύχτα. Πρὸ τοῦ φθίσει ἡ μέρα τῆς συγκέντρωσης, θυμάμαι καλὰ ὅτι μὲ ἐπλησίασε ὁ Εὐάγγελος Χριστοφοράτος καὶ μοῦ ἐπρότεινε νὰ σταματήσουν οἱ διαμάχες: μεταξύ μας καὶ νὰ συνεργασθῶ μαζί του γιὰτί, ὅπως μοῦ εἶπεν, ἂν δὲν ἔχουμε καὶ Κυβερνητικοὺς παράγοντες μαζί μας καὶ βασιζόμεθα ἀπλῶς καὶ μόνον εἰς τὴν δυναμὴ μας, ποτὲ δὲν θὰ κατορθώσουμε κίτι τὸ καλὸ ὑπὲρ τῶν ναυτεργατῶν. Ἡ ἀπάντησή ἡ δική μου ἦταν ξερὴ καὶ ξεκομμένη: Μὲ προδότες τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου σὺν καὶ σένα δὲν συνεργάζομαι καὶ τράβα φεῖγα μὴν εὔρεις τὸν μέτελᾶ σου. Ἐτσι τέλειωσε ἡ συζήτησή μας μὲ τὸ Χριστοφοράτο. Ἡ συγκέντρωση ἔγινε τὴν ἡμέρα ποὺ καθώριζε ἡ προκήρυξη τῆς Π.Ν.Ο. Σὲ αὐτὴν πῆραν μέρος περίπου 500 ναυτεργάτες. Πρῶτος ποὺ μίλησεν ἦτον ὁ Χριστοφοράτος ὁποῖος ἐξήγησε τοὺς σκοποὺς τῆς συγκέντρωσης, παράλληλα καὶ τοὺς ἀγῶνες ποὺ τὰ στελέχη τῆς Π.Ν.Ο. ἔχουν κάνει γιὰ τὰ συμφέροντα τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου. Δεύτερος μίλησε ὁ Λοβέρδος καὶ τρίτος ὁ Ἀστυνόμος Παπᾶς. Μόλις τέλειωσε ὁ Ἀστυνόμος αὐθαίρετα πῆρα τὸν λόγο ἐγὼ καὶ μίλησα στοὺς ναυτεργάτες, ἀναποδογυρίζοντας ὅλα αὐτὰ ποὺ εἶχαν πεῖ οἱ προηγούμενοι. Ἰδιαιτέρα στάθηνκα στοὺς ἀγῶνες τῆς Π.Ν.Ο. ποὺ ἀνέφερε ὁ Χριστοφοράτος, ὡς ἐπίσης καὶ γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον ποὺ ἔδειξε ὁ Παπᾶς γιὰ νὰ ὀργανωθῇ ὁ ναυτεργατικὸς κόσμος. Κάθε τί ποὺ ἔλεγα, τὸ πᾶναι οἱ ναυτεργάτες ἐκεῖνοι ποὺ ἀποτελοῦσαν τὴν παράταξιν ποὺ εἶχαμε δημιουργήσει πρὸ τοῦ φθίσεως στὴν ἡμέρα τῆς συγκέντρωσης, ποὺ ἀποτέλεσμα εἶχε κατόπιν νὰ τὸ πᾶνουν ὅλοι μαζί οἱ ναυτεργάτες καὶ νὰ συμφωνοῦν μὲ τὰ λόγια μου καὶ νὰ στέκωνται ἐνάντια στὴν Π.Ν.Ο. Ἡ συγκέντρωση ἀπέρριψε τίς προτάσεις τῆς Π.Ν.Ο. καὶ οἱ ναυτεργάτες ἀπεχώρησαν, ἀφήνοντας τοὺς ἀντιπροσώπους μόνον μὲ ὠρισμένους στὸ Προξενεῖο.

Η ΕΝΩΣΙΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΩΝ ΜΕΓ. ΒΡΕΤΑΝΝΙΑΣ ΚΑΙ Ο ΜΑΥΡΟΣ ΚΑΘΟΔΗΓΗΤΗΣ ΤΗΣ

Ύστερα από την επιτυχία μας αυτή, διαπιστώσαμε ότι ο ναυτεργατικός κόσμος είχε την διάθεση για αγώνα, και ότι οι συνθήκες ήταν απόλυτα ώριμες για να τραβήξουμε για δημιουργία οργάνωσης στην Αγγλία.

Ύστερα από την συγκέντρωση αυτή ξανασυνήλθαμε. Στην συνεδρίαση αυτή πήραμε την απόφαση να δημιουργήσουμε οργάνωση. Καταλήξαμε για την ίδρυση τμήματος της Ν. Ε. Ε. στην Αγγλία το όποιο όμως να λειτουργήσει νόμιμα Την απόφασή μας αυτή την κάναμε γνωστή στην Κομμουνιστική Οργάνωση Κάρδιφ η οποία ανέλαβε να συμβουλευθῇ τον δικηγόρο της. Μετά απο μερικές ημέρες μās είδοποιήσε ἡ Κ. Ο. Κ. και μās ἀνήγγειλε για τις ἐνέργειες του δικηγόρου. Μās είπαν ότι δι το Αγγλικὸν Ρέτζιστερ για κανένα λόγο δὲν ἀναγνωρίζει την ὑπαρξὴ τμήματος της Ν. Ε. Ε. για τον λόγο του ότι το Κέντρο της είναι στη Νέα Υόρκη. Θὰ ἀναγνώριζε όμως οργάνωση ὅταν το Κέντρο της θὰ βρίσκεται στην ἴδια την Αγγλία. Ἐπίσης το Κ.Κ.Α. μās εἶπε ότι θὰ χρειαστοῦμε να συγκεντρώσουμε 40 ὑπογραφές ναυτεργατῶν τις ὁποῖες να ὑποβάλουμε στο Ρέτζιστερ για ἀναγνώριση. Τις πληροφορίες αὐτὲς τις συζητήσαμε και ἐκεῖ καταλήξαμε να ἀντιστρέψουμε τὰ ἀρχικὰ ψηφία της Ν.Ε.Ε. και να την ὀνομάσουμε Ἑνωσὴ Ἑλλήνων Ναυτεργατῶν Μεγάλης Βρετανίας (Ε.Ε.Ν.Μ.Β.). Μόλις τελειώσαμε ἀμέσως ἀρχίσαμε τις ἐνέργειες για την συγκέντρωση τῶν ὀνομάτων ἐκείνων που θὰ ὑποβάλαμε στο Ρέτζιστερ. Οἱ ὑπογραφές αὐτὲς συγκεντρώθηκαν αὐθιμερὸν και ὅχι μόνον 40, ἀλλὰ περίπου 200 και τις ὁποῖες ὑποβάλαμε στο Ρέτζιστερ. Μετά την ὑποβολὴ τῶν 200 ὑπογραφῶν στο Ρέτζιστερ, πιάσαμε γραφεῖα στην Κιοῦστομ Χάους στρεῖτ 21, και ἀρχίσαμε ἀνοικτὰ πλέον να κάνουμε μέλη στην Ὀργάνωση, γιατί ἀπὸ το Ρέτζιστερ, μιὰ και ὑποβάλαμε τὸν ἀριθμὸ τῶν ὀνομάτων, εἶχαμε τὸ δικαίωμα να κάνουμε μέλη.

Σ' αὐτὸ τὸ ἀναμεταξὺ πὺν γινόντανε οἱ ἐνέργειές μας για την ἀναγνώριση, κήρυξε ἡ Γερμανία τὸν πόλεμο ἐνάντια στην Σοβιετικὴ Ἑνωσὴ (22 Ἰουνίου 1941) και τὸ γεγονὸς αὐτὸ ἔγινε αἰτία να μποροῦμε να κινηθοῦμε πὺδ ἄνετα για τοὺς σκοποὺς μας.

Πρὶν βγεῖ ἡ Σοβιετικὴ Ἑνωσὴ στὸν πόλεμο, ὁ λιμενικὸς ἀστυνομὸς μου εἶχεν ἀποκλείσει τὸ δικαίωμα να μπαρκάρω με Ἑλληνικὸ καράβι και ἔτσι ἀναγκασόμουνα να παραμένω ἄνεργος στην Αγγλία. Ὅταν ὅμως βγήκε ἡ Ε.Σ.Σ.Δ. στὸν πόλεμο μου ἐπέτρεψαν την ναυτολόγηση. Για λόγους οικονομικοὺς ἀναγκάσθηκα να μπαρκάρω με τὸ αἰπ «Νέλλυ Μαργαρόνη». Φεύγοντας ἐγώ, ἦρθε ὁ Σ. Γεωργάτος ὁ ὁποῖος με ἀντικατέστησε. Κατὰ τὸ διάστημα αὐτὸ που ταξίδευα, στο Κάρδιφ

ἔφθασαν ἀκόμη ὁ Σπύρος Βασιλόπουλος καὶ ὁ Φράγκος Στράτος, καὶ ἀποφυλακίσθηκαν οἱ Καλογρίδης Γ., Σκόρδος Σ. καὶ Ἰωαννίδης Ι. καὶ οἱ ὅποιοι ἄρχισαν νὰ δουλεύουν μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Ὅταν ἐγὼ ἔλλειπα, οἱ Χριστοφοράτος καὶ Παπᾶς κινήθηκαν, γιατί βλέπανε πῶς ἡ κατάσταση ξεφεύγει ἀπὸ τὰ χέρια τους, μὲ σκοπὸ νὰ ἐμποδίσουν τὸν ναυτεργατικὸ κόσμον νὰ γίνουν μέλη τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β., ὅμως ὅλες οἱ προσπάθειές τους σκόνταψαν ἐπάνω στὴν ἀκούραστη δουλειὰ πὺν γινότανε ἀπὸ τοὺς προαναφερομένους. Οἱ ναυτεργάτες ὁμαδικὰ γινόντανε μέλη στὴν Ε.Ε.Ν.Μ.Β. μὴ δίνοντα. σημασία σ' αὐτὰ πὺν ἔλεγαν. Καὶ αὐτὸ γινότανε διότι τὰ συνθήματα τὰ δικά μας εὗρισκαν ἀπήχηση μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Οἱ λόγοι πὺν τὰ συνθήματα εὗρισκαν ἀπήχηση μέσα στοὺς ναυτεργάτες ἦταν περίπου οἱ ἑξῆς :

«Μέχοι τὰ σήμερα ὁ λιμενικὸς ἀστυνόμενος Ζ. Παπᾶς, κάθε φορὰ πὺν διαμαρτυρόαστε γιὰ τὸ σπάσιμο τοῦ μισθολογίου πείνας, σᾶς συλλάμβανε καὶ σᾶς ἔρριχνε στὶς φυλακὲς τῆς Ἀγγλίας. Πῶς σήμερα ἐνδιαφέρεται γιὰ νὰ ὀργανωθεῖτε ;

«Τὸ ἐνδιαφέρον του εἶναι ἐνδιαφέρον γιὰ νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ ἀφεντικά του (ἐφοπλιστές)».

Καὶ δεύτερον :

«Ὁ Χριστοφοράτος προσπαθεῖ νὰ σᾶς πείσει νὰ μῆτε στὴν Π.Ν.Ο. γιατί τάχα ἡ Ὄργάνωση πὺν δημιουργοῦμε εἶναι κομμουνιστική. Νὰ ὅμως ποῖος εἶναι ὁ Χριστοφοράτος, πὺν τὸν γνωρίζετε. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος πὺν ποτὲ δὲν διαμαρτυρήθηκε στὸ Κράτος καὶ στὸν Παπᾶ ὅταν ἄδικα σᾶς συλλάμβανε καὶ σᾶς φυλάκιζε. Τὴν ἴδια περίοδο ὁ Χριστοφοράτος ἀπόλυτα συνεργαζότανε μὲ τὸν Παπᾶ γιὰ νὰ σᾶς κλείνουν στὶς φυλακὲς καὶ τὰ γραφεῖα τῆς ἀνύπαρκτης στὸ ἐξωτερικὸ Ὄργάνωσής του τὰ μετέφερε στὸ Λιμεναρχεῖο. Ὅταν ἐσεῖς ἀπὸ τὸν Παπᾶ ριχνόσασταν στὶς φυλακὲς, ὁ Χριστοφοράτος στὰ καφενεῖα τῆς Μπιούτ Στρήτ ἔπαιζε πόκα καὶ πόκερ ἀπὸ τὰ ἀργύρια τῆς προδοσίας του πὺν τοῦ ἔδιναν οἱ ἀφέντες του ἐφοπλιστές. Ἐπίσης γύριζε στὰ Μπάρ μὲ τὴν κυρία του καὶ ἔπινε τὸ ὠραῖο σκωτσέζικο οὐίσκυ. Καὶ σήμερα ὁ ἄνθρωπος αὐτός, πὺν πάντοτε σᾶς πρόδωσε, θέλει νὰ σᾶς παρουσιασθεῖ σὰν ἡγέτης».

Τὸ ταξίδι μου κράτησε ἀπὸ τὸν Αὐγουστο τοῦ 41 ἕως τὸν Ἰανουάριον τοῦ 42 ὁπότε γύρισα στὸ Λονδίνο. Μόλις ἔφθασα στὸ Λονδίνο οἱ Ἀγγλικὲς Ἀρχὲς μὲ ἔκλεισαν στὸ Πάτριωτ Σκούλ ἕως τὶς 19 Ἰανουαρίου ὁπότε καὶ μὲ ἄφησαν ἐλεύθερο. Κατὰ τὴν περίοδο τοῦ ταξιδίου μου εἶχαν γίνει ἀρχαιρεσίες καὶ βγήκε τὸ ἑξῆς Δ. Συμβούλιο τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β.: Διευθύνων Σύμβουλος Γραμμ. Βασιλόπουλος Σ., Ταμίας, Γεωργάτος Σ. καὶ μέλη Καλογρίδης Γ., Φράγκος Στράτος, Σκόρδος Στ., Ἀντωνόπουλος Κ. καὶ Σπύρης Δ. Ἐπίσης κράτησαν τὸν Ἰωαννίδην στὴν Ὄργάνωση σὰν τεχνικὸ σύμβουλο καὶ ἀκόμα τὸ Κ.Κ.Α. μᾶς ἔστειλε κάποιον μαῦρο, τὸν Χάρρυ Κόρνερ, σὰν πολιτικὸ καθοδηγητή.

ΠΩΣ ΠΛΗΡΩΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΚΟΜΜΑ ΕΝΑΣ ΠΙΣΤΟΣ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ

Μόλις ἀφέθηκα ἐλεύθερος, ἀμέσως πήρα τὸ τραῖνο καὶ κατέβηκα στὸ Κάρδιφ. Καὶ αὐτὸ διότι προτοῦ φύγω ἀπὸ τὸν Καναδᾶ, πήρα γράμμα ἀπὸ τὸν γραμματέα τῆς Ν.Ε.Ε. Γρηγόριο Γρηγοριάδη πού σέ αὐτὸ μοῦ ἔλεγε, ὅτι ὁ Σπύρος Βασιλόπουλος νὰ προσεχθεῖ γιατί ἔχει διαγραφῇ ἀπὸ τὸ Κόμμα. "Ὅταν ἔφθασα στὸ Κάρδιφ πήγα στὰ γραφεῖα. Ἐκεῖ συνάντησα τοὺς Βασιλόπουλο, Ἰωαννίδη καὶ Γεωργᾶτο. Μόλις μὲ εἶδε ὁ Βασιλόπουλος ἄρχισε νὰ καταφέρεται ἐνάντια στὸ μαῦρο Κόρνερ, λέγοντας ὅτι τὴν ὀργάνωση τὴν θεωρεῖ τσιφλίκι του. Δὲν μπορούμε νὰ ποῦμε τὴ γνώμη μας καὶ νὰ περάσει ὅσο σωστὴ καὶ ἂν εἶναι. Αὐτὴ ἡ πολεμικὴ πού ἔκανε ὁ Βασιλόπουλος ἐνάντια στὸν μαῦρο, ἐνίσχυσε μέσα μου τὶς κατηγορίες πού μοῦ ἔκανε ἐναντίον του ὁ Γρηγοριάδης. Καὶ αὐτό, διότι, κατ' ἐμέ, τότε ὁ μαῦρος ἦτον στέλεχος τοῦ Κ.Κ.Α. καὶ παράλληλα τοποθετημένος ἀπ' αὐτὸ γιὰ νὰ μᾶς καθοδηγεῖ πολιτικὰ καὶ συνδικαλιστικὰ. Στάθηκε ἀμέσως ἐναντίον τοῦ Βασιλόπουλου καὶ τοῦ εἶπα: «Ἐσὺ δὲν μπορείς νὰ καταφέρεις ἐνάντια στὸν Μαῦρο, γιατί εἶναι στέλεχος τοῦ Κ.Κ.Α. καὶ καταφερόμενος ἐναντίον του καταφέρει καὶ ἐνάντια σὲ ὁλόκληρο τὸ κόμμα καὶ ἐνάντια σὲ μᾶς πού εἴμεθα μέλη. Ἐγὼ δὲν πρόκειται νὰ ἐπιτρέψω νὰ συνεχισθεῖ μέσα στὴν ὀργάνωση μὴ τέτοια κατάσταση ἐκ μέρους σου». Ἀπὸ τὴν μέρα αὐτὴ ἄρχισα νὰ παρακολουθῶ κάθε βῆμα τοῦ Βασιλόπουλου καὶ παράλληλα νὰ κάνω δουλειὰ μέσα στὰ ἄλλα στελέχη τὰ ναυτεργατικὰ ἐναντίον του. Σὲ κάποια συνεδρίαση τοῦ Δ. Συμβουλίου πού ἔπαιρνα μέρος σὰν παρατηρητῆς, προτάθηκε ἀπὸ ἓνα μέλος νὰ προσληφθῶ σὰν ἀναπληρωματικὸς Σύμβουλος. Ἡ πρόταση ἔγινε δεκτὴ καὶ τὴν ἔβαλαν καὶ σὲ συγκέντρωση πού συνήλθε μετ' ὀλίγες ἡμέρες. Στὴ συγκέντρωση αὐτὴ ἡ πρόταση ἔγινε παμπηφεῖ δεκτὴ ἐκ μέρους τῆς συγκέντρωσης. Ἐκτοτε παρέμεινα σὰν ἀντιπρόσωπος στὴν Ἀγγλία. Τὸν Βασιλόπουλο κατωρθώσαμε χωρὶς συγκεκριμένα καὶ ἀτράνταχτα στοιχεῖα, μὲ τὴν κατηγορία πὼς συνεργαζότανε μὲ τὸν Κατσουριάν (Ἀρμένη) ὁ ὁποῖος ἦτον στὴν ὑπηρεσία τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέρβις, νὰ τὸν καθαιρέσουμε ἀπὸ Γραμματέα τῆς Ἐνωσης ὁπότε καὶ ἀνέλαβε Γραμματέας ὁ Ἰωαννίδης. Καὶ λέγω ὅτι ὁ Βασιλόπουλος καθαιρέθηκε χωρὶς συγκεκριμένα στοιχεῖα, διότι ἡ στάση του, ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς καθαιρέσεως: μέχρι καὶ τελευταία, ἀπέδειξε πὼς δὲν ἦταν ὄργανο τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέρβις. Ἄν ἦταν ὄργανο τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέρβις, μὲ τὴν τρόπο πού ἔγινε ἡ καθαιρέσή του, δὲν μπορούσε παρὰ νὰ βγεῖ ἀνοικτὰ ἐναντίον μας καὶ νὰ μᾶς καταπολεμήσει. Ὁ Βασιλόπουλος ὅμως δὲν ἔκανε αὐτό, ἀλλὰ μαρκάρισε καὶ ἔκτοτε δὲν ἐνδιαφέρεται γιὰ τίποτε ἄλλο, ἐκτὸς τῆς δουλειᾶς του. Αὐτὸ δείχνει ὅτι τὸ Κ. Κ. ἔτσι πληρώνει ὅλους τοὺς τίμιους ἀγωνιστὲς πού προσφέρονται ὁλοκαύτωμα γιὰ νὰ ἐξυπη-

ρετήσουν τοὺς σκοποὺς τοι. Καὶ τὸ πρῶτο θῦμα μέσα σιτοὺς ναυτεργάτες ἦταν ὁ Βασιλόπουλος. Γιατὶ ὁ τρόπος ποὺ ἔγινε ἡ καθαίρεση καὶ ἡ προ-ιαγάνδα ποὺ κάναμε ἐναντίον του ἦταν τέτοια ποὺ ἔπρεπε στὰ μίτια τῶν ναυτεργατῶν σὰν προδότης.

VII

ΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΑΙ ΚΑΤΑΛΑΜΒΑΝΟΥΝ ΤΑ ΣΩΜΑΤΕΙΑ ΤΗΣ Π.Ν.Ο.—ΕΝΑΣ ΕΝΔΟΚΟΜΜΑΤΙΚΟΣ ΚΑΥΓΑΣ

Ὅταν βεβαιωθήκαμε πιά ὅτι τὸ μεγαλύτερο μέρος τῶν ναυτεργατῶν ἀκολουθοῦσε τὴν Ε.Ε.Ν.Μ.Β., σκεφθήκαμε σὲ Συνεδρίαση, ὅτι θὰ πρέπει νὰ ἀρλίσουμε νὰ κάνουμε διαλυτικὴ δουλειὰ μέσα στὴν ἐθνικιστικὴ Ὁργάνωση Π. Ν. Ο. γιατί σὲ αὐτὴν ἀκόμα ἀνῆκαν οἱ Ὁργανώσεις τῶν Ἀξιωματικῶν, ἡ Ἐνωση Μηχ. Ἐμπ. Ναυτικοῦ, ἡ Ἐνωση Ναυτ. Ἀξιωματικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφικῶν. Στὴν Ἐνωση τῶν Ραδιοτηλεγραφικῶν ὑπῆρχε ὁ Σπύρος Δαβέτης ὁ ὁποῖος ἦταν συμπαθὼν τοῦ Κ.Κ. καὶ τὸν ὁποῖον ὁ Ἰωαννίδης καθοδηγοῦσε νὰ κάνει διαλυτικὴ δουλειὰ μέσα στὴν Ὁργάνωσή του. Ὁ Δαβέτης τὰ κατάφερνε καλὰ στὴ δουλειὰ αὐτή. Ἐπίσης ἀπὸ τὴν Ἐνωση Μηχανικῶν ἦτον ὁ Βασ. Μτεκάκος μὲ τὸν ὁποῖον ἐρχότανε ὁ Ἰωαννίδης σὲ ἐπαφὴ καὶ ποὺ καὶ αὐτὸν τὸν καθοδηγοῦσε γιὰ νὰ κάνει διαλυτικὴ δουλειὰ στὴν Ἐνωσή του.

Καὶ στὶς δύο αὐτὲς ὁργανώσεις κατορθώσαμε μὲ τὴν δουλειά μας νὰ βάλουμε πόδι, μὰ καὶ ἂν μὲ τὴ δουλειά μας δὲν τὰ καταφέραμε, ὑπῆρχε καὶ ἡ μέθοδος τῆς ἀπειλῆς. Θυμᾶμαι ποὺ στὴν Ἐνωση Μηχανικῶν, ἀρχὲς τοῦ 42, ἐπρόκειτο νὰ γίνῃ συγκέντρωση μὲ σκοπὸ τὴν καθαίρεση τοῦ Καφοῦρου καὶ αὐτὸ διότι ὁ Καφοῦρος ἔστειλε ἐνάντια στὴν ἀποχώρηση τῆς ὁργάνωσής του ἀπὸ τὴν Π.Ν.Ο. καὶ συνεργασία μὲ τὴν Ἐνωση Ε.Ε.Ν.Μ.Β. γιατί ἦτον κομμουνιστικὴ. Ἐνας ἐξ αὐτῶν ποὺ συμφωνοῦσε μὲ τὸν Καφοῦρο, ἦτον ὁ Ἰάκωβος Λοῖζος, Γ' Μηχανικός, ὁ ὁποῖος πάνω στὴν γραμμὴ ποὺ καθώριζε ὁ Καφοῦρος ἐργαζότανε γυρίζοντας τὰ καφενεῖα τῆς Μπιουτὶ Στρήτ καὶ συνιστώντας στοὺς συναδέλφους του νὰ σταθοῦν ἐνάντια στὴν καθαίρεση Καφοῦρου. Αὐτὸ τὸ πληροφορηθήκαμε ἀπὸ τὸν Δαβέτα. Γιὰ τὸν λόγον αὐτὸν ὁ Ἰωαννίδης μὲ κάλεσε καὶ μοῦ ἀνεκοίνωσε τίς ἐνέργειες τοῦ Λοῖζου συνιστώντας μου νὰ τὸν βάλω στὴ θέση του μὲ τὸν τρόπο ποὺ γνωρίζω, δηλαδὴ νὰ τὸν δείρω. Μετὰ τὴν συζήτησή μας ἔφυγα καὶ ἐπῆγα στὸ καφενεῖο τῆς Φράγκου ποὺ ἐσύχναζε. Στὸ καφενεῖο δὲν τοῦ μίλησα, μόλις βγήκε ἔξω τὸν παρακολούθησα καὶ μόλις νόμισα ὅτι ἡ ὥρα ἦταν κατάλληλη, τὸν ἀρπαξα ἀπὸ τὸν ὄμο καὶ τοῦ εἶπα αὐτὲ. τίς λέξεις καὶ ἀπειλὲς συνάμα: « Λοῖζο, κάτσε καλά, σταμάτησε νὰ συνιστᾷς στοὺς μηχανικοὺς νὰ ὑποστηρίξουν τὸν Καφοῦρο. Ἀκόμα κοίταξε ὅλους αὐτοὺς ποὺ ἔχεις πιάσει ὥς τὰ τώρα νὰ τοὺς πεῖς νὰ σταθοῦν ἐνάντιόν του. Ἄν δὲν τὸ κάνεις αὐτὸ ποὺ σοῦ λέω θὰ σὲ στείλω γιὰ

6 μήνες στο Νοσοκομείο». Ο Λοΐζος φοβηθείς, μου τὸ ὑπεσχέθη. Τὴν ἐνέργειά μου αὐτὴ ὅλο τὸ συμβούλιο τὴν ἐνέκρινε γιὰ σωστή, ὡς ἐπίσης καὶ ὁ Μαύρος ποὺ ἦταν ἐκ μέρους τοῦ Κ.Κ.Α. στὴν ὁργάνωση.

Ἡ συγκέντρωση ἔγινε, ὁ Καρούρος καθαιρέθηκε καὶ ἀνέλαβε ὁ Β. Μπεκάκος. Ἐκτοτε ἀρχίζει καὶ ἡ στενὴ συνεργασία μετὰ τοὺς μηχανικούς. Ἐντὸς ὀλίγου πραγματοποιεῖται καὶ μετὰ τὴν Ἑνωση Ραδιοτηλεγραμμάτων ποὺ πρόεδρος τῆς ἦταν ὁ Α. Παλαιολόγος. Μετὰ τὴν ὁργάνωση ποὺ δὲν συνεργαζόμεθα ἀκόμη ἦτον ἡ Ἑνώσις Ναυτῶν Ἀξιωματικῶν. Τὸ ζήτημα τῆς συνεργασίας τὸ ἀνέλαβαν οἱ δύο ἄλλες Ἑνώσεις τῶν Ἀξιῶν νὰ τὸ κανονίσουν. Πράγμα τὸ ὁποῖον καὶ καταρτίωσαν σὲ πολὺ σύντομο χρονικὸ διάστημα. Παράλληλα καὶ οἱ τρεῖς ὁργανώσεις ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Μέγαρο ποὺ εἶχε νοικιασμένο τὸ Ναυτικὸ Ἀπομαχικὸ Ταμεῖο ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Μπιούτ καὶ ἐνοικίασαν γραφεῖα στὸ Σέμαρι Στρήτ.

Ὅταν ἀρχισε ἡ στενὴ συνεργασία τῶν τεσσάρων ὁργανώσεων, σὲ μιὰ τῶν συνεδριάσεών των, ἀπεφασίσθη νὰ ζητήσουμε νὰ συζητηθεῖ ζήτημα σύμβασης μετὰ τοὺς ἐφοπλιστές. Προτοῦ ὅμως ἀρχίσουν οἱ διαπραγματεύσεις τῆς σύμβασης ἀρχισε ἡ δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες γιὰ νὰ τὴν ὑποστηρίξουν.

Τὴ ἀρχικὴ σχέδιο τῆς σύμβασης ἦταν σχέδιο ποὺ ὑπέσχετο παρὰ πολλὰ στοὺς ναυτεργάτας. Τὸ ἀρχικὸ σχέδιο τῆς σύμβασης ἦτον περὶ τοῦ τὰ ἑξῆς: Βασικὸς μισθὸς 45 λίρες Ἀγγλ. 2 ἡμέρες τὸν μῆνα ἄδεια μετὰ πλήρεις ἀποδοχές. Τὸ 6 μῆνον δῶρο. Ταμεῖο Ἀνεργίας (ΠΟΥΛ) Μεταρρυθμίσεις στὰ καράβια, ἀμοιβὴ στὶς ἔξτρα δουλειὰς (ἀμπάργια, μπογιατίσμα ἀπ' ἔξω, μπογιατίσμα μηχανῆς κ.τ.λ.), ὑπερωρίες 3 σελ. καὶ 6 πέννες.

Αὐτὰ ὑποσχότανε οἱ συνεργαζόμενες τότε Ἑνώσεις στὸ ναυτεργατικὸ κόσμον καὶ αὐτὰ ἠλέκτριζαν τὸν κόσμον καὶ ἀκολουθοῦσε, μορῶ νὰ πῶ, στὰ στραβά τὶς Ἑνώσεις. Προτοῦ φθάσουμε στὶς διαπραγματεύσεις δύο μῆνες γινότανε προπαρασκευαστικὴ δουλειὰ πάνω στὴν σύμβαση μέσα στοὺς ναυτεργάτες, ἐργαζομένους καὶ ἀνέργους.

Τὴν περίοδο αὐτὴ ποὺ γινότανε φαρδεὶα δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες γιὰ τὴν σύμβαση, συνέβηκε καὶ τὸ ἑξῆς γεγονός; Ἡ Ν.Ε.Ε. Ἐλλάδος, μετὰ γράμμα τῆς ζητοῦσε ἀπὸ τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. νὰ πραγματοποιηθεῖ ἡ ἐνοποίηση τῶν δύο ὁργανώσεων καὶ αὐτὸ διότι ὡς τὰ τότε ὑπῆρχαν δύο ὁργανώσεις: Ἡ Ν.Ε.Ε. μετὰ κέντρο τὴν Νέα Ὑόρκη καὶ μετὰ τμήματά της στὴν Ἀργεντινὴ, Μέση Ἀνατολὴ καὶ Ντουρμπάν, καὶ ἡ Ε.Ε.Ν.Μ.Β. μετὰ ἔδρα τὸ Κάρδιφ. Τὸ Διοικητικὸ Συμβούλιον τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. δεχότανε τὸ ζήτημα τῆς ἐνοποίησης ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἰωαννίδη. Αὐτὸς φοβότανε πὼς ὅταν κάποιος ἀπὸ τὴν Ν.Ε.Ε. μπεῖ μέσα στὸ Δ. Συμβούλιον μετὰ τὴν ἐνοποίηση, θὰ ἔκανε δουλειὰ γιὰ νὰ τὸν ἀπομακρύνει, καὶ τοῦτο, διότι ὁ Ἰωαννίδης, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, τὸ 1929 ἔκανε δήλωση μετανοίας. Ὁ Ἰωαννίδης ἀρχισε νὰ καταφέρεται ἐνάντια στὴν Διοίκηση τῆς Ν.Ε.Ε. ὅτι «ἀντι

νά καθότανε στην Ἀμερική, καλὰ θὰ ἔκαναν νὰ ἐρχότανε στην Ἀγγλία νὰ ἀγωνιζότανε καὶ αὐτοὶ μὲ τοὺς ναυτεργάτες μαζὶ καὶ ὄχι νὰ κάθονται στην Ν. Ὑόρκη καὶ νὰ θέλουν ἀφ' ὕψηλου νὰ καθοδηγοῦν τοὺς ναυτεργάτες». Ἐπίσης γιὰ τὸν Ἀμπατιέλο εἰδικὰ ἔλεγε στὰ μέλη τοῦ Δ. Συμβουλίου ὅτι εἶναι ὄργανο τοῦ Δημητράτου καὶ ὅτι συνεργάζεται μὲ τὸν Χριστοφοράτο, καὶ αὐτὴν τὴν πολεμικὴ τὴν ἔκανε ἐνάντια στην Ν.Ε.Ε. μὲ σκοπὸ νὰ πάρει μὲ τὸ μέρος τοῦ ὅλους μας καὶ νὰ μᾶς στρέψει ἐνάντια στὸν Ἀμπατιέλο, πρᾶγμα ποὺ κατώρθωσε. Κατώρθωσε ὁ Ἰωαννίδης νὰ κάνει τὸν Σπύρη καὶ τὸ Γεωργιάτο νὰ πιστέψουν ὅτι ὁ Ἀμπατιέλος ἦταν ὄργανο τοῦ Δημητράτου καὶ οἱ ὑπόλοιποι φιλοτομαριστές. Ἐκεῖνο ποὺ δὲν κατώρθωσε ὁμοῦς ἦταν νὰ πείσει ἐμένα, καὶ πάντα σὲ κάθε συζήτηση ποὺ ἄνοιγε ἐναντίον τους μὲ εὗρισκε ἀντιμέτωπο καὶ ἐνθερμο ὑποστηρικτὴ τῆς ἐνοποίησης. Ἀκριβῶς γι' αὐτό, ὅπως ἀργότερα ἀπεδείχθη, προσπαθοῦσε νὰ βρεῖ τὸν τρόπο γιὰ νὰ μὲ ξεφορτωθεῖ ὀλοκληρωτικὰ ἀπὸ τὴν Ἀγγλία. Καὶ τοῦτο διότι ἔβλεπε στὸ πρόσωπό μου ἕνα σοβαρὸ ἀντίπαλό του σὲ στιγμὴ ποὺ κάποιος ἀπὸ τὴν Ἀμερική θὰ ἐρχότανε γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτό.

Νὰ μὲ ἀπομακρύνει ὀλοκληρωτικὰ δὲν τὸ κατώρθωσε, ὅμως κατώρθωσε νὰ πείσει τὸ Δ. Συμβούλιο σὲ συνεδρίασή του νὰ μὲ στείλει στὸ Λίβερπουλ γιὰ νὰ συγκροτήσω τμήμα. Τὸ Δ. Συμβούλιο δὲν μπόρεσε νὰ δεῖ τὰ βαθύτερα αἰτία τῆς πρότασης αὐτῆς τοῦ Ἰωαννίδη. Ἀποφασίσθηκε στὶς 22 Ἀπριλίου τοῦ 42 νὰ βρίσκουμαι στὸ Λίβερπουλ. Πράγματι στὶς 22 ἔφυγα καὶ πῆγα εἰς τὸ Λίβερπουλ ὅπου καὶ ὄργάνωσα τὸ πρῶτο τμήμα τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β.

Μόλις ἔφθασα ἐκεῖ, πρώτη δουλειά μου ἦταν νὰ προσπαθῶ νὰ δῶ ἂν ὑπῆρχαν κομμουνιστὲς καὶ ἂν δὲν ὑπῆρχαν τέτοιοι, νὰ πληροφορῶ καὶ πὺλ μαχητικὰ στοιχεῖα ποὺ ὑπῆρχαν ἐκεῖ γιὰ νὰ βοηθήσουν νὰ συγκροτήσω τὸ τμήμα καὶ δεύτερο νὰ τοὺς ρίξω νὰ κάνουν δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Αὐτὸ πολὺ σύντομα τὸ κατώρθωσα στὸ Λίβερπουλ. Κομμουνιστὲς τότε ὑπῆρχαν ὁ Κουφόπουλος Κ. (ὁ ὁποῖος ἔχει διαγραφῇ) καὶ Βιταξάκης Κ. καὶ οἱ δύο μηχανικοὶ ἐξωκομματικοί, Τιοῆς Βασ., Ψαρρὸς Ι., Αὐγουστίνος Μήτσος καὶ ἄλλοι. Ὅλους αὐτοὺς τοὺς κάλεσα σὲ μιὰ σύσκεψη καὶ τοὺς ἀνέπτυξα τοὺς σκοποὺς τῆς ἀπόφασης τοῦ Δ.Σ. τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. γιὰ τὴν συγκρότηση τοῦ τμήματος. Οἱ σκοποὶ τῆς συγκρότησης τοῦ τμήματος ἦταν:

α) Νὰ ὁργανώσουμε τοὺς ναυτολογημένους σὲ ἐπιτροπὲς μέσα στὰ καράβια γιὰ νὰ ἀντιμετωπίζουν ὁργανωμένα τοὺς πλοιάρχους.

β) Ἐπιτροπὲς ἀνέργων ποὺ σκοπὸ θὰ εἶχαν καθημερινὰ νὰ πηγαίνουν στὸ Προξενεῖο καὶ νὰ ἐξετάζουν ἂν ἡ σύνθεση εἶναι κανονικὴ, ἂν ὑπάρχουν ξένοι καὶ ἂν ὑπάρχουν ναυτολογημένοι ναυτεργάτες σὲ θέσεις ποὺ δὲν τοὺς ἀνήκουν, καὶ

γ) Νὰ διενεργοῦν ἐράνους ὑπὲρ τῆς Ἑνώσεως καὶ νὰ κάνουν μέλη στὴν Ε.Ε.Ν.Μ.Β.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἄρχισε νὰ γίνεται μιὰ σοβαρὴ δουλειὰ στοὺς ναυτεργάτες. Ἀρχισαν καθημερινὰ νὰ ἐπισκέπτονται τὸ Προξενεῖο ὁμαδικὰ καὶ νὰ ζητοῦν νὰ κάνουν ἔλεγχον στὰ ναυτολόγια τῶν καραβιῶν. Ἄν ἀρνιόντουσαν οἱ πλοίαρχοι, δημιουργότανε σοβαρὰ ἐπεισόδια καὶ πολλὰς φορὲς ἐρχότανε στὰ χέρια, ἀκριβῶς γι' αὐτὸ πολλὰς φορὲς ὁ Πρόξενος ἀναγκαζότανε νὰ καλέσει τὴν Ἀγγλικὴ Ἀστυνομία νὰ ἐπέμβει καὶ νὰ βγάλει ἔξω αὐτοὺς ποὺ δημιουργοῦσαν τὰ ἐπεισόδια. Ἀπὸ τίς ἀρχὲς ποὺ ἰδρύθηκε τὸ τμήμα Λίβερπουλ καθημερινὰ ἔξω ἀπὸ τὰ καράβια καὶ μέσα στὰ καράβια δημιουργότανε ἐπεισόδια διὰ τοὺς ἑξῆς λόγους: α) Οἱ πλοίαρχοι μέσα στὰ καράβια δὲν δεχότανε τὴν ὕπαρξη τῶν Ἐπιτροπῶν, καὶ β) Τὸ Προξενεῖο δὲν δεχότανε νὰ βρίσκονται ἀπὸ τὸ πρωτὶ ὥς τὸ βράδυ μέσα οἱ ναυτεργάτες καὶ νὰ δημιουργοῦν χωρὶς λόγους φασαρίες.

VIII

ΤΟ Κ.Κ. ΑΓΓΛΙΑΣ ΕΠΙΒΑΛΛΕΙ ΤΟΝ ΑΝΤΩΝΗ ΑΜΠΑΤΙΕΛΟ

Τὸν Ἰούλιο τοῦ 42 πῆρα ἓνα γράμμα ἀπὸ τὴ Γκλάσκωβ προερχόμενο ἀπὸ τὸν Α. Ἀμπατιέλο καὶ μὲ τὸ ὁποῖο μὲ πληροφοροῦσε γιὰ τὸν σκοπὸ τοῦ ἐρχομοῦ του. Σκοπὸς τοῦ ἐρχομοῦ τοῦ Ἀμπατιέλου ἦταν ἡ ἐνοποίηση τῶν δύο ὁργανώσεων Ν.Ε.Ε. καὶ Ε.Ε.Ν.Μ.Β. Ἀκόμα στὸ γράμμα του μοῦ ἔλεγε ὅτι θὰ μὲ κρατεῖ ἐνήμερο τῶν ἐνεργειῶν του. Στὸ γράμμα αὐτὸ δὲν ἀπήντησα γιὰ τὸ λόγο ὅτι θὰ ἔφυγε γιὰ τὸ Κάρδιφ. Μόλις ἔφθασε εἰς τὸ Κάρδιφ μὲ πῆρε στὸ τηλέφωνο καὶ μοῦ εἶπε ὅτι στὸ Κάρδιφ, ὅταν πῆγε στὰ Γραφεῖα, τὸν ἐδέχθησαν ὅχι σὰν συνάδελφοι ἀλλὰ σὰν ἐχθροί. Τοῦ σύστησα νὰ κάνει ὑπομονὴ καὶ ὅλα θὰ διορθωθοῦν. Ἀκόμα τοῦ εἶπα ὅτι θὰ συζητήσουμε ὅταν θὰ συναντηθοῦμε. Ὑστερὰ ἀπὸ τὴν ἐχθρικὴ στάση τοῦ Ἰωαννίδη καὶ τῶν μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου ὁ Ἀμπατιέλος ἔφυγε ἀπὸ τὸ Κάρδιφ καὶ ἐπῆγε στὸ Λονδίνο, ἐκεῖ ἤρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Μπάμπη Παπαϊωάννου (Κύπριο) ὑπεύθυνον τοῦ «Α.Κ.Ε.Λ.» ὁ ὁποῖος τὸν ἔφερε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὴν Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Κ.Κ.Α. Μὲ αὐτὸν ποὺ ἤρθε σὲ ἐπαφὴ ἦταν ὁ ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΑΛΙΣΟΝ μέλος τοῦ Π.Γ. τοῦ Κ.Κ.Α. Συζήτησε μαζί του γιὰ τὸν σκοπὸ τοῦ ἐρχομοῦ του στὴν Ἀγγλία, ἐπίσης τοῦ ἐκθέσε καὶ τίς ἀπόψεις του γιὰ τὴν ἐνοποίηση. Ὁ Ἀλίσον συμφώνησε μαζί του καὶ τοῦ ὑπεσχέθη ὅτι θὰ βρεῖ ἀπόλυτὴ βοήθεια ἐκ μέρους τοῦ Κ.Κ.Α. γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητας. Ἐπίσης τοῦ σύστησε νὰ προσπαθῇ νὰ πείσει τὸ Δ.Σ. τῆς Ε.Ε.Ν.Β.Ε. γιὰ τὴν ὁρθότητα τῶν ἀπόψεων τῆς Ν.Ε.Ε. πάνω στὸ ζήτημα τῆς ἐνότητας. Στις 16 - 17 τοῦ Ἰουλίου ὁ Ἰωαννίδης μὲ πῆρε στὸ τηλέφωνο καὶ μοῦ εἶπε νὰ πάω στὸ Κάρδιφ διότι θὰ ἔπρεπε δύο ἀπὸ τὴν Ἐνωση μαζί μὲ τοὺς ὑπευθύνους τῶν Ἐνώσεων Ἀξικῶν νὰ πῆγαιναν στὸ Λονδίνο γιὰ τὴν ὑπόθεση τῆς Συλλογικῆς Σύμβασης. Στις 18 πῆγα στὸ Κάρδιφ καὶ 19 τοῦ μηνὸς ὅλοι μαζί ξεκινήσαμε γιὰ τὸ Λονδίνο. Στὸ

τραῖνο ὁ Ἰωαννίδης ἄρχισε νὰ καταφέρεται ἐνάντια στὸν Ἀμπατιέλο. Ὅταν φθάσαμε στὸ Λονδῖνο πήγαμε στὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Ἀγγελοῦ Μπουκοῦ, ἐκεῖ συνάντησα τὸν Ἀμπατιέλο. Τὸ βραδάκι κατάφερα τὸν Ἰωαννίδη νὰ πᾶμε ἐγώ, ὁ Ἀμπατιέλος καὶ αὐτὸς νὰ πιοῦμε καμμιὰ μπύρα καὶ νὰ συζητήσουμε, πρᾶγμα τὸ ὁποῖο δέχτηκε. Ἀρχίσαμε τὴ συζήτηση, ὅμως δὲν μπορούσαν νὰ συμφωνήσουν διότι εἶχαν διαφορὰ ἀντιλήψεων. Ὁ Ἰωαννίδης δεχότανε μὲν νὰ υπογράψει τὴ σύμβαση τῆς ἐνότητος μὲ μόνη τὴ διαφορὰ ὁ Ἀμπατιέλος νὰ γυρίσῃ στὴν Ἀμερικὴ πάλι. Ὁ δὲ Ἀμπατιέλος εἶχε τὴν ἀντίθετη γνώμη. Πάνω στὸ ζήτημα αὐτὸ ἄρχισαν οἱ διαπληκτισμοί, ὁ Ἀμπατιέλος ἔλεγε τὸν Ἰωαννίδη Τροτσκιστὴ καὶ ὁ Ἰωαννίδης τὸν Ἀμπατιέλο ὄργανο τοῦ Δημοκράτου. Ὅταν εἶδα ὅτι τὰ πράγματα δυσκόλευαν, τοὺς πῆρα καὶ φύγαμε γιὰ τὸ ξενοδοχεῖο.

Ἡ συζήτηση συνεχίσθηκε καὶ στὸ δρόμο, μὲ μεγαλύτερη ὅμως ὀξύτητα συνεχίσθηκε στὸ ξενοδοχεῖο. Γιὰ νὰ ἀποσοβηθεῖ κανένα πῶδ σοβαρὸ ἐπεισόδιο, ἀναγκάσθηκα νὰ ἐπέμβω λέγοντάς τους ὅτι ἡ συζήτηση κατὰ τὸν τρόπο πὺ διεξάγεται δὲν εἶναι συζήτηση δύο ἀνθρώπων πὺ πιστεύουν σὲ μιὰ καὶ τὴν αὐτὴν ἰδεολογία. Ἀκόμα τοὺς εἶπα νὰ σταματήσει κάθε συζήτηση πάνω στὸ ζήτημα τῆς ἐνότητος γιατί εἴτε τὸ θέλετε εἴτε δὲν τὸ θέλετε οἱ ναυτεργάτες θὰ τὴν υπογράψουν. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἐπέμβασή μου αὐτὴ ἡ συζήτηση σταμάτησε. Σὲ λίγο μὲ τὸν Ἀμπατιέλο φύγαμε καὶ πήγαμε στὸ δωμάτιό του. Ἐκεῖ συζητήσαμε ἐπάνω στὸ ζήτημα πὺ μᾶς ἐνδιέφερε. Μὲ τίς ἀποφεισε τοῦ Ἀμπατιέλου συμφώνησα. Ἀκόμη μείναμε συμφωνοὶ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ πάρῃ μέρος στίς διαπραγματεύσεις τῆς Σουλ. Σύμβουσης σὰν ἀντιπρόσωπος τῆς Ν.Ε.Ε.

Τὴν ἐπομένη ἔπρεπε νὰ συναντηθοῦμε στὰ Γραφεῖα τῆς Ἐνωσης Ἐφοπλιστῶν μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους καὶ μὲ τὸν κ. Ζάρα ἀντιπρόσωπο τοῦ Ὑπουργείου Ἐργασίας. Οἱ Ἀξιωματικοὶ καὶ ἐγὼ εἶπαμε ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ πάρῃ μέρος καὶ ὁ Ἀμπατιέλος. Στὸ ἀκουσμα τοῦ ὀνόματος, ὁ Ἰωαννίδης λύσσαξε καὶ ἄρχισε νὰ φωνάζει λέγοντας ὅτι καὶ σεῖς μαζί μὲ τὸν Κουφουδάκη συμφωνᾶτε νὰ πάρῃ τὸ ὄργανο τοῦ Δημοκράτου μέρος στὴν σύμβαση. Προχωρώντας ἀκόμη εἶπε ὅτι ὅταν οἱ ναυτεργάτες τῆς Ἀμερικῆς μάθουν ὅτι ὁ Ἀμπατιέλος παίρνει μέρος σὲ σύμβαση θὰ μᾶς λυντάρουν γιατί ὁ Ἀμπατιέλος ἐπανελημμένα ἔχει τοὺς προόδους. Δὲν ἀπῆντησα σὲ ὅλα αὐτὰ γιὰ τὸ λόγο ὅτι ἐπέκειτο ἡ πρώτη συνάντησή μας μὲ τοὺς ἐφοπλιστὲς καὶ θὰ ἔπρεπε ὁπωσδήποτε νὰ πραγματοποιηθεῖ. Στὴν συνάντησή μας αὐτὴ μὲ τοὺς ἐφοπλιστὲς δὲν καταλήξαμε πούθενά καὶ ἔτσι γυρίσαμε στὸ Κάρδιφ μὲ σκοπὸ νὰ ξαναγυρίσουμε ἀργότερα καὶ πάλι. Στὸ Κάρδιφ πὺ πήγαμε ἦλθε μαζί καὶ ὁ Ἀμπατιέλος. Μόλις φθάσαμε, πήγαμε ἀμέσως στὰ Γραφεῖα τῆς Περιφ. Ἐπιτροπῆς τοῦ Κ.Κ.Α. καὶ ἐκεῖ συναντήσαμε τὸν Β' Γραμματέα Λέν, μὲ τὸν ὁποῖο συζητήσαμε γιὰ τὴν στάση τοῦ Ἰωαννίδη.

Ὁ Γραμματέας μᾶς σύστησε νὰ προσπαθήσουμε νὰ καλέσουμε

μιά σύσκεψη από τους Ίωαννίδη, Σπύρη, Γεωργάτο, έμένα, τόν Μαύρο και τόν Άμπατιέλο και αυτή νά τήν κάνουμε στά Γραφεία τής Κομ. Όργαν. Κάρδιφ, μέ παρουσία κάποιου μέλους τής Κ.Ε. τού Κ.Κ.Α. πού θά ερχότανε από τò Λονδίνο. Τήν σύσκεψη αυτή τήν πραγματοποιήσαμε κατά τò τέλος Ίουλίου και τήν παρακολούθησε έκ μέρους τής Κ.Ε. τού Κ.Κ.Α. κάποιος όνόματι Κέρριγκαν, πού μαζί του διερχμηνέα έφερε τόν Μπάμπη Παπαϊωάννου.

Στήν σύσκεψη αυτή δέν καταλήξαμε πουθενά και αυτό διότι ό Ίωαννίδης μέ τους Σπύρη και Γεωργάτο επέμεναν νά έφευγε ό Άμπατιέλος άμα ύπογράφαμε τήν ένότητα. Τήν άλλη μέρα πάλι ξαναπήγαμε και συναντήσαμε τόν Κέρριγκαν, μέ τόν όποϊον σκεφτήκαμε πούος θά ήταν ό καλύτερος τρόπος πού θά άντιμετωπίζαμε τήν κατάσταση. Ό Κέρριγκαν μās συμβούλεψε νά κάνουμε τά έξής: α) Νά πιάσουμε και νά κάνουμε διαφωτιστική δουλειά στά μέλη τού κόμματος άναφορικά μέ τήν όρθότητα τών άπόψεών μας πάνω στο ζήτημα τής ένότητας. β) Νά προσπαθήσουμε τά πείσουμε τά μέλη τού Διοικ. Συμβουλίου Σπύρη και Γεωργάτο ότι ή πολιτική τού Ίωαννίδη είναι τροτοκιστική και γ) Νά πλησιάσουμε τά πò μαχητικά στοιχεία τών ξεμπάρκων ναυτεργατών και νά τους στέλνουμε νά πηγαίνουν νά ζητοϋν από τόν Ίωαννίδη νά καλέσει συγκέντρωση για τò ζήτημα τής ένότητας και τής σύμβασης. Τis συστάσεις τού Κέρριγκαν τίς πραγματοποιήσαμε, και έντòς όλίγου κατορθώσαμε νά πείσουμε τους κομμουνιστές ναυτεργάτας ότι ό Ίωαννίδης είναι τροτοκιστής. Παράλληλα πείσαμε τόν Σπύρη και Γεωργάτο νά έγκαταλείψουν τόν Ίωαννίδη, ως έπίσης έγινε και ή ζύμωση μέσα στους ναυτεργάτας πού καθημερινά πήγαιναν και γινότανε φόρτωμα στον Ίωαννίδη. Όμως για νά γίνει όλη αυτή ή δουλειά πέρασε 1 1/2 μήνας.

Στίς 14 Σεπτεμβρίου 1942 καλέσαμε συγκέντρωση τών ναυτεργατών μέ άποκλειστικό θέμα τήν ένότητα. Προτού όμως πāms στήν συγκέντρωση και πάλι πήγαμε στο κόμμα και συζητήσαμε πούά θά είναι ή θέση μας έναντι τού Ίωαννίδη, θά τόν καθαιρούσαμε ή θά τόν αφήναμε σάν Γραμματέα. Για τόν ίδιο σκοπό ήρθε ό Κέρριγκαν από τόν Λονδίνο, και τούτο διότι τò Κ.Κ.Α. έδινε μεγάλη σημασία για τήν όργάνωση τήν δική μας. Τήν θεωρούσε σάν κάτι τò δικό του. Αυτήν ήταν και ή πραγματικότητα.

Μέ τήν καθάρηση τού Ίωαννίδη από τή θέση τού Γενικοϋ Γραμματέα τής Ε.Ε.Ν.Μ.Β. τò Κ.Κ.Α. απομάκρυνε και τò Χάρρυ Κόρνερ (Μαύρο) από πολιτικό και συνδικαλιστικό καθοδηγητή για τόν λόγο τού ότι ήταν ό ένθερμότερος ύπερασπιστής τών άπόψεών του. Έκτοτε, τήν καθοδήγηση έκ μέρους τού Κ.Κ.Α. τήν παίρναμε μέσω τής Μπέττυ Μάρτλετ, συζύγου τού Άντωνίου Άμπατιέλου, και ή όποία ένύγχανε μέλος τής Κεντρικής Έπιτροπής τού Κ.Κ.Α. και όργανώτρια τής Περιφερειακής Έπιτροπής Κάρδιφ.

Στή σύσκεψη αυτή άποφασίστηκε: α) Καθάρηση τού Ίωαννίδη

μὲ ἀντικαταστάτη τοῦ ἐμένα. β) Καθαίρεση τοῦ Βασιλοπούλου ἀπὸ μέλος τοῦ Δ. Συμβουλίου καὶ ἀντικατάστασή του ἀπὸ τὸν Α. Ἀμπατιέλο καὶ γ) Ὑπογραφή τῆς ἐνότητος.

Στὴ συγκέντρωση πῆραν μέρος 50-60. Παρ' ὅλα αὐτὰ ὅμως, αὐτὰ ποὺ ζητήσαμε πραγματοποιήθηκαν. ὁ Ἰωαννίδης καθαιρέθηκε καὶ ἐγὼ ἀνέλαβα Γραμματέας τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β., ὁ Ἀμπατιέλος προσελήφθηκε σὰν μέλος τοῦ Δ. Σ. καὶ ἡ ἐνότητα ὑπεγράφη.

ΙΧ

Η ΒΙΑΙΑ ΔΙΑΛΥΣΙΣ ΤΗΣ Π.Ν.Ο.

Ἡ καθαίρεση τοῦ Ἰωαννίδη καὶ ἡ πρόσληψη τοῦ Ἀμπατιέλου σὰν μέλους τοῦ Δ.Σ. εἶχε σὰν ἀποτέλεσμα, ἡ Ε.Ε.Ν.Μ.Β. νὰ ἀρχίσει τὸ κάθε ζήτημα νὰ τὸ μελετᾷ καὶ κατόπιν νὰ τὸ βάζει στὴν πράξη. Γεγονὸς πὺς ὁ Ἀμπατιέλος συγκέντρωνε ἀρκετὲς ἱκανότητες συνδυαστικὲς καὶ κομματικὲς.

Πρώτη καὶ βασικὴ δουλειὰ ποὺ εἶδε πὺς πρέπει νὰ κάνει, ἦταν νὰ δώσει ζωτάνια στὴν ὁργάνωση. Σὲ συνεδρίαση τοῦ Συμβουλίου πρότεινε νὰ γίνονται ἐβδομαδιαῖες συγκεντρώσεις ποὺ αὐτὲς σὰν σκοπὸ εἶχαν: α) Τὰ μέλη τοῦ Δ. Σ. νὰ εἶναι ἐνήμερα γιὰ τὰ ζητήματα καὶ τὰ προβλήματα ποὺ ἀπασχολοῦν τοὺς ναυτεργάτες καὶ β) Αὐτὲς οἱ συνεδριάσεις θὰ ἦτον κάτι ποὺ θὰ βοηθοῦσε νὰ ἐξελιχθοῦν σὲ καλοὺς συνδικαλιστικά.

Ἀκόμα, μὲ πρωτοβουλία τοῦ Ἀμπατιέλου συστήθηκε ὁ πρῶτος κομμουνιστικὸς πυρήνας ποὺ σὰν σκοπὸ εἶχε νὰ γίνονται τακτικὲς κομμουνιστικὲς συνεδριάσεις μὲ θέματα κομματικὰ καὶ συνδικαλιστικά. Πρὸ τοῦ φθάσουμε ὅμως στὴν πραγματοποίηση τῆς ἐνότητος, θὰ ἔπρεπε νὰ ξεκαθαρίσουμε ἓνα σοβαρὸ ἐμπόδιο παὺ ἐμπαινε μπροστά μας. Καὶ τὸ ἐμπόδιο αὐτὸ ἦταν ἡ ἐθνικιστικὴ Ὅμοσπονδία Π.Ν.Ο. ποὺ ἐξακολουθοῦσε ἀκόμα νὰ δρᾷ καὶ νὰ ἐπηρεάζει ἓναν ἀριθμὸ ναυτεργατῶν.

Στὸ τέλος τοῦ Ἀπρίλη τοῦ 1942 τὸ Δ. Συμβούλιο τῆς Ε.Ε.Ν.Μ.Β. ἔστειλε περίπου 40 ναυτεργάτες μὲ ἐπικεφαλῆς τὸν Σπύρο Γεωργάτο εἰς τὰ ἐπὶ τῆς Μπιούτ στρεῖτ 240 Γραφεῖα τῆς Π.Ν.Ο. νὰ πᾶν νὰ βγάλουν τὴν ταμπέλα της, νὰ πάρουν τὰ ἐπιπλά καὶ ἂν κανένα ἀπὸ τὰ στελέχη της ἔφερνε ἀντίρρηση, νὰ τὸν ἐπιαναγν στοῦ ξύλου. Οἱ ναυτεργάτες μὲ τὸν Γεωργάτο πῆγαν παλληκαριάτικα, ἔβγαλαν τὴν ταμπέλα, πῆραν τὰ ἐπιπλά καὶ παρὰλληλα, ὅπως κανχότανε ὁ Γεωργάτος, ὅταν πῆγε νὰ διαμαρτυρηθεῖ ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Π.Ν.Ο. Διονύσιος Λοβέρδος, τὸν κύπησε. Ἐπεμβάσει τοῦ Ἑλληνος Προξένου κ. Μπαῖζου καὶ τῆς Ἀστυνομίας, τὰ ἐπιπλά δὲν μπόρεσαν νὰ τὰ πάρουν. Οἱ κακοποιήσεις καὶ οἱ δαρμοὶ ἐνάντια στὰ στελέχη τῆς Π.Ν.Ο. ἦταν τακτικὰ ἐκ μέρους κομμουνιστῶν ναυτεργατῶν. Εἶχαν κακοποιηθῇ ὁ Διονύσιος

Λοβέρδος και Καραβόλος Στέφανος και αυτό γιατί στεκόντανε ενάντια στις κομμουνιστικές αρχές της Ε.Ε.Ν.Μ.Β. και αυτό θεωρείτο έγκλημα. Αυτοί που κακοποίησαν τους προαναφερομένους ήταν ο Μανώλης Χούμης και Σπύρος Γεωργιάτος.

Μετά το κλείσιμο της Π.Ν.Ο. και την πραγματοποίηση της ενότητας, ο δρόμος για την Ε.Ε.Ν.Μ.Β. άνοιξε ολότελα, γι' αυτό με επικεφαλής τον Α. Αμπατιέλο άρχισε πιδ δραστήρια ζύμωση μέσα στις Ένώσεις Αξιωματικών για στενότερη συνεργασία. Οί έπαφές με τους υπευθύνους των Αξιωματικών συνεχιζόντανε πολυ πιδ συχνά από πρώτα και αυτό οφειλότανε στον Α. Αμπατιέλο ο οποίος είχε την ικανότητα να τους πείθει για κάθε ζήτημα.

Τέλος του 1942 σε σύσκεψη που είχαμε στα γραφεία της Κομμουν. Οργάνωσης Κάρδιφ, πήραμε την απόφαση να εκλέξουμε άνωτατο κομματικό όργανο που θα καθοδηγοΐσε κομματικά και συνδικαλιστικά τις Ένώσεις. Επίσης πήραμε την απόφαση να αρχίσουμε τη στρατολογία κομματικών μελών μέσα στους ναυτεργάτες και τους Αξιωματικούς.

Το Γραφείο συγκροτήθηκε κατά τις αρχές του 1943 και το άπαρτίζανε οί Αντών. Αμπατιέλος, Κουφουδάκης Γ., και Σάββας Λατουσάκης (ψευδώνυμά του: Παλές ή Σγουρός). Επίσης είχαν γίνει στο άναμεταξΐ μέλη του Κ. Κ. και οί Μπεκάκος Β., Κολιός Δ. και Παλαιολόγος Α. και ένας αρκετά σοβαρός αριθμός Ναυτεργατών,

X

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ Ο.Ε.Ν.Ο. (ΜΑΡΤΙΟΣ 1943) — ΤΟ ΣΑΜΠΟ-ΤΑΡΙΣΜΑ ΤΟΥ «ΑΝΤΙΦΑΣΙΣΤΙΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ»

Στην πρώτη συνεδρίασή του το Κομ. Γραφείο Ναυτεργατών πήρε τις εξής αποφάσεις: α) Να γίνει δουλειά μέσα στους Αξιωματικούς για την συγκρότηση άνωτέρου συνδικαλιστικού όργάνου (Όμοσπονδίας) β) να δουλέψουμε έντατικά για την δημιουργία επιτροπών καραβιών και γ) Συγκρότηση Κ.Ο.Β. ξεμπάρκων. Πάνω στις αποφάσεις αυτές άρχισαν να γίνονται τακτικές συζητήσεις. Άνετέθη στους κομματικούς πιδ υπευθύνους των αξιωματικών σάν καθήκον να πείσουν τα μέλη των Ένώσεών τους ότι πρέπει να συνεργασθούμε με τα πληρώματα πιδ στενά, όμως για να συνεργασθούμε χρειάζεται να δημιουργήσουμε μιά Όμοσπονδία κοί παράλληλα να στεγασθούμε σε ένα κτήριο για να εύρισκόμεθα σε πιδ στενή έπαφή. Επίσης στους κομμουνιστές που μπαρκάριζαν, επιτακτικά μπήκε, στα καράβια όπου θα πήγαιναν να οργανώνουν τις επιτροπές καραβιών και τις όποιες να τις συνεδριάζουν κάθε έβδομάδα για να δημιουργούμε με τον τρόπο αυτό καινούργια στελέχη τις όργάνωσης μά και παράλληλα νέους όπαδούς του Κ.Κ. Άκόμη δέ, δημιουργήσαμε και τις κόβες των ξεμπάρκων που

καὶ αὐτὲς συνεδρίαζαν τακτικά. Τὸν Μάρτιο τοῦ 1943 μὲ τὴν δουλειὰ ποὺ εἶχαν κάνει οἱ Ἀξιωματικοὶ στὰ στελέχη τῶν ὀργανώσεών τους καὶ στὰ Δ. Συμβούλια, κατορθώθη νὰ συνέλθουν ὅλα τὰ Δ. Συμβούλια σὲ σύσκεψη ποὺ ἐκεῖ τὸ κυριώτερο θέμα ἦταν ἡ συγκρότηση τῆς Ὁμοσπονδίας Ἑλληνικῶν Ναυτεργατικῶν Ὁργανώσεων (Ο.Ε.Ν.Ο.). Παράλληλα καὶ ἡ Ἐκτελεστικὴ τῆς Ἐπιτροπῇ μὲ τὴν Γραμματεία.

Γιὰ νὰ ἀποφευχθεῖ κάθε παρεξήγηση μεταξὺ Ἀξιωματικῶν καὶ κατωτέρων πληρωμάτων, ὁ Ἀμπατιέλος πρότεινε ἡ Γραμματεία νὰ εἶναι δυαδική καὶ ἔτσι ἀποφασίστηκε νὰ τοποθετηθοῦν δύο Γραμματεῖς, ἓνας τῶν κατωτέρων πληρωμάτων καὶ ἓνας ἀπὸ τοὺς Ἀξιωματικούς καὶ αὐτοὶ νὰ εἶναι, ἐκ μέρους τῶν κατωτέρων πληρωμάτων, ὁ Ἀντώνιος Ἀμπατιέλος καί, ἐκ μέρους τῶν Ἀξιωματικῶν, ὁ Δ. Κολιός. Ταμίης τοποθετήθηκε ὁ πρόεδρος τῶν Ραδιοτηλεγραφητῶν, καὶ μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς οἱ Μπεκάκος Βασίλειος, Α. Ρούπσης, Μηχανικοὶ, Δεμερτζῆς Τ., ἀσυρματιστής, Τατάκος Δ. Ν. Ἀξιωματικός, Γ. Κουφουδάκης, Σάββας Λατουσάκης, Φράγκος Σ., Σμπύρης Δ. καὶ Γεωργᾶτος Σ., ἐκ μέρους τῶν κατωτέρων πληρωμάτων. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα τῆς συγκρότησης ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἄρχισε αὐτὴ πιά σὰν ἀνώτερο συνδικαλιστικὸ ὄργανο νὰ ἐμφανίζεται παντοῦ καὶ νὰ χειρίζεται ὅλα τὰ ζητήματα ποὺ ἀπασχολοῦσαν τὴν Ἐνωση Μηχανικῶν, Ραδιοτηλεγραφητῶν, Ν. Ἀξιωματικῶν καὶ κατωτέρων πληρωμάτων.

Ἀπὸ τὸν Μάρτιο τοῦ 1943 μὲ τὴν συγκρότηση τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ἀρχίζει πιά ἐντατικὴ δράση γιὰ τὴ συγκρότηση τῶν Ἐπιτροπῶν καραβιῶν. Κάθε καράβι ποὺ φθάνει σὲ λιμάνι τῆς Ἀγγλίας τὸ ἐπισκέπτονται δύο ἀντιπρόσωποι. Ἐνας Ἀξιωματικός καὶ ἓνας τῶν κατωτέρων πληρωμάτων μὲ σκοπὸ νὰ δοῦν ἂν ὑπάρχει ὀργάνωση καραβιοῦ καὶ ἂν δὲν ὑπάρχει τέτοια, νὰ καλέσουν τὸ πλήρωμα σὲ συνέλευση καὶ νὰ τὴν συγκροτήσουν. Σκοπὸς τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. μὲ τὴν δημιουργία τῶν Ἐπιτροπῶν Καραβιῶν ἦταν νὰ ξεσηκώνουν τὰ πληρώματα ἐνάντια στοὺς πλοιάρχους διῆθεν γιὰ νὰ τοὺς καλυτερεύσουν τοὺς ὁρους ζωῆς μέσα στὸ καράβι.

Παράλληλα στελνότανε καὶ τηλεγραφήματα στὴν Κυβέρνηση γιὰ τὴν ὑπογραφὴ τῆς Συλ. Σύμβασης. Κάθε ἐνέργεια ὅμως τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καθοδηγότανε ἀπὸ τὸ Τριμελὲς Κομματικὸ Γραφεῖο. Κάθε ζήτημα μικρὸ ἢ μεγάλο ἔπρεπε νὰ συζητηθεῖ ἐκεῖ καὶ κατόπιν νὰ μπεῖ στὶς συνεδριάσεις τῶν Κ.Ο.Β. καὶ τελευταῖα στὴν Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο.

Ἐπομένως, καμμιά ἀπόφαση δὲν μπορούσε νὰ πάρει ἡ Ἐκτελεστικὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο., ἂν προηγουμένως δὲν τὸ ἐνέκρινε τὸ τριμελὲς Κομματικὸ Γραφεῖο. Ἐνα ἀπὸ τὰ κυριώτερα συνθήματα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ἦταν τὸ σύνθημα ὑπὲρ τοῦ πολέμου καὶ αὐτὸ ἦταν «ΚΡΑΤΕΙΤΕ ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΕΝ ΚΙΝΗΣΕΙ», ὅμως στὴν πραγματικότητα δὲν τηρήθηκε καὶ τοῦτο, γιὰ τὸ γεγονὸς τοῦ ὅτι τὸ τμήμα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ποὺ κέντρο του εἶχε τὸ Σίδνεϋ τῆς Αὐστραλίας τὸ σύνθημα αὐτὸ τὸ

ἀντέστρεψε «ΚΡΑΤΕΙΤΕ ΤΑ ΠΛΟΙΑ ΕΝ ΑΚΙΝΗΣΙΑ». Κάθε καράβι πού ταξείδευε κει, ὅτιδήποτε ζήτημα καὶ ἂν παρουσιαζότανε μικρὸ εἴτε μεγάλο, ὁ ἀντιπρόσωπος τὸ κατέβαζε σὲ ἀπεργία ἀλλὰ καὶ πολλὰς φορὲς, μὲ τὴν δουλειὰ τοῦ μέσῳ τοῦ Κ.Κ. Αὐστραλίας, κατέβαζε σὲ ἀπεργία καὶ τὰ ἐργοστάσια. Τὸ τμήμα ἐκεῖ εὗρισκε τὴν ἀπόλυτη ὑποστήριξη τοῦ Κ.Κ. Αὐστραλίας.

Ἐνῷ τὸ σύνθημά μας ἦταν «κρατεῖτε τὰ πλοία ἐν κινήσει» καὶ ἐνῷ τὸ Τμήμα Αὐστραλίας τὸ ἀντέστρεφε μὲ τὴν δράση του, ποτὲ καὶ σὲ καμμιά περίπτωση δὲν καθήσαμε νὰ ἐξετάσουμε αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ νὰ πάρουμε ἀκόμα καὶ μέτρα ἐνάντια στὸν ἀντιπρόσωπο. Ἀντίθετα σιωπηρὰ ὑποθάλαμε τὴν στάση αὐτὴ, πού σὰν ἀποτέλεσμα εἶχε νὰ μπαίνει τὸ τμήμα ἐμπόδιο στὴν διεξαγωγὴ τοῦ πολέμου, ἐνῷ ἐμεῖς λέγαμε πὼς ἦταν ἀντιφασιστικὸς καὶ ὅτι μὲ ὅλες μας τὶς δυνάμεις θὰ ἔπρεπε νὰ δουλέψουμε γιὰ τὴν πρὸ σύντομη μεταφορὰ πολεμικοῦ ὕλικου καὶ ἐμπορευμάτων. Ἀκόμη τὶς ἀπεργίες αὐτὲς τὲς ἐκμεταλλεύονταν ἡ προπαγάνδα ἡ Γερμανικὴ, καὶ ἀπὸ τὸ Ραδιοφωνικὸ σταθμὸ τοῦ Βερολίνου καλοῦσε στὶς ἐκπομπὲς τοὺς ναυτεργάτες νὰ ἀκολουθήσουν τὸ «ἡρωϊκὸ» παράδειγμα τῶν ναυτεργατῶν Ἀυστραλίας κατεβαζοντας τὰ καράβια σὲ ἀπεργία.

ΧΙ

ΕΛΛΗΝΕΣ ΚΑΙ ΑΓΓΛΟΙ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΑΙ ΙΔΡΥΟΥΝ ΤΟ Ε.Α.Μ. ΛΟΝΔΙΝΟΥ

Κατὰ τὸ τέλος τοῦ 1943 γιὰ πρώτη φορὰ μαθαίνουμε ὅτι στὴν Ἑλλάδα ὑπάρχει ἀντάρτικο καὶ ὁ Πολιτικὸς Ὅργανισμὸς τοῦ Ε.Α.Μ. πού δὲν ἀναγνωρίζονταν ἀπὸ τὴν Κυβέρνηση. Σὲ συνεδρίαση τοῦ Κομματικοῦ Γραφείου Ναυτεργατῶν συζητήσαμε αὐτὸ τὸ ζήτημα καὶ πήραμε ἀπόφαση νὰ καλέσουμε τὴν Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ νὰ κάνουμε τηλεγραφήματα πρὸς τὴν Κυβέρνηση καὶ νὰ ζητοῦμε ν' ἀναγνωρίσῃ τὸ Ε.Α.Μ. Ἀκόμα πήραμε καὶ τὶς ἐξῆς ἀποφάσεις.

α) Νὰ δημιουργήσουμε Πολιτικὸ Ὅργανισμὸ στὸ Λονδῖνο πού σκοπὸ θὰ εἶχε νὰ κάνει προπαγάνδα ὑπὲρ τοῦ Ε.Α.Μ. Ἐκεῖ ἀκόμα συζητήθηκε καὶ ποῖοι θὰ πρέπη νὰ ἀποτελοῦν τὸν ὄργανισμὸ αὐτόν. Αὐτοὶ ἦσαν ὁ γνωστὸς διανοούμενος Φωτιάδης, ὁ ἔμπορος ταπήτων Ἀθανασογλου, ὁ Ἀμπατιέλος καὶ ὁ Κολιός. Παράλληλα θὰ ἀποτεϊνόμεθα καὶ στὸ Κ.Κ.Α. γιὰ νὰ μᾶς δώσει ἀνθρώπους του. Τοῦ ὄργανισμοῦ αὐτοῦ θὰ τοῦ δίναμε τὴν ὀνομασίαν «Γραφεῖον Ἐθνικῆς Ἐνότητος».

β) Νὰ ἀνοίξουμε ἔρανο μέσα στοὺς ναυτεργάτες γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό. Τὸ ποσὸν πού καθωρίσαμε ἦτον 20.000 λίρ. καὶ αὐτοὶ πού θὰ ἐνδιαφέρονταν γιὰ τὸν ἔρανο θὰ ἦταν στελέχη τῆς Ο.Ε.Ν.Ο.

Τὶς ἀποφάσεις αὐτὲς ἀρχίσαμε ἀμέσως νὰ τὶς πραγματοποιοῦμε.

Συνήλθε ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ ἔκανε τὸ τηλεγράφημα πρὸς τὴν Κυβέρνηση. Τὸν ἔρανο καὶ τὸν σκοπὸ τοῦ τὸν ἀναγγείλαμε στοὺς ναυτεργάτες στὴν ἐφημερίδα πού ἐκδίδε ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. «Ελευθερος Ἕλλην». Ἐπίσης στὴν ἐφημερίδα βάλαμε καὶ στήλη πού ἀναφερότανε ὀνομαστικά οἱ νευτεργάτες πού προσέφεραν γιὰ τὸν ἔρανο καὶ τὸ ποσό. Γιὰ τὴν δημιουργία τοῦ Γραφείου στὸ Λονδίνο πῆγαν οἱ Ἀμπατιέλος καὶ Κολιδός, πού, προτοῦ προχωρήσουν γιὰ τὸ Γραφεῖο, πῆγαν νὰ συζητήσουν μὲ τὴν Κεντρικὴ ἔπιτροπὴ τοῦ Κ.Κ. Ἀγγλίας. Ἦρθαν σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Τζωρτζ Ἀλισον ὁ ὁποῖος συμφώνησε γιὰ τὸ ἀνοιγμὰ Γραφείου. Ἐπίσης συμφώνησε νὰ μᾶς δώσῃ καὶ τοὺς ἀνδρώπους πού χρειάζομαστε. Αὐτοὶ πού μᾶς ἔδωσε γιὰ τὸν σκοπὸ αὐτὸ ἦτον ὁ δημοσιογράφος Πάτ Σλόαν, ἡ Ντιάνα Πύμ, μέλος τῆς Κομμ. Ὁργάνωσης Λονδίνου καί, ἕκ μέρους τῆς Κ.Ε. τοῦ Ἀγγλικοῦ Κ.Κ., τὸν ὑπεύθυνον τῶν ἐξωτερικῶν Πολιτικῶν Ὑποθέσεων.

Ὑστερα ἀπὸ τὴν συζήτησή τους αὐτὴ πῆγαν καὶ βρῆκαν τὸν Φωτιάδη καὶ Ἀθανασόγλου οἱ ὁποῖοι ἐδέχθησαν. Μετὰ τὴν συζήτησιν τραβήξαν γιὰ βροῦν σὲ κατάλληλο μέρος Γραφεῖο. Τὸ Γραφεῖο πιάστηκε καὶ ἄρχισε τὴν δουλειά του. Σκοποὶ τοῦ Γραφείου Ἐθνικῆς Ἐνότητος ἦτανε οἱ ἑξῆς: Νὰ πλησιάζει Βουλευτές, Καθηγητές, Ἐφημερίδες καὶ τὶς συνδικαλιστικὰς Ὁργανώσεις. Νὰ καλεῖ συγκεντρώσεις κ. ἄ. Παράλληλα ἔβγαζε κατὰ χιλιάδες τὶς προκηρύξεις τὶς ὁποῖες κυκλοφοροῦσε. Μέσα στὰ συνδικατὰ ἔβγαζε καὶ κυκλοφοροῦσε βιβλιάρια καὶ ἄλλο ἐντυπὺ ὕλικο. Γιὰ τὸ σκοπὸ τοῦ ἐράνου ἄρχισε μιὰ πλατεῖα δουλειὰ μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Κάθε καράβι πού ἔφθανε στὴν Ἀγγλίαν τὸ ἐπισκεπτόμεθα καὶ καλούσαμε τὰ πληρώματα σὲ συνέλευση καὶ μέσα ἐκεῖ ἀναπτύσσαμε τὸν σκοπὸ τῆς δημιουργίας τοῦ ἐράνου. Στους κομμουνιστὰς ἐπιτακτικὰ ἔμπαινε νὰ δώσουν ἕνα ὀλόκληρο μισθὸ γιὰ τὸ σκοπὸ αὐτό, ὡς ἐπίσης καὶ στοὺς συμπαθοῦντες. Μὲ τὴν δουλειὰ αὐτὴ ἄρχισαν νὰ συγκεντρώνονται σοβαρὰ ποσά. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι τὸν πρῶτον μῆνα συγκεντρώθηκε τὸ ποσὸ τῶν 5.500 λιγῶν.

Στὸν ἔρανο αὐτὸ ἐκτὸς τῶν ναυτεργατῶν ἔδωσε τὸ Κ.Κ.Α., ἀνθυμοῦμαι καλὰ, ἕνα τσέκ ἀπὸ 500 λίρες, ὡς ἐπίσης καὶ τὸ Κ.Κ. Αὐστραλίας, πού ὅμως τὸ ποσὸ δὲν τὸ θυμᾶμαι.

Ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἀκόμα κατ'ὄρθωσεν νὰ μπεῖ καὶ σὲ ὅλους τοὺς Κυβερνητικοὺς ὀργανισμοὺς Ν. Ἐπιτροπὴ, Ν.Α. Ταμεῖο, Α.Ο.Κ. Πολεμ. καὶ τὴν Α. Ἀποταμιευτικὴ. Κατ'ὄρθωσεν νὰ πείσει τὸ Δ. Συμβούλιο νὰ ἐγκρίνῃ ἕνα ποσὸ γιὰ τὸ ἀνοιγμὰ Λέσχης Ναυτεργατῶν στὸ Κάρδιφ. Τὸ ποσὸ πού ἐγκρίνε τὸ Συμβούλιο ἦτον 500 λίρες. Παράλληλα πρόσφερε καὶ ἡ Ἐνωση Ἐφοπλιστῶν 500 λίρες. Μὲ τὰ ποσὰ αὐτὰ ἀνοίχθηκε ἡ Λέσχη στὸ μέγαρον πού εἶχε ἐνοικιάσει τὸ Ναυτικὸ Ἀπομαχικὸ Ταμεῖο. Ἡ Λέσχη αὐτὴ ἔγινε γιὰ νὰ ἔχει ὁ Ναυτεργατικὸς κόσμος ἕνα σπίτι δικό του νὰ πηγαίνει καὶ νὰ φύγει ἀπὸ τὰ καταγῶγια τῆς Μπιούτ Στρήτ.

Τελικὰ ὁμως ἡ Δέσχη κατέληξε νὰ γίνεи τὸ Κεντρο τοῦ Ε.Α.Μ. στὸ Κάρδιφ. Οἱ τοῖχοι τῆς γέμισαν μὲ τὰ συνθήματα τοῦ Ε.Α.Μ., τῆς Ε.Π.Ο.Ν. κ.λ.π. Γινότανε τακτικὲς πολιτικὲς συγκεντώσεις μὲ θέμα πάντα γιὰ τὸν ἀγῶνα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. (Ε.Α.Μ.).

ΧΙΙ

Η Ο.Ε.Ν.Ο. ΚΑΘΟΔΗΓΕΙ ΤΟ ΚΙΝΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΣΗΣ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ΚΑΙ ΕΝΙΣΧΥΕΙ ΤΟΝ ΔΕΚΕΜΒΡΗ

Ἐκτὸς τοῦ Γραφείου Ἐθνικῆς Ἐνότητος δημιουργήσαμε καὶ τὸ τμήμα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. Μ. Ἀνατολῆς μὲ Γραμ. τὸν Ν. Καραγιάννη πού ἔπαιξε ἓνα ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ρόλους στὴν ὀργάνωση τῶν Ναυτῶν μέσα στὸ Πολεμικὸ Ναυτικόν. Τὰ στελέχη τοῦ Κ.Κ.Ε. πού βρισκόντανε μέσα στὰ πολεμικὰ καθοδηγόντανε ἄμεσα ἀπὸ τὸν Καραγιάννη. Στὸ κίνημα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς πρωτεύοντα ρόλο ἔπαιξε ὁ Καραγιάννης. Ἐκτὸς ἀπὸ τὸ κίνημα τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ ἔφριξαν καὶ σύνθημα ἀπεργίας καὶ στὰ καράβια τοῦ Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ πού σὰν ἀποτέλεσμα εἶχε ἐκτὸς τῆς ἐξέγερσης τοῦ πολεμικοῦ, νὰ ἀκινήτησουν καὶ ὅλα τὰ καράβια. Καὶ ἐδῶ τὸ σύνθημα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. «Κρατεῖτε τὰ καράβια ἐν κινήσει», τὸ στείλαμε νὰ πᾶει νὰ βρεῖ τὸν Ἀδόλφο Χίτλερ, νὰ τοῦ δώσει τοὺς ἐγκάρδιους χαιρετισμούς μας καὶ νὰ τοῦ πεῖ: «ἔμεῖς, θεῖς, στὰ λόγια σὲ πολεμάμε, μὰ στὰ ἔργα σὲ βοηθοῦμε». Περισσότερα γιὰ τὰ γνωστὰ αὐτὰ γεγονότα δὲν γράφω γιατί ἔχουν ὥς τὰ σήμερα γραφτῇ πάρα πολλὰ.

Τὸ Γραφεῖο Ἐθνικῆς Ἐνότητος συνέχισε τὴν προπαγανδιστικὴ του δράση ἕως ὅτου συγκροτήθηκε στὸν Λίβανο ἡ Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἐνότητος. Τότε τὸ Κομματικὸ Γραφεῖο Ναυτεργατῶν, σὲ συνεδριάσῃ του ἀπεφάσισε τὴν αὐτοδιαλύσῃ του γιατί μιὰ καὶ ἔγινε Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἐνότητος, τέλειωσε καὶ ὁ προορισμὸς τοῦ Γραφείου.

Ἀπὸ τὸν ἔρανο πού διενεργήσαμε εἶχε μείνει ἓνα σοβαρὸ ποσὸ πού τὸ Γραφεῖο ἀπεφάσισε νὰ τὸ στείλει στὴ Γραμματεία τοῦ Ε.Α.Μ. Πρᾶγμα ὁμως πού δὲν ἔγινε καὶ αὐτὸ θὰ τὸ ἐξηγήσω παρακάτω.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα πού πραγματοποιήθηκε ἡ Κυβέρνηση Ἐθνικῆς Ἐνότητος, ἀρχίσαμε καὶ στὴν Ἀγγλία γιὰ κάθε ζήτημα νὰ κατεβάζουμε τὰ καράβια σὲ ἀπεργία παρ' ὅλο πού ἀκόμα τὸν πόλεμο ἐνάντια στὴ Γερμανία οἱ σύμμαχοι τὸν συνεχίζανε. Μιὰ σειρὰ καράβια κατεβάσαμε σὲ ἀπεργία: «Μάουντ Ροδόπη», «Μαρία Α.», «Μαργαρίτα Χανδρῆ», «Σπυρίδων Δεύτερος» καὶ «Ν. Ροσόλυμος». Ὅταν ξέσπασε τὸ κίνημα τοῦ Δεκέμβρη ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. στάθηκε ἀνεπιφύλακτα στὸ πλευρὸ τοῦ Ε.Α.Μ. Ὁ «Ἐλεύθερος Ἕλλην» ἔγινε πιά καθαρὸ ὄργανο τοῦ Ε.Α.Μ. Ἡ ἀρθρογραφία του στεκότανε ἐνάντια στοὺς Ἀγγλοὺς καὶ τὴν Κυβέρνηση. Ὅταν ἀκόμα συνεχιζόντανε οἱ μάχες στὴν Ἀθήνα, συνῆλθε

τὸ Κομ. Γρ. Ναυτεργατῶν καὶ πῆρε ἀπόφαση τὴν ἀνασύστασι γραφείου στὸ Λονδίνο.

Εὐθὺς ἀμέσως ἔφυγαν ἀντιπρόσωποι γιὰ τὸ Λονδίνο γιὰ νὰ πᾶν νὰ τὸ συγκαρτήσουν. Τῇ φορᾷ αὐτῇ ὅμως τὸ Γραφεῖο δὲν θὰ εἶχε τὴν ἴδια ὀνομασία, ἀλλὰ θὰ ὀνομαζότανε «Πρακτορεῖο Διαφώτισης τοῦ Ε.Α.Μ.». Τὸ Γραφεῖο σὲ λίγες μέρες ἄρχισε τὴν λειτουργία του καὶ τοῦτο διότι τὸ κεφάλαιο ποὺ εἶχε μείνει ἀπὸ τὸ Γραφεῖο Ἑθνικῆς Ἐνότητος διατέθηκε ἀμέσως γιὰ τὸν σκοπὸ τοῦ νέου Γραφείου. Αὐτὸ τὸ Γραφεῖο ποὺ ἰδρύσαμε τότε ἐξακολουθεῖ νὰ λειτουργεῖ καὶ μέχρι σήμερα μὲ μόνη τὴν διαφορὰ ὅτι ἄλλαξε ὄνομα καὶ πρόσωπο. Σήμερα ὑπεύθυνος τοῦ Γραφείου αὐτοῦ εἶναι ὁ γνωστὸς δημοσιογράφος Θεόδωρος Δογάνης. Ὅμως καὶ τὸ Γραφεῖο αὐτὸ ἐξακολουθεῖ νὰ τὸ ἐνισχύει ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. μὲ τὸ ποσὸ τῶν 40 λιρῶν μηνιαίως.

ΧΙΙΙ

Η Ο.Ε.Ν.Ο. ΕΓΚΑΘΙΣΤΑΤΑΙ ΣΤΟΝ ΠΕΙΡΑΙΑ Η ΑΓΚΙΤΑΤΣΙΑ

Κατὰ τὸν μῆνα Ἀπρίλιο 1945 μὲ ἀπόφαση ποὺ πῆρε τὸ Κομματικὸ Γραφεῖο Ναυτεργατῶν καὶ κατόπιν οἱ ἡγέτες τῆς Ο.Ε.Ν.Ο., ἔπρεπε νὰ φύγουν γιὰ τὴν Ἑλλάδα οἱ Ἀμπατιέλος Α., Κολιὸς Δ. καὶ Βασίλειος Μπεκάκος μὲ σκοπὸ νὰ πᾶνε στὸν Πειραιᾶ νὰ ἐνεργήσουν γιὰ τὴν ἀναγνώριση τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. σὰν Ὁμοσπονδίας Ἑλληνικῆς, καὶ τοῦτο διότι στὴν Ἀγγλία λειτουργοῦσε σὰν Τρέιντ Γιούνιον Ἀγγλικό. Ἡ ἀπόφαση τοῦ Κ. Γραφείου πραγματοποιήθηκε στὶς 5 Μαΐου 1945 καὶ οἱ τρεῖς προαναφερθέντες ἔφυγαν ἀπὸ τὸ Κάρδιφ γιὰ τὸν Πειραιᾶ. Οἱ προσπάθειές τους, ἂν δὲν ἀπατώμαι, πραγματοποιήθηκαν τὸν Αὐγουστο τοῦ 45, ὁπότε καὶ ἀναγνωρίζεται ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖο Πειραιῶς. Πρωτοῦ ὅμως πραγματοποιηθεῖ ἡ ἀναγνώριση τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖο, οἱ Ἐνώσεις Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφητῶν τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. κατώρθωσαν μὲ τις Ἐνώσεις Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφητῶν ποὺ ὑπῆρχαν στὴν Ἑλλάδα νὰ ρθοῦν σὲ διαπραγματεύσεις, ποὺ κατέληξαν σὲ συμφωνία, καὶ μὲ τὴν συμφωνία αὐτὴ πραγματοποιοῦσαν τὴν ἐνότητά τους. Ἐδῶ πρέπει νὰ δώσω μιὰ ἐξήγηση γιὰ νὰ μπορέσω νὰ γίνω κατανοητός. Κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ πολέμου στὸ Ἐξωτερικὸ ἰδρύθηκαν οἱ Ἐνώσεις τῶν Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφητῶν ποὺ ἀνῆκαν στὴν Ο.Ε.Ν.Ο., ἐνῶ καὶ στὴν κατεχομένη Ἑλλάδα ὑπῆρχαν Ἐνώσεις Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφητῶν ποὺ αὐτὲς ἀνῆκαν στὴν Π.Ν.Ο.

Αὐτὲς λοιπὸν οἱ Ἐνώσεις τοῦ Ἐξωτερικοῦ καὶ Ἐσωτερικοῦ πραγματοποιοῦσαν τὴν ἐνότητα. Πραγματοποιώντας ὅμως τὴν ἐνότητα δὲν μποροῦσαν νὰ ἀνήκουν καὶ στὶς δύο Ὁμοσπονδίες. Ἀκριβῶς γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, ὅταν πραγματοποιοῦσαν τὴν ἐνοποίηση, ἔγιναν αὐτό-

ματα μέλη τῆς Π.Ν.Ο. καὶ ἔτσι ἀποχώρησαν ἀπὸ τὴν Ο.Ε.Ν.Ο. οἱ δύο ὀργανώσεις Μηχανικῶν καὶ Ραδιοτηλεγραφητῶν. Μὲ αὐτὸ ὅμως δὲν θὰ πεῖ ὅτι ἔπαψαν οἱ ὑπεύθυνοι, δηλαδὴ Μπεκᾶκος καὶ Δεμερτζῆς, νὰ βρῶσκονται κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Κ.Κ.Ε. "Ὅταν οἱ δύο αὐτὲς Ἐνώσεις πραγματοποιήσαν τὴν ἐνόητά τους καὶ ἀγαναγρίσθηκε ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἀπὸ τὸ Πρωτοδικεῖο, ἔμειναν στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. δύο ὀργανώσεις: ἡ Ἐνωση Κατωτέρων Πληρωμάτων Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ (ΕΚΠΝ) καὶ ἡ Ε.Ν. Ἀξιωματικῶν. Ἡ Ἐνωση Ἀξιωματικῶν εἶχε 250 μέλη, ποὺ ἐξ αὐτῶν εἶναι ζήτημα ἂν ἦταν τὰ 30 οἰκονομικὰ ἐν τάξει καὶ ἡ Ε.Κ.Π.Ε.Ν. 4.500 μέλη ποὺ ἐξ αὐτῶν ἦταν 2.500 περίπου οἰκονομικὰ ἐν τάξει.

Τὸ Σεπτέμβριο τοῦ 45 ὁ Ἀμπατιέλος μὲ γράμμα τοῦ μὲ καλοῦσε νὰ κατέβω στὸν Πειραιᾶ. "Ὅταν τὸ γράμμα αὐτὸ ἔφθασε στὸ Κάρδιφ ἡ προσωρινὴ Γραμματεία, ποὺ ἀντικατέστησε τοὺς Ἀμπατιέλο καὶ Κολιὸ καὶ ἀποτελεῖτο ἀπὸ τοὺς Σάββαν Λατουσάκη καὶ Παλαιολόγου, μὲ κάλεσαν νὰ συζητήσουμε ἐπάνω στὸ γράμμα τοῦ Ἀμπατιέλου, ἂν θὰ πρέπει δηλαδὴ νὰ φύγω γιὰ τὸν Πειραιᾶ. Στὴ συζήτηση αὐτὴ οἱ δύο ἐπέμειναν ὅτι γιὰ κανένα λόγο δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ πραγματοποιήσουμε αὐτὸ ποὺ ἔλεγε ὁ Πειραιᾶς, δηλαδὴ τὸ Κόμμα. (Γιατὶ ὁ Ἀμπατιέλος τὸ γράμμα αὐτὸ τὸ ἔστειλε καὶ μὲ καλοῦσε ὕστερα ἀπὸ τὴν ἐντολὴ ποὺ πῆρε ἀπὸ τὸ Κ.Κ.Ε.), ἐγὼ ὅμως εἶχα ἀντίθετη γνώμη, ἐπέμεινα πὼς θὰ ἔπρεπε νὰ φύγω γιὰ τὸν Πειραιᾶ καὶ ὅσο τὸ δυνατό πὺδ σύντομα. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἄρχισα νὰ ζητῶ τὸν τρόπο ποὺ θὰ κατέβαινα στὸν Πειραιᾶ.

Στις 29 τοῦ Ὀκτώβρη κατῴρθωσά νὰ ναυτολογηθῶ μὲ τὸ Κυβερνητικὸ ἄρπ «Βόλος» καὶ στίς 30 τοῦ ἰδίου μηνὸς νὰ πάγω μέσα στὸ καράβι ποὺ εὗρισκότανε σὲ κάποιο λιμανάκι πλησίον τοῦ Νιοῦ Κάστελ, ὀνομαζόμενο Σίμι Χάμ.

Ἀπὸ τὴν Ἀγγλία ἀναχωρήσαμε στίς 3 τοῦ Νοέμβρη. Στὸν Πειραιᾶ φθάσαμε στίς 26 τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ στίς 27 ξεπαρκάρισα. Μόλις βγῆκα ἔξω ἀμέσως πῆγα στὰ Γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο., ποὺ εὗρισκότανε στὴν ὁδὸ Β. Κωνσταντίνου 73. Ἐκεῖ συνάντησα τὸν Παναγιώτῃ Σκευοφύλακα ποὺ προσωρινὰ ἀντικαθιστοῦσε τὸν Ἀμπατιέλο, ὁ ὁποῖος μετὰ τοῦ Κολιοῦ εὗρισκότανε στὴν Σουηδία στὸ Συνέδριο τοῦ Διεθνοῦς Γραφείου ἔργασίας.

Ὁ Σκευοφύλακας μὲ σύστησε στὸν Δ. Γαλάτῃ, ὁ ὁποῖος ἦταν τότε Γραμματέας τῆς 7ης Ἀχτίδας Ναυτεργατῶν. Μὲ τὸν Γαλάτῃ συζητήσαμε γιὰ τὴν κατάσταση τῆς Ἀγγλίας καὶ μετὰ μῆθήκαμε στὰ ζητήματα ποὺ ἀπασχολοῦσαν τὸν Πειραιᾶ. Σὲ αὐτὴν τὴν συνάντηση δὲν μπορούσαμε νὰ συζητήσουμε πολὺ γιὰ τὸ λόγο τοῦ ὅτι ἔπρεπε νὰ πάγω στὸ καράβι νὰ βγάλω τὰ πράγματά μου καὶ νὰ πάγω ἔπειτα νὰ ἀπολυθῶ.

Ὅταν ἀπολύθηκα, ἤρθα καὶ πάλι σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Β' Γραμματέα τῆς 7ης Ἀχτίδας Δ. Γαλάτῃ, μὲ τὸν ὁποῖο συζήτησα καὶ μοῦ ἀνέ-

θεσε την παρακολούθησιν ἀπὸ ὀργανωτικῆς πλευρᾶς τῶν ἐμπορικῶν καὶ ἀκτοπλοικῶν καραβιῶν.

Τὴν περίοδον αὐτὴν ποὺ ἐφθασα στὸν Πειραιᾶ τὸ Κ. Κόμμα, σὰν ἐπιτακτικὸν καθήκον εἶχε βάλει στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. νὰ μπορέσει νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἐνότητα μὲ τὴν Π.Ν.Ο. καὶ αὐτὸ φυσικὰ γιὰ νὰ μπορέσουμε μὲ τὴν πραγματοποίησιν τῆς ἐνότητος σιγὰ-σιγὰ νὰ πετάξουμε ὅλα τὰ στελέχη τῆς Π.Ν.Ο. μέσα ἀπ' τὸ συνδικαλιστικὸ Ναυτεργατικὸ κίνημα.

Ὅταν ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ἔπιασε βάσεις στὸν Πειραιᾶ τὰ συνθήματά της τὰ βασικὰ ἦταν τέσσαρα :

1) Ἑνοποίηση τοῦ Ναυτεργατικοῦ κινήματος.

2) Κατὰ σειρὰν ναυτολόγησις.

3) Συμμετοχὴ τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. στοὺς διαφόρους Ναυτεργατικοὺς ὀργανισμούς, καὶ

4) Ἐπίδομα ἀνεργίας.

Καὶ τὰ τέσσαρα αὐτὰ συνθήματα ἦταν συνθήματα ποὺ πιάνανε μέσα στὸν Ναυτεργατικὸ κόσμον, γιὰτὶ ἀπὸ αὐτὰ ἐξαρτιώτανε τὰ ἴδια τὰ οἰκονομικὰ συμφέροντά τους.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐνότητος, ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. μέσα στὶς συνελεύσεις καὶ συγκεντρώσεις τὸ ἔβαζε πάντα καὶ μὲ τὴν μεγαλύτερη ὀξύτητα. Γιὰτὶ σ' αὐτὴν ἔβλεπαν τὴν ἐπίλυσιν ὅλων τῶν ναυτεργατικῶν ζητημάτων. Στὶς συγκεντρώσεις μας, στοὺς ναυτεργάτες λέγαμε ὅτι μοναδικὸς τρόπος ἐπίλυσης εἶναι ἡ πραγματοποίησις τῆς ἐνότητος τῶν δύο Ὅμοσπονδιῶν. Ὅταν κατορθώσουμε τὸ τόσον σοβαρὸ αὐτὸ ζήτημα καὶ τὸ πραγματοποιήσουμε καὶ ἀποκτήσῃ ὁ ναυτεργατικὸς κόσμος ἐνιαία καθοδήγησιν, δὲν θὰ μποροῦν οἱ ἐφοπλιστὲς, μὰ οὔτε καὶ τὸ Κράτος νὰ προσπαθοῦν νὰ μᾶς περικόψουν τὰ δικαιώματα ποὺ μὲ θυσίες καὶ ἀγῶνες κατορθώσαμε νὰ κερδίσουμε κατὰ τὴν περίοδον τοῦ πολέμου. Ὅμως ἐκεῖνοι, λέγαμε, ποὺ δὲν θέλουν τὴν πραγματοποίησίν της εἶναι τὰ ὄργανα τῶν ἐφοπλιστῶν καὶ τοῦ Κράτους, οἱ Μελέτης, Κοκλάδας καὶ Κροκίδης. Καὶ δὲν θέλουν τὴν ἐνότητα γιὰτὶ σ' αὐτὴ βλέπουν τὴν ἴδιαν τὴν χρεωκοπίαν τους, σὰν ἡγέτες ποὺ θέλουν νὰ παρουσιάξωνται. Καὶ φοβοῦνται γιὰτὶ τίς συζητήσεις τους μὲ τοὺς ἐφοπλιστὲς καὶ τὸ Κράτος δὲν θὰ μποροῦν νὰ τίς κάνουν στὰ παρασκήνια καὶ παράλληλα νὰ μὴ δίνουν λόγον σὲ κανένα. Τότε θὰ εἶναι ὑποχρεωμένοι τίς συζητήσεις νὰ τίς κάνουν ἀνοικτά, μὰ καὶ νὰ δίνουν λόγον στοὺς ναυτεργάτες.

Ἡ Ο.Ε.Ν.Ο., προσθέταμε, ἔχει ὅλη τὴν καλὴ διάθεσιν γιὰ τὸ συμφέρον τοῦ ναυτεργατικοῦ κόσμου ἀκόμα νὰ κἀνῃ καὶ σοβαρὲς παραχωρήσεις παρ' ὅλο ποὺ ἀντιπροσωπεύει τὴν συντριπτικὴ πλειοψηφίαν τῶν ναυτεργατῶν. Μιὰ καὶ αὐτοὶ οἱ κύριοι δὲν θέλουν τὴν ἐνότητα ἡμεῖς πρέπει νὰ σταματήσουμε τίς προσπάθειες; Κάθε ἄλλο παρὰ θὰ τίς σταματήσουμε. Ἡ ἀρνήσιν τους πρέπει νὰ μᾶς δυναμώνει τὴν

θέληση και νὰ ἀγωνιστοῦμε νὰ τὴν πραγματοποιήσουμε καὶ χωρὶς τὴν θέλησή τους. Ἐκεῖνοι ποὺ ἔχουν τὴν δύναμη νὰ τὴν πραγματοποιήσουν εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ναυτεργάτες ποὺ ἀνήκουν στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ στὴν Π.Ν.Ο. Καὶ τοῦτο διότι αὐτονῶν τὰ συμφέροντα κτυποῦνται. Καὶ κτυποῦνται γιατί τὸ ἐφοπλιστικὸ κεφάλαιο μᾶς βρίσκει διασπαρμένους καὶ κάνει τὴν δουλειά του πὺ ἐύκολα. Ὅταν πραγματοποιηθεῖ ἡ ἐνότητα αὐτόματα πραγματοποιοῦμε καὶ τὴν «κατὰ σειρὰν ἐργασία», μπαίνουμε καὶ μέσα στοὺς διαφόρους ὁργανισμούς, καὶ σταματοῦμε τὸ κακὸ ποὺ γίνεται εἰς βάρος μας ἐκεῖ μέσα.

XIV

ΤΟ Κ.Κ.Ε. ΚΑΘΟΔΗΓΕΙ ΤΗΝ Ο.Ε.Ν.Ο. ΠΛΗΡΗΣ ΑΝΑΛΥΣΙΣ ΤΟΥ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥ

Μέσα στὰ ἴδια Γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. στεγαζότανε καὶ τὰ Γραφεῖα τῆς 7ης Ἀχιτίδας Ναυτεργατῶν. Καὶ αὐτὴν τὴν ἀπάρτιζαν οἱ Δ. Κολιαρακῆς Α' Γραμματέας, Β' Γραμματέας Δ. Γαλάτης, Συνδικαλιστὴς Κ. Κατσούνης ὃχι ναυτεργάτης καὶ μέλη Α. Ἀμπατιέλος καὶ Α. Ἀρτέμης. Ἡ 7η Ἀχιτίδα κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγησή της εἶχε τὶς ἑξῆς Κόβες :

1) Λιμενεργατῶν, 2) Φορτοεκφορτωτῶν ξηρᾶς, 3) Φυματικῶν, 4) Ἀξιωματικῶν, 5) Ναυτοθερμαστῶν, 6) Καμαρώτων καὶ 7) Ἴστιοφόρων καὶ Βενζινοκινήτων.

Γιὰ κάθε ζήτημα ποὺ ἀπασχολοῦσε ὅλες αὐτὲς τὶς ὁργανώσεις, τὸ κεντρικὸ ὄργανο ποὺ θὰ συζητοῦσε καὶ θὰ ἔπαιρνε ἀπόφαση κατὰ ποιοὺ τρόπο θὰ πρέπει νὰ πιαστεῖ, ἦταν τὸ Γραφεῖο τῆς 7ης Ἀχιτίδας. Μετὰ θὰ ἔμπαινε στὶς Κόβες καὶ τελευταῖα θὰ ἔμπαινε πρὸς συζήτηση στὸ Δ. Συμβούλιο τῆς ὁργάνωσης.

Ἐπομένως σὲ κάθε ζήτημα ποὺ ἀπασχολοῦσε τὴν Ο.Ε.Ν.Ο., εἴτε ζήτημα ἐνότητος ἦτον, εἴτε ζήτημα οἰκονομικὸ, θὰ ἔπρεπε νὰ συζητηθεῖ στὴν Ἀχιτίδα καὶ κατόπιν στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. Μέσα στὰ Γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. γινότανε ὅλες οἱ συνεδριάσεις τῶν προαναφερομένων Κ.Ο.Β. καὶ μέσα στὰ γραφεῖα γινότανε κάθε κομματικὴ δουλειά. Τὰ Γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. εἶχαν ἀκόμη μεγαλύτερη κίνηση ἀπὸ τὰ γραφεῖα τῆς Κομ. Ὁργάνωσης Πειραιᾶ.

Σὲ κάθε συνεδρίαση τῆς 7ης Ἀχιτίδας ἔπαιρνε μέρος ὁ Μῆτσος Βλαντάς, ὁ σημερινὸς ψευτοὑπουργὸς τῶν Στρατιωτικῶν τῆς «Κυβέρνησης» τοῦ Βουνοῦ. Προτοῦ ὅμως καὶ ἡ Ἀχιτίδα συνεδριάσει γιὰ ὅποιο-δήποτε ζήτημα θὰ ἔπρεπε πρωταρχικὰ νὰ γίνῃ συνεργασία μεταξὺ Βλαντᾶ καὶ τοῦ Γραμ. τῆς Ἀχιτίδας. Στὴ συνεργασία αὐτὴ καθοριζότανε καὶ ὁ τρόπος τῆς ἐπίλυσης τοῦ κάθε ζητήματος. Ὁ Γραμματέας τῆς Ἀχιτίδας στὶς συνεδριάσεις ἐρχότανε μὲ τὴν εἰσήγησή του ἑτοιμὴ γιὰ τὸ θέμα ποὺ εἶχαμε πρὸς συζήτηση καὶ ποὺ αὐτὸ τὸ εἶχαν καθο-

ρίσει στην συνεργασία με τὸν Βλαντᾶ. Πάνω στὴν εἰσήγηση τοῦ Γραμματέα, καὶ ἂν ἀκόμα ὅλα τὰ ὑπόλοιπα μέλη διαφωνοῦσαν μετ' αὐτήν, τελευταία ἦτον ὑποχρεωμένοι νὰ τὴν δεχθοῦν πὼς αὐτὴ ἦταν σωστὴ. Καὶ παράλληλα ἦτον ὑποχρεωμένοι νὰ δουλέψουν γιὰ τὴν πραγματοποίησίν της. Τὸν Ἀπρίλιο τοῦ 46 μὲν ἀνετέθη ἀπὸ τὸν Γραμματέα τῆς Κομ. Ὁργάνωσης τοῦ Πειραιᾶ ἡ ἐπαγρύπνηση τῆς 7ης Ἀχιτίδας καὶ μετ' ὀλίγον ἀνελάβαινα καὶ Β' Γραμματέας.

Σὰν Β' Γραμματέας θὰ ἔπρεπε νὰ δουλέψω μέσα στὰ κομματικὰ μέλη γιὰ νὰ πραγματοποιήσουμε μέσα στὰ καράβια τῆς Κ.Ο.Β. καὶ τὰ συνδικαλιστικὰ ὄργανα μετ' ἀντικειμενικὸ σκοπὸ νὰ ξεσηκώσουμε τοὺς ναυτεργάτες σὲ ἀπεργίες, στάσεις καὶ ἀκόμα ὁμαδικὲς διαμαρτυρίες πρὸς τὸ Ὑπουργεῖο Ἐμπ. Ναυτιλίας γιὰ τὰ ζητήματά τους. Ἀκόμα θὰ ἔπρεπε ἀπὸ τοὺς ξεμπάρκους κομμουνιστὲς καὶ τοὺς πιδὲ πλησίον σὲ μᾶς ναυτεργάτες ποὺ ἦσαν μέλη τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. νὰ δημιουργήσω τὶς παρατάξεις ποὺ αὐτὲς σκοποῦν θὰ εἶχιν νὰ παρουσιάζονται στὶς διοικήσεις τῶν ὁργανώσεών τους, νὰ τὶς πιέζουν νὰ συνεργασθοῦν μετ' τὴν Ο.Ε.Ν.Ο. πάνω σὲ ἓνα κοινὸ πρόγραμμα καὶ νὰ παρουσιάζονται ἀπὸ κοινοῦ στὸ Υ.Ε.Ν. καὶ στὸ Γ.Ε.Ν.Ε. Παράλληλα οἱ παρατάξεις αὐτὲς θὰ ἔπρεπε νὰ παροτρύνουν τοὺς ναυτεργάτες νὰ πηγαίνουν στὸ Υ.Ε.Ν. σὰν ἐπιτροπὲς καὶ νὰ θέτουν στὸν Ὑπουργὸ τὰ ἴδια ζητήματα ποὺ ἔβαζαν καὶ οἱ Ἐπιτροπὲς τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. Τὸ 46 ἦταν δύο τὰ βασικὰ ζητήματα ποὺ ἀπασχολοῦσαν τοὺς ναυτεργάτες: α) Ναυτολογήσεις καὶ β) Ἐπίδομα. Αὐτὰ τὰ ζητήματα σὲ κάθε συνεδρίαση τῆς Ἀχιτίδας καὶ κατόπιν τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. μπαίνανε τακτικά. Σὲ κάθε συνέλευση ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. ὁτιδήποτε ἄλλο θέμα καὶ ἂν εἶχε, τὰ ζητήματα αὐτὰ τὰ συνέδεε γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ κρατῇ τοὺς ναυτεργάτες σὲ συνεχῆ ἐπαναστατικὴ κίνηση. Καθημερινὰ πρὸς τὴν κατεύθυνση τοῦ Υ.Ε.Ν. ἐπὶ γαίαναν ναυτεργάτες τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. Ὅμως δὲν σταματοῦσαμε μέχρις ἔδω καὶ πολλὰς φορὲς πηγαίναμε ὁμαδικὰ 150 — 300 ναυτεργάτες.

Στὶς ὁμαδικὲς αὐτὲς ἀνόδους, πολλὰς φορὲς ἐπέμβηκε ἡ Ἀστυνομία ποὺ ἀναγκάστηκε γιὰ νὰ μᾶς διαλύσει νὰ κτυπήσει μερικοὺς καὶ ἄλλους νὰ συλλάβει, καὶ αὐτὸ διότι μᾶς ἔλεγαν νὰ διαλυθοῦμε καὶ ἡμεῖς ἐπιμέναμε νὰ παραμένουμε ἔξω ἀπὸ τὸ Υ.Ε.Ν. ρίχνοντος ὠρισμένα συνθήματα

«Πεινοῦμε, δώστε μας ἐπίδομα, θέλουμε δουλειὰ κλπ.».

Ἐπίσης στὰ μέλη τοῦ Κόμματος ποὺ ταξίδευαν μετ' αὐτὰ καράβια βάζαμε νὰ συγκεντρώνουν πληροφορίες διάφορες π.χ. πόσους στρατιῶτες εἶχαν στὸ καράβι ὅταν πηγαίναν γιὰ τὸ Βόλο, πόσους Ἀξιῶτες Ἕλληνες, πόσους Ἀγγλους, ἂν μετέφεραν πολεμικὸ ὕλικό. Τὸ ἴδιο ἔμπαινε καὶ στοὺς Λιμενεργάτες, νὰ φέρουν πληροφορίες ἀπὸ τὸν τομέα τους, τί καράβια ἑλληνικὰ ἢ ξένα ἐρχότανε καὶ τί φορτίο ἔφεραν. Ἐκεῖνο ποὺ ζητούσαμε ἀπὸ τοὺς κομματικοὺς ἦτανε ὅπουδῆποτε καὶ ἂν βρισκότανε νὰ συγκεντρώνουν καὶ νὰ μᾶς φέρουν ἀπὸ τὴν πιδὲ μικρὴ ἕως τὴν πιδὲ μεγάλῃ πληροφορία. Αὐτὲς τὶς συγκεντρώναμε

και τις δινανε σε κάποιο μέλος της Κ.Ο. Πόλης Πειραιᾶ, ὀνομαζόμενο Γ. Οἰκονόμου πού ἦτον ἐπὶ τῶν πληροφοριῶν γενικὰ σὲ ὅλον τὸν Πειραιᾶ. Ἀκόμα σὲ κάθε πολιτικὴ κινητοποίηση ἡ Ο.Ε.Ν.Ο. στὸν Πειραιᾶ ἔπαιξε πρωτεύοντα ρόλο. Τότε τὰ Γραφεῖα της πραγματικὰ γινόντανε γραφεῖα τῆς Κ.Ο.Α. Σὲ ὅλα τὰ δωμάτια γινόντανε κομμουνιστικὲς συνεδριάσεις καὶ σὲ αὐτὲς ἔμπαινε τὸ ζήτημα τῆς κινητοποίησης καὶ παράλληλα δινόντανε δουλεῖα στὸν καθένα. Σὲ κάθε κινητοποίηση τὰ μέλη τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. ἦταν ἐκεῖνα πού κατὰ χιλιάδες κυκλοφοροῦσαν τὰ τρεῖς καὶ τις προκηρύξεις, τοιχοκολλοῦσαν ἀφίσες καὶ ἔγραφαν συνθήματα στοὺς τοίχους.

XV

ΠΩΣ ΤΙΜΩΡΕΙΤΑΙ Ο ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΗΣ ΠΟΥ ΕΧΕΙ ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΓΝΩΜΗ

Παραπάνω λέγω ὅτι γιὰ κάθε ζήτημα πού ἦταν νὰ συζητηθεῖ θὰ ἔπρεπε προτοῦ μπεῖ στὴν Ἀχτίδα καὶ κατόπιν στὴν Κ.Ε.Ν., νὰ γίνεῖ συνεργασία μὲ τὸν Βλαντᾶ γιὰ νὰ καθορισθεῖ καὶ ὁ τρόπος πού θὰ προσπαθούσαμε νὰ τοῦ δώσουμε λύση. Πάνω στὴν λύση πού πρότεινε (δῆθεν) ὁ Γραμματέας τῆς Κ.Ε.Ν. δὲν θὰ ἔπρεπε κανέννας νὰ ἔχει ἀντίρρηση. Ἔπρεπε νὰ συμφωνήσῃ γιατί αὐτὴ ἦταν καὶ ἡ «σωστὴ». Ἔνα ἀπὸ τὰ μέλη της πού εἶχε τὴν τόλμη πάντα νὰ ἐκφράζει τὴν γνώμη του ἦτον ὁ Ν. Καραγιάννης καὶ ἂν ἡ πρόταση δὲν τοῦ φαινόταν σωστὴ διαφωνοῦσε μὲ τὸν εἰσηγητὴ καὶ πρότεινε λύση δική του. Αὐτὸ ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ πέσει ὁ Καραγιάννης στὴν δυσμένεια τοῦ Κ.Κ.Ε. Προτοῦ μᾶς στά μέτρα πού πάρθηκαν ἐνάντια στὸν Καραγιάννη νομίζω σωστὸ μὲ λίγα λόγια νὰ πῶ ποια εἶναι ἡ ἱστορία του. Ὁ Νίκος Καραγιάννης ἔγινε, ἂν δὲν ἀπατῶμαι, μέλος τοῦ Κ.Κ.Ε. τὸ 1931. Ἀπὸ τὴν περίοδο αὐτὴ ὅλες του τὶς δυνάμεις τὶς διέθεσε γιὰ τοὺς σκοποὺς τοῦ Κ.Κ.Ε. ξεχνώντας τὴν οἰκογένειά του καὶ τὸν ἑαυτό του. Πάντα καὶ σὲ ὅποιο καράβι ἔμπαινε εἴτε σὲ λιμάνι πήγαινε, ἡ δουλειά του ἦτον νὰ κάνει κομμουνιστικὴ δουλειὰ προσπαθώντας νὰ ὀργανώσει τὸ πλήρωμα ἢ τοὺς ξεμπάρκους στὰ λιμάνια πού εὑρίσκε. Μέχρι τὸ 1936 εἶχε ἀναπτύξει μιὰ πλούσια δράση μέσα καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ καράβια. Τὸ 1936 μὲ τὴν Ἰσπανικὴ ἐπανάσταση πῆγε καὶ κατετάχθηκε σὰν ἐθελοντὴς μὲ ἐντολὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. γιὰ νὰ πολεμήσῃ ἐνάντια στὸν Φράγκο. Καθ' ὅλο τὸ διάστημα τῆς ἐπανάστασης τῆς Ἰσπανίας ὁ Καραγιάννης πολέμησε μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι. Σὲ μάχη τραυματίσθηκε στὸ δεξιὸ χέρι, πού ἀπὸ τότε ἔμεινε ἀτροφικὸ. Μὲ τὴν καταστολὴ τῆς ἐπανάστασης πέρασε στὴν Γαλλία καὶ ἐκεῖ τὸν ἔκλεισαν ἐπὶ 1 1/2 χρόνο σὲ στρατόπεδο συγκέντρωσης στὰ Πυρῆναϊα. Τὸ 1939 κατῴρθηκε νὰ δραπετεύσῃ καὶ νὰ κατέβῃ στὴ Μασσαλία. Ἡ κήρυξη τοῦ πολέμου τὸν βρῆκε ναυτολογημένο ἐπὶ τοῦ ἀ|π «Ζέφυρος». Μὲ τὸ βαπόρι αὐτὸ ἐφθάσε στὴν Ἀγγλία, στὸ Λίβερπουλ. Ὅταν

ἔφθασε στήν Ἀγγλία εἶχε κηρυχθῇ ὁ πόλεμος. Στό Λίβερπουλ ὠργάνωσε τήν ἀπεργία τοῦ 40. Γιά τήν δράση του αὐτή συνελήφθη καί ἐστάλη μὲ τὸ ἀ/π «Νεμέα» γιὰ τὸν Πειραιᾶ γιὰ νὰ δικασθεῖ. Ὅταν ἔφθασε στήν Μέση Ἀνατολὴ ἡ Ἑλλάδα εἶχε πέσει καί ἔτσι φυλακίσθηκε ἐκεῖ περίπου ἓνα χρόνο. Μόλις πάλι ἀπεφυλακίσθη ἄρχισε νὰ ἐνεργεῖ γιὰ νὰ ἀναγνωρισθεῖ τμῆμα τῆς Ν.Ε.Ε. στήν Μέση Ἀνατολή. Μέχρι τοῦ 44 ἦταν Γραμμ. τοῦ Τμήματος Μέσης Ἀνατολῆς. Παράλληλα ἀπὸ τὴ συνδικαλιστικὴ του δουλειά, ἦτον καί ἓνας ἀπὸ τοὺς ἀνωτέρους καθοδηγητὲς τῶν ὁργανώσεων τοῦ Πολεμικοῦ Ναυτικοῦ καί τοῦ Πεζικοῦ. Στό κίνημα Μ. Ἀνατολῆς τοῦ Π. Ν. ἔπαιξε πρωτεύοντα ρόλο. Γιά τήν δράση του αὐτὴ τὸ 44 συνελήφθη καί ἐφυλακίσθη. Τὸ 45 ἀπεφυλακίσθη καί ἦρθε στήν Ἑλλάδα. Τὸ 47 καί πάλι γιὰ τήν δράση του σὰν γραμματέας τοῦ Ε.Α.Μ. Πειραιῶς καί στήν ὁργάνωσή του συλλαμβάνεται καί στέλλεται γιὰ τὴν Ἰκαρία. Ὅταν τὸν πῆγαιναν γιὰ τὴν Ἰκαρία κατορθώνει καί δραπετεύει. Μὲ λίγα λόγια αὐτὸς εἶναι ὁ Καραγιάννης. Ὅμως διότι εἶχε τὴν τόλμη πάντοτε νὰ λέγει τὴν γνώμη του ἐλεύθερα, ἔπεσε στήν δυσμένεια τοῦ Κ.Κ.Ε. καί κάθε του κίνηση παρακολουθεῖτο ἀγρυπνα ἀπὸ τὴν ἐπαγρύπνηση, διότι ἐθεωρεῖτο σὰν ἐχθρὸς τοῦ Κόμματος καί σὰν ἀνθρωπος τῆς Ἀσφάλειας.

Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν παρακολούθηση ποὺ τοῦ γίνεται, παίρνεται ἐν κλειστῷ καί ἡ ἀπόφαση νὰ ἀπομακρυνθεῖ ἀπὸ μέσα ἀπὸ τοὺς ναυτεργάτες. Καί τὸν τρόπο τὸν βρίσκουν. Τὸν εἰδοποιοῦν ν' ἀναλάβει γραμματέας τοῦ Ε.Α.Μ. Σὰν πιστὸς στρατιώτης τοῦ Κ.Κ.Ε. τὴν ἀπόφαση αὐτὴ τὴν πραγματοποιεῖ. Σὰν γραμματέας τοῦ Ε.Α.Μ. δὲν ἦταν πλέον ναυτεργάτης. Ἐν τούτοις παρακολουθοῦσε τὰ ναυτεργατικὰ ζητήματα. Αὐτὸ ἦταν τὸ δεύτερο ἔγκλημά του καί γι' αὐτὸ ἔπρεπε νὰ τιμωρηθεῖ.

Σὲ συνεργασία ποὺ εἶχαμε μὲ τὸν Βλαντᾶ μᾶς εἶπεν ὅτι αὐτὸν τὸν ἀνθρώπο πρέπει νὰ τὸν ξεφορτωθοῦμε γιατί ὅλες του οἱ ἐνέργειες δείχνουν πὼς εἶναι ὄργανο τῆς Ἀσφάλειας. Ἀκόμα μᾶς ἔβαλε νὰ τὸ θέσουμε στήν συνεδρίαση τῆς Κ.Ε.Ν. σὰν θέμα καί νὰ πάρουμε ἀπόφαση νὰ τὸν στείλουμε στήν Ἀργεντινὴ ὡς ἀντιπρόσωπο τῆς Ο.Ε.Ν.Ο., ποὺ ὅμως δὲν θὰ πρέπει νὰ ἀνακατευθεῖ καθόλου σὲ κομματικὴ δουλειά. Τὸ βάλαμε σὲ συνεδρίαση καί πάρθηκε ἡ ἀπόφαση ὅπως τὴν ἤθελε ὁ Βλαντᾶς.

Αὐτὴ εἶναι ἡ ἡθικὴ ικανοποίηση ποὺ τὸ Κ.Κ.Ε. δίνει ὅτὰ μέλη του ποὺ θυσιάζονται γιὰ τὸ Κ.Κ. Τὸ ἴδιο συνέβη καί μὲ τὸν Ἀμπατιέλο. Αὐτὸς πάλι εἶναι «καταχραστής» καί γι' αὐτὸ τὸν λόγο τὸν καθαιρέσανε ἀπὸ μέλος τῆς Κ.Ε.Ν., καί τὸν ἄφησαν σὰν ἀπλὸ μέλος τοῦ Κόμματος καί ὁ Ἀμπατιέλος δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀνακατεύεται μὲ κομματικὲς δουλειές. Θεωρήθηκε καταχραστής ἐνῶ ξέρω ὅτι στοῦ σπίτι του λιμοχτονοῦσαν. Τὰ χνῶτα τους βρωμοῦσαν ἀπὸ τὴν πείνα. Ἀπὸ ὅ,τι ξέρω, τὸ σπίτι τοῦ Ἀμπατιέλου μόνο τὸ μεσημέρι ἔβαζε τσουκάλι στὴ φωτιά καί τὸ βραδυνὸ τὸ φαγητό τους ἦταν τσαΐ. Γιατὶ ἦταν

«καταχραστής». Ὁ καταχραστής ὅμως αὐτὸς γιὰ τὴν ὑπόθεση τοῦ τοῦ Κ.Κ.Ε. ἔχει καταδικασθεῖ σὲ θάνατο καὶ ἀκόμα ἐπιμένει νὰ τὸ ἀκολουθεῖ σὰν πιστὸς ὁπαδὸς του. Ὁ Κολιδὸς εἶναι «ὄργανο τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέρβις» καὶ αὐτὸ διότι ἡ γυναῖκα πού παντρεύτηκε ἔχει πατέρα Ἀστυνομικὸ Ἀγγλο. Καὶ αὐτοῦ τοῦ ἔχουν πάρει κάθε δικαιοκρατική ἐξουσία μέσα στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ τὸν ἔχουν ὑποβιβάσει σὲ ἀπλὸν γραμματέα τῆς ὁργάνωσής του μὲ τὰ τριάντα μέλη. Τώρα τὸν καλοῦν στὸ βουνὸ γιὰ τὸν θέλουν κοντά τους γιὰ νὰ τὸν προστατεύσουν, σὰν τὸν Καραγιάννη. Ἔτσι τὸ Κ.Κ.Ε. πληρώνει τοὺς ἀνθρώπους πού ὅλες τους τίς δυνάμεις τίς διέθεσαν γιὰ τοὺς πραγματικὰ σκοτεινοὺς σκοπούς του.

XVI

ΙΔΡΥΣΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ «ΚΟΜΜΑΤΙΚΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟΥ» ΣΤΗ ΜΑΣΣΑΛΙΑ (ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 1947)

Τὸ 47 κατὰ τὸν Ἰούνιο μόνον, ἡ Κ.Ε.Ν. παρουσίᾳ καὶ τοῦ Βλαντᾶ συζήτησε τρία ζητήματα καὶ αὐτὸ γιὰ τὸ Κράτος ἄρχισε νὰ παίρνει πρὸ ὁριστικὰ μέτρα ἐναντίον τοῦ Κ.Κ.Ε. Φοβούμενοι μὴ τυχὸν γίνουν συλλήψεις καὶ πιαστοῦμε ὅλοι καὶ μείνει ἀκέφαλο τὸ ναυτεργατικὸ κίνημα, ἔφεραν τὰ ἐξῆς ζητήματα πρὸς συζήτηση:

α) Τὰ μέλη τῆς Κ.Ε.Ν. θὰ ἔπρεπε νὰ πάρουν ὅλα τὰ μέτρα τὰ συνωμοτικά πού χρειάζονται γιὰ τὴν μὴ σύλληψή τους σὲ τυχὸν μπλόκα τῆς Ἀσφάλειας. Ἐάν δὲν πάρουν μέτρα ἐπαγρύπνησης καὶ συλληφθοῦν, ἀπὸ πᾶν θὰ ἐρχότανε τὸ Κ.Κ.Ε. καὶ θὰ τοὺς τιμωροῦσε. β) Στὸ ἐξωτερικὸ θὰ ἔπρεπε γρήγορα νὰ φύγει ἓνας ἀπὸ τὴν Κ.Ε.Ν. μὲ σκοπὸ νὰ πάει νὰ ὁργανώσει Κομματικὸ Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ καὶ Συνδικαλιστικὸ Γραφεῖο τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ σὲ τυχὸν σύλληψη τῶν στελεχῶν ἐδῶ νὰ ἀναλάβει τὴν κοθοδήγηση τοῦ ναυτεργατικοῦ κινήματος αὐτὸς καὶ γ) Ἡ Κ.Ο.Π. νὰ μᾶς ἔδινε ἓνα στέλεχος πού παράνομα θὰ εὐρισκότανε κοντά μας καὶ πού αὐτὸς ἂν γινόντανε συλλήψεις, νὰ ἀναλάμβανε Γραμματέας Κ.Ε.Ν.

Πάνω στὰ ζητήματα αὐτὰ συμφωνήσαμε:

Γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ ἀποφασίστηκε νὰ ἔφευγα ἐγώ, καὶ ἐκεῖνος πού ἦ Κ.Ο.Π. θὰ μᾶς ἔδινε θὰ ἦταν ὁ Γαλάτης.

Στις 9 τοῦ Ἰούλη τοῦ 1947 πού ἔγιναν οἱ μαζικὲς συλλήψεις στὸν Πειραιᾶ καὶ στὴν Ἀθήνα συνελήφθησαν καὶ ὠρισμένοι ναυτεργάτες καὶ μεταξὺ αὐτῶν καὶ οἱ Κλαουδάτος, Τατάκης καὶ Μπεκάκος. Ἡ Κ.Ε.Ν. συνήλθε, καὶ ἐκεῖ ἀπεφάσισε τὴν καθαίρεση τοῦ Κλαουδάτου γιὰ τὸν δὲν πῆρε μέτρα καὶ δεύτερο ἀπεφασίσθη ἐγὼ νὰ συντομέψω τὴν ἀναχώρησή μου γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ καὶ τρίτο, ὁ Γαλάτης νὰ ἀναλάβῃ Γραμματέας. Ἐπίσης ἐξετάσαμε καὶ ποιοὶ ἀπὸ τὰ στελέχη πού

θὰ ἔμεναν στὸν Πειραιᾶ, θὰ μπορούσαν νὰ παίξουν τὸν ρόλο τοὺς ἂν τοὺς βάζαμε στὴν Κ.Ε.Ν. Ἐκεῖνοι ποὺ προτάθησαν ἦσαν ὁ Γ. Φράγκος καὶ ὁ Η. Πετροπουλαῖος. Πάνω σὲ αὐτὰ συμφωνήσαμε καὶ θὰ ἔπρεπε ἰδιαίτερα ἐγὼ νὰ βρῶ τὸν τρόπο ποὺ θὰ ἔφευγα. Ὁ τρόπος ποὺ διαλέξαμε ἦταν ὁ παράνομος, γιὰ τὸν λόγο ὅτι φοβόμαστε μὴν συλληφθῶ ὅταν θὰ πήγαινα νὰ περάσω ἀπὸ τὴν Ἀσφάλεια. Ἐκανα ἀρκετὲς προσπάθειες μόνος ἕως τὸν Αὐγουστο τοῦ 47, μὰ ποὺ ὅλες ἀποτύγγαναν. Μὲ τὴν βοήθεια κάποιου Δασκαλόπουλου καὶ τοῦ Χ. Παντελῆ κατώρθωσα στὶς 13 Σεπτεμβρίου τοῦ 47 νὰ μπῶ παράνομα μέσα στὸ «Κυρηνεῖα» καὶ στὶς 17 νὰ ἀποβιβάσθῃ στὴν Μασσαλία.

Μόλις ἀπεβιβάσθηκα ἀμέσως ἦρθα σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν τότε ἀντιπρόσωπο τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ Κ.Κ.Ε. Ν. Ἀβραμίδη. Στὴν πρώτη μας συζήτηση τοῦ ἐξέθεσα τοὺς σκοποὺς γιὰ τοὺς ὁποίους τὸ Κ.Κ. πήρε τὴν ἀπόφαση νὰ βγῶ ἔξω. Ἐπίσης ὁ Ἀβραμίδης μὲ ἐνημέρωσε γιὰ τὴν κατάσταση τῆς Μασσαλίας. Στὶς 22 Σεπτεμβρίου ἐγὼ καὶ ὁ Ἀβραμίδης καθήσαμε καὶ συζητήσαμε τὴν κατάσταση ποὺ ἐπικρατοῦσε στὸ ἔξωτερικό. Στὴ συζήτηση αὐτῇ τοῦ ἐξέθεσα τοὺς τρόπους ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ χρησιμοποιήσουμε γιὰ νὰ μπορούσαμε νὰ ὀργανώσουμε τοὺς ναυτεργάτες καλύτερα, μέσα μὰ καὶ ἔξω ἀπὸ τὰ καράβια. Στὴν συνεδριάσή μας αὐτὴ πήραμε τὶς ἐξῆς ἀποφάσεις (ἃς τὶς ποῦμε δικές μας γιὰ νὰ παρηγορούμεθα). 1) Συγκρότηση Κομματικοῦ Γραφείου Ἐξωτερικοῦ. Τὸ Κ.Γ.Ε. θὰ ἦταν τὸ ἀνώτερο ὄργανο τοῦ ἔξωτερικοῦ ποὺ ἄμεσα θὰ ἐρχότανε σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸ ἔσωτερικό καὶ θὰ ἔπαιρνε τὴν καθοδήγηση καὶ ποὺ μέσῳ αὐτουνοῦ θὰ διοχετευότανε σὲ ὅλα τὰ λιμάνια ποὺ ὑπῆρχαν τμήματα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. Μέλη τοῦ Γραφείου θὰ ἦταν οἱ Κουφουδάκης Γ., Ἀβραμίδης Νικόλαος καὶ Ἀντώνιος Ἀρτέμης. Ὁ τελευταῖος τὴν περίοδο αὐτὴ βρισκότανε σὰν κομματικὸς καθοδηγητὴς στῆς Ν. Ὑόρκη.

2) Στὰ διάφορα λιμάνια, ποὺ ὑπῆρχαν τμήματα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. δίπλα στὰ συνδικαλιστικὰ στελέχη θὰ τοποθετούσαμε κομματικοὺς ὑπευθύνους καὶ ποὺ αὐτοὶ θὰ ἦσαν οἱ ἐξῆς: Ν. Ὑόρκη Ε. Πυθαρούλης, Ἀγγλία Γ. Μπόλιας, Ἀμβέρσα Ι. Μαυρῆς, Ἀργεντίνια Θ. Σαραντίδης καὶ Μασσαλία Ν. Ἀβραμίδης. Οἱ Κομματικοὶ ὑπεύθυνοι θὰ ἦσαν ἐκεῖνοι ποὺ γιὰ κάθε ζήτημα τοῦ Τομέα τοὺς θὰ ἔδιναν λόγο στὸ Κ.Γ.Ε. Ἀκόμα αὐτοί, ἔλεγε ἡ ἀπόφαση, θὰ ἔπρεπε νὰ συγκροτήσουν Γραφεῖα Κόμματος στὸν τομέα τοὺς. Τίποτα δὲν θὰ ἔκαναν ἂν κατ' ἀρχὴν δὲν τὸ ἐνέκρινε τὸ Κομ. Γραφεῖο Ἐξωτερικοῦ, δηλαδὴ ὁ Γραμματέας του.

Τὰ συνδικαλιστικὰ στελέχη θὰ ἦσαν: Ν. Ὑόρκη Ν. Καλούδης, Ἀγγλία Κανέλλος Κ., Ἀμβέρσα Παλές, Ἀργεντινὴ Σαραντίδης καὶ Μασσαλία Ν. Ἀβραμίδης.

3) Τοποθετήσεις 30 ὀργανωτικῶν στελεχῶν μέσα στὰ καράβια, ποὺ αὐτουνοῶν σκοπὸς θὰ ἦταν στὸ βαπόρι ποὺ ἐργάζονται νὰ συγκροτήσουν τὴν Κ.Ο.Β. Καραβιοῦ ἀπὸ κομματικὰ μέλη, ἂν ὑπῆρχαν, ποὺ θὰ

ἐπιλαμβανότανε ὅλων τῶν ζητημάτων. Στὰ λιμάνια ποὺ θὰ ἐφθάναν θὰ ἔπρεπε ἀκόμα τὰ στελέχη αὐτά, ἂν ὑπῆρχαν καράβια, νὰ τὰ ἐπισκεφθοῦν καὶ ἂν εἶχαν Κομ. Ὁργ. Βάσης νὰ τὶς καλέσουν σὲ συνεδρίαση καὶ νὰ δοῦν ἂν δουλεύουν καλὰ. Ἄν ὄχι, νὰ τοὺς δώσουν τὴν σωστὴ κομματικὴ κατεύθυνση. Παράλληλῃ θὰ ἔπρεπε νὰ συγκροτήσουν συνδικαλιστικὰ γραφεῖα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ νὰ τοποθετοῦν σ' αὐτὰ τὰ καλύτερα ἐξωκομματικὰ μέλη. Σὲ αὐτὸ τὸ «Συνδικαλιστικὸ» Γραφεῖο πάντα θὰ ἔπρεπε νὰ μετέχει ἓνα μέλος τῆς Κ.Ο.Β. ποὺ θὰ μετέφερε τὶς κομματικὰς ἀποφάσεις ποὺ ἐκάστοτε θὰ ἔπερναν. Στὰ λιμάνια ποὺ κάποιος ἀπὸ αὐτοὺς θὰ ξεμπαρκάρει, ἂν δὲν ὑπῆρχε ἀντιπρόσωπος, αὐτὸς πρωτοβουλιακὰ θὰ ἀναλάμβανε, σὰν ἀντιπρόσωπος τῆς Ο.Ε.Ν.Ο.

4) Δημιουργία ἐράνου γιὰ τὴν ἐνίσχυση τοῦ Δ.Σ.Ε. Ὁ ἔρανος αὐτὸς σκοπὸ θὰ εἶχε τὴν ἀγορὰ καϊκιῶν γιὰ τὴν μεταφορὰ τῶν στρατολογουμένων στοὺς ἀντάρτες. Ὁ ἔρανος αὐτὸς θὰ διεξαγότανε μέσα στὰ κομματικὰ μέλη καὶ στοὺς ναυτεργάτες ποὺ βρισκότανε ἰδεολογικὰ πολὺ κοντὰ σὲ ἡμᾶς. Στὰ κομμουνιστικὰ μέλη ἔμπαινε ἐπιτακτικὰ νὰ δώσουν ἓνα ὁλόκληρο μισθὸ καὶ οἱ ἐξωκομματικοὶ ὅ,τι μποροῦν.

5) Δημιουργία Συνδικαλιστικοῦ Γραφείου Ο.Ε.Ν.Ο. Ἐξωτερικοῦ. Αὐτουνοῦ θὰ ἦταν ὁ Γ. Κουφοντάκης Γραμματέας καὶ μέλη οἱ Κολιός, Κανέλλος, Ν. Ἀβραμίδης, Ο. Σαραντίδης, Πυθαροῦλης, Ν. Καλούδης, Σαβ. Λατουσάκης, Καραγιάννης. Τὸ Γραφεῖο θὰ συγκροτοῦσε καὶ τὴν συνδικαλιστικὴν ὁργάνωση στὰ καράβια.

6) Δημιουργία ἐράνου γιὰ τὴν ἐφημερίδα «Ναυτεργατικὴ Φωνή», ὁ ὁποῖος θὰ γινότανε ἀνοικτὰ μέσα σὲ ὅλους τοὺς ναυτεργάτες.

ΧVII

ΤΟ Κ.Κ.Ε. ΔΙΑΤΑΣΣΕΙ ΤΗΝ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΙΑ ΤΩΝ ΝΑΥΤΕΡΓΑΤΩΝ

Αὐτὲς ἦταν οἱ ἀποφάσεις ποὺ πῆρε τὸ Κ.Γ.Ε. καὶ τὶς ὁποῖες μετὰ γραμμάτων τὶς ἀνεκοίνωσε στοὺς ἀντιπρόσωπους τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. γιὰ νὰ τὶς πραγματοποιήσουν. Μόλις πῆραν τὰ γραμματα τοῦ Κ.Γ.Ε. τὰ τμήματα ἀμέσως ἄρχισαν τὴν πραγματοποίηση τῶν ἀποφάσεων. Σὲ ἀρκετὰ καράβια ποὺ ὑπῆρχαν κομματικὰ μέλη ἄρχισε νὰ ὁργανώνωνται οἱ Κ.Ο.Β. Ἐπίσης καὶ ἐκεῖ ποὺ δὲν ὑπῆρχαν, τὰ συνδικαλιστικὰ ὅργανα, ἰδιαίτερα στὴν Μασσαλία, ἄρχισαν στοὺς μπαρκαρισμένους καὶ ξεμπάρκους τὶς συνεδριάσεις.

Τὸ Προξενεῖο ὥς τὴν ἡμέρα ποὺ συγκροτήθηκε τὸ Κ.Γ.Ε. ἦταν ἥσυχο. Ὅμως ἀφ' ὅτου δημιουργήθηκε τὸ Κ.Γ.Ε. καθημερινὰ στὸ Λιμεναρχεῖο πηγαίνανε ἐπιτροπὲς καὶ ζητοῦσαν ἀπὸ τὸν Λιμενάρχην νὰ τοὺς δώσει δουλειὰ σὲ καράβια. Ἐπίσης τὰ καράβια τὰ κατεβάζαμε σὲ

στάσεις και απεργίες για τὰ διάφορα ζητήματα ἢ τὰ βάζαμε καὶ κί-
νανε τηλεγραφήματα πρὸς τὴν Κυβέρνηση.

Τὸν Ὀκτώβριο, κατ' ἐντολὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. ἔφυγα ἀπὸ τὴν Μασσαλία
γιὰ τὴν Ἀμβέρσα. Ὁ σκοπὸς ποὺ πῆγα στὴν Ἀμβέρσα ἦταν νὰ ἔρθω
σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἐκεῖ ἀντιπρόσωπο τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. καὶ μαζί του νὰ
συζητήσω πάνω στὶς ἀποφάσεις τοῦ Κομματιοῦ Γραφείου Ἐξω-
τερικοῦ.

Στὴν Ἀμβέρσα ἔφθασα στὶς 5 Ὀκτωβρίου. Ἐκεῖ ἦρθα σὲ ἐπαφὴ
μὲ τὸν ἀντιπρόσωπο, μὲ τὸν ὁποῖον συζήτησα πάνω στὸν καινούργιο
τρόπο ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ κάνει ὀργανωτικὴ δουλειά. Ἐκεῖ ἀπὸ τὸν
ἴδιο τὸν ἀντιπρόσωπο πληροφορήθηκα ὅτι ὁ σημερινὸς ἄνθρωπος ποὺ
τὸ Κ.Κ.Ε. ἔχει σὰν ἀντιπρόσωπό του μέσα στοὺς ναυτεργάτες εἶχε δη-
μιουργήσει ἐρωτικὲς σχέσεις μὲ κάποια ποὺ στὴν περίοδο τῆς κατοχῆς
ἦταν ὄργανο τῶν Ἑς-Ἑς καὶ ποὺ εἶχε δημιουργήσει ἀρκετὰ εἰς
βάρος τοῦ λαοῦ τῆς Ἀμβέρσας. Αὐτὴ εἶναι Ἑλληνίδα καὶ ὀνομάζεται
Σοφία Ψευταλέκου. Ἀκόμα ὁ ἀντιπρόσωπος μοῦ εἶπεν ὅτι αὐτὴ ἡ
γυναῖκα εἶχε καὶ σχέσεις μὲ τὴν Ἀσφάλεια τὴν Βελγικὴ. Τὶς ἐρωτικὲς
σχέσεις αὐτὲς τὶς εἶχαν πληροφορηθεῖ ὅλοι οἱ ἔξempaρκοι καὶ οἱ
Ἕλληνες ποὺ μένουν μόνιμα στὴν Ἀμβέρσα, καὶ σὲ ὅλα τὰ Ἑλλη-
νικὰ καφενεῖα γινότανε συζήτηση. Τὶς πληροφορίες αὐτὲς τὶς ἔστειλα
στὸν Πειραιᾶ γιὰ νὰ εἶναι ἐνήμεροι. Στὴν Ἀμβέρσα κάθησα τρεῖς
ἡμέρες ὁπότε γιὰ νὰ πάω στὸ Κάρδιφ Ἀγγλίας μαπακάρησα μὲ τὸ
«Ν. Τρικόγλου» ποὺ πῆγαινε νὰ φορτώσει παλὰ σίδερα ἀπὸ τὸ Ἀμ-
βούργο τῆς Γερμανίας. Στὶς 31 τοῦ Ὀκτώβρη ἔφθασα στὸ Κάρδιφ.
Ἐκεῖ ἦρθα σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους καὶ μαζί τους συζήτησα
τοὺς τρόπους τῆς νέας ὀργάνωσης ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουν
γιὰ τὴν ἐφαρμογὴ τῶν ἀποφάσεων. Γιὰ τὸν ἔρανο τοῦ Δ.Σ.Ε. εἶχαν
ἤδη συγκεντρώσει 600 λίρες Ἀγγλίας. Στὸ Κάρδιφ μὲλὺς τελείωσα τὶς
συζητήσεις μὲ τοὺς ἀντιπροσώπους ἐτοιμαζόμενοι νὰ γυρίσω στὴν Μασ-
σαλία. Προτοῦ φύγω πῆρα ἓνα γράμμα ποὺ σὲ αὐτὸ μοῦ ἔλεγαν ὅτι
καὶ μεῖς ἀπὸ τὴν πλευρά μας θὰ ἔπρεπε νὰ ἀρχίσουμε τὴν στρατολο-
γία μέσα στοὺς ναυτεργάτες καὶ μάλιστα καθώριζε καὶ πόσοι θὰ
πρέπη νὰ πᾶν. Ἀπὸ τὰ κατώτερα πληρώματα θὰ ἔπρεπε νὰ πᾶν γιὰ
τὸ βουνὸ τὰ 80 % τῶν Κομμουνιστῶν, καὶ ὅλοι οἱ Ἀῖξκοι καὶ αὐτὸ
γιατὶ εἶχαν ἄμεση ἀνάγκη ἀπὸ τεχνικούς. Ἀκόμα στὸ γράμμα αὐτὸ
μοῦ ἔλεγαν νὰ πάω στὸ Παρίσι νὰ συναντήσω τὸν Ζερμπίνη καὶ μαζί
του νὰ κανονίσω τὸ ζήτημα τοῦ δρομολογίου ποὺ θὰ ἀκολουθοῦσαν
οἱ στρατολογούμενοι ναυτεργάτες.

ΧVIII

Η ΑΔΕΛΦΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΥ Κ. Κ. ΓΑΛΛΙΑΣ

Στὶς 10 Νοεμβρίου ἔφθασα στὸ Παρίσι. Ἐκεῖ ἀμέσως ἦρθα
σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν Ζερμπίνη ὁ ὁποῖος μοῦ εἶπεν ὅτι δὲν μπορεῖ συγκε-

κριμένα νὰ μοῦ δώσει ἀπάντηση γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι αὐτὸς δὲν εἶχε καμμία ἐντολὴ ἀπὸ τὴν Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. Μοῦ εἶπε ὅτι μόλις πάρει ἐντολὴ θὰ μὲ εἰδοποιήσει.

Ὁ Στρατὴς Ζερμίνης εἶναι Ἕλλην Μεγαλοβιομήχανος τῆς Αἰγύπτου καὶ Νομικός. Στὸ κίνημα τῆς Μέσης Ἀνατολῆς ἔπαιξε βασικὸ καθοδηγητικὸ ρόλο. Γιὰ τὴν δράση ποὺ εἶχε ἀναπτύξει συνελήφθη ἀπὸ τὶς Αἰγυπτιακὰς ἀρχὰς καὶ ἐφυλακίσθη. Μετὰ τὴν ἀποφυλάκισή του, τὸν ἀπήλασαν καὶ ἔκτοτε ἐγκατεστάθη στὸ Παρίσι. Στὸ Παρίσι ἐσυνέχισε τὴν δράση του πρὸς ὄφελος τοῦ Κ.Κ.Ε. Γιὰ τὴν δράση, ποὺ ἀνέπτυξε, τὸ Κ.Κ.Ε. τὸν τοποθέτησε ὡς ἀντιπρόσωπο τῆς Κ.Ε. του στὸ Παρίσι. Ὁ Ζερμίνης, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Κ.Κ.Ε. ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὰ Κ. Κόμματα Γαλλίας, Ἰταλίας, Βελγίου καὶ Ὁλλανδίας, καθὼς ἐπίσης καὶ μὲ τὶς Πρεσβεῖες τῶν Κυβερνήσεων Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας καὶ Γιουγκοσλαβίας.

Πῆγα στὴν Μασσαλία περιμένοντας ἐκεῖ νὰ μὲ εἰδοποιήσει γιὰ νὰ τοὺς στείλω μερικοὺς κομμουνιστὲς ποὺ ἤθελαν νὰ πᾶν στὸ βουνό.

Ὅταν ἐπέστρεψα στὴν Μασσαλία προσπάθησα νὰ ἔρθω σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Γάλλους κομμουνιστὲς.

Μὲ τὸν πρῶτο ποὺ ἦρθα σὲ ἐπαφὴ ἦταν ὁ Μολινὸ μέλος τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Γ. καὶ Γραμμ. τοῦ Ἑργατικοῦ Κέντρου Μασσαλίας. Στὴν συζήτησή μας αὐτὴ τοῦ ζήτησα νὰ μᾶς βοηθοῦν συνδικαλιστικὰ σὲ ὅ,τι τοὺς ζητᾶμε. Κομματικὰ δὲν δέχθηκε νὰ συζητήσῃ μαζί μου γιὰ τὸν λόγο ὅτι δὲν μὲ γνώριζε πούς εἰμαι. «Τότε μόνο, μοῦ εἶπε, θὰ συζητήσουμε, ὅταν εἰδοποιηθῶ γιὰ τὴν προέλευσή σου». Συνδικαλιστικὰ, μοῦ εἶπε, ὅ,τι βοήθεια τοῦ ζητήσουμε θὰ μᾶς τὴν δώσει πρόθυμα. Πράγματι ἐκ μέρους τοὺς βοήκαμε πάντοτε προθύμους τοὺς κομμουνιστὲς νὰ μᾶς βοηθήσουν. Ἡ βοήθεια ποὺ μᾶς ἔδιναν συνίστατο στὸ νὰ στέλνουν ἐπιτροπὲς συνδικαλιστῶν στὸ Προξενεῖο τὸ Ἑλληνικὸ καὶ νὰ διαμαρτύρωνται ἐντονα στὸν Πρόξενο γιὰ τὸν τρόπο ποὺ μᾶς μεταχειρίζοντο. Ἀπαιτοῦσαν ἀπὸ τὸν Πρόξενο νὰ δώσει δουλειὰ στοὺς ἀνέργους ναυτεργάτες. Ἐπίσης ἔστελναν ἐπιτροπὲς στὸν Νομάρχην καὶ ἔκδιταν τὴν κατάσταση τῶν Ἑλλήνων Ναυτεργατῶν. Πολλὲς φορὲς δὲ ἀπειλοῦσαν τὸ Προξενεῖο καὶ τὶς Γαλλικὰς Ἀρχὰς τῆς Μασσαλίας ὥς θὰ καταβάσουν εἰς ἀπεργίαν τὴν ἐργατικὴν τάξιν τῆς Μασσαλίας ἂν ἔξακολουθοῦν νὰ μᾶς διώκουν. Ἐκεῖ ποὺ πῆραν μὲ ὅλες τὶς δυνάμεις μέρος καὶ μᾶς βοήθησαν, ἦτον ἡ 17ήμερος ἀπεργία τοῦ α]π «Ἀεροπόρος Βασιλειάδης». Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ποὺ κηρύχθηκε ἡ ἀπεργία ἔβαλαν στὴν διάθεσή μας κάποιο στέλεχος τῆς Ναυτικῆς Ὁργάνωσης Γάλλων γιὰ νὰ παρακολουθεῖ τὴν ἀπεργίαν τοῦ πληρώματος «Βασιλειάδης» καὶ νὰ τοὺς κρατεῖ ἐνημέρους, γιὰ τὴν ἐξέλιξίν της.

Ἀρκετὲς φορὲς μὲ τὴν ἀπεργίαν αὐτὴ εἶχαν πάει ἐπιτροπὲς Γάλλων στὸ Προξενεῖο καὶ ἔκαναν ἐντονες διαμαρτυρίες γιὰ τὴν ὑπόθεσιν «Βασιλειάδης». Ἐπίσης ἀπειλοῦσαν τὶς Γαλλικὰς Ἀρχὰς ὅτι ἂν ἔξακολουθήσουν νὰ βοηθοῦν τοὺς «μοναρχοφασίστας» Πρόξενον καὶ Λιμε-

νάρχη και νὰ στέλνουν τὴν Ἀστυνομία νὰ βγάξει βίαια τὸ πλήρωμα ἔξω, θὰ ἀναγκαζόντανε νὰ κατεβάσουν ὁλόκληρη τὴν ἐργατικὴ τάξη τῆς Μασσαλίας σὲ ἀπεργία. Αὐτὸς ἦτον καὶ ὁ σοβαρώτερος λόγος πού ἡ Ἀστυνομία ἢ Γαλλικὴ δὲν πῆρε πὺ ἀποφασιστικὴ θέση γιὰ νὰ βγάλει τὸ πλήρωμα ἔξω ἀπὸ τὸ καράβι. Ἡ Ἀστυνομία περιορίσθηκε μόνον νὰ φρουρεῖ τὸ καρὺβι καὶ νὰ μὴν ἐπιτρέπει τὴν ἔξοδο τοῦ πληρώματος καὶ τὴν εἴσοδο κανενὸς μέσα στὸ καράβι. Τὴν 15ην ἡμέρα, πλοιοκτῆτης καὶ πλοίαρχος ἀναγκάσθηκαν γιὰ νὰ ξεκινήσει τὸ καράβι νὰ συμφωνήσουν μὲ τὸ πλήρωμα νὰ μείνουν ὅλοι μέσα καὶ νὰ κάνουν ταξίδι. Ὅταν ἀποφασίστηκε νὰ μείνουν μέσα σὰν πλήρωμα, οἱ Στέφωσης καὶ Δαφέρης Γ. ἔπιασαν τὸν ἀντιπρόσωπο τῶν Γάλλων ναυτεργατῶν πού ἐκ μέρους τοῦ κομμουνιστικοῦ κόμματος Γαλλίας καὶ τοῦ ἐργατικοῦ Κέντρου Μασσαλίας παρακολουθοῦσε τὴν ἀπεργία καὶ τοῦ εἶπεν ὅτι ὁ πλοίαρχος καὶ ὁ πρῶτος μηχανικὸς μέσα στὸ καράβι ὅπλογοροῦσαν, γι' αὐτὸ τοῦ ἐξήτησαν νὰ τοὺς προμηθεύσει ἓνα ὅπλο γιὰ νὰ εἶναι καὶ αὐτοὶ καὶ τὸ πλήρωμα ἀσφαλισμένοι. Ὁ Βερανζερ (ἔτσι λεγόταν ὁ ἀντιπρόσωπος) συμφώνησε μαζί τους, μὰ ὅμως πού δὲν μποροῦσε νὰ τοὺς δώσει θειτικὴ ἢ ἀρνητικὴ ἀπάντηση, τοὺς ὑπέσχεθη ὅτι θὰ πῆγαινε καὶ θὰ ἔκανε γνωστὴ τὴν παράκλησή τους στὸ Κ.Κ.Γ. Πράγματι ὁ Βερανζερ πῆγε στοὺς Γάλλους Κομμουνιστές, τοὺς ἔκθεσε αὐτὰ πού οἱ προανα φερόμενοι τοῦ εἶπαν, καὶ αὐτοὶ συγκατετέθησαν καὶ ἔστειλαν στὸ πλήρωμα ἓνα ὅπλοπολυβόλο μὲ 300 φυσίγγια. Αὐτὴ σὲ γενικὲς γραμμὲς ἦταν ἡ βοήθεια πού τὸ Κομμουνιστικὸ Κόμμα Γαλλίας ἔδινε στὴν Ο.Ε.Ν.Ο. στὴν Γαλλία, ξεχωριστὰ ἀπὸ τίς διαμαρτυρίαις τίς καθημερινὲς πού ἔκανε γιὰ τίς συλλήψεις τῶν στελεχῶν τοῦ Κ.Ε.Ν. καὶ Ο.Ε.Ν.Ο.

Ἀρχὲς Ἰανουαρίου 1948 πῆρα γράμμα ἀπὸ τὸν Ζερμπίνη ὁ ὁποῖος σὲ αὐτὸ μοῦ ἔλεγε ὅτι μόλις τὴν ἡμέρα πού μοῦ ἔγραφε πῆρε τὴν ἔγκριση γιὰ τὴν στρατολογία ναυτεργατῶν. Ἀκόμα μοῦ ἔλεγε νὰ τοῦ στείλω ἓνα ναυτεργάτη γιὰ νὸ τὸν προωθήσει στὸν Δ.Σ. Τὴν ἐπομένη τοῦ ἔστειλα τὸν Μανώλη Χούμη. Ὁ πρῶτος πού πέρασε στὸ βουνὸ ἐκ μέρους τῶν ναυτεργατῶν ἦτο αὐτὸς ὁ ναυτεργάτης.

Τὸν ἴδιο μῆνα πῆρα γράμμα ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ πού σὲ αὐτὸ μοῦ ἔλεγε ὅτι πρέπει νὰ ἀρχίσουμε καὶ ἐμεῖς νὰ δημιουργήσουμε τὴν ἴδια κατάσταση στοὺς «μοναρχοφασίστες» στὸ Ἐξωτερικόν. Δηλαδή τὴν ἴδια κατάσταση πού αὐτοὶ ἔχουν δημιουργήσει εἰς βάρος τοῦ «Δημοκρατικοῦ Λαοῦ».

Προχωρῶντας τὸ γράμμα ἔλεγε πῶς δὲν μποροῦμε ἐμεῖς νὰ καθόμαστε μὲ σταυρωμένα τὰ χέρια τὴν ὥρα πού τὰ Θανατοδικεῖα τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς, Θεσσαλονίκης καὶ τῶν ἄλλων πόλεων τῆς Ἑλλάδος, στήνουν τὰ ἀδελφία μας μπροστὰ στὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα «Καὶ σεῖς αὐτοῦ πρέπει νὰ δημιουργήτε τὴν ἴδια κατάσταση ἀρχίζοντας νὰ κάνετε σαμποτάζ σὲ ὅλα ἐκεῖνα τὰ καράβια πού μεταφέρουν ὅ,τιδήποτε ὕλικά στὴν μοναρχοφασιστικὴ Ἑλλάδα». Ἀκόμα τὸ γράμμα ἔλεγε ὅτι

«περιοριζόμεθα στο γραφειοκρατικό σύστημα δουλειᾶς καὶ ὄχι τὸ μπολσεβίκικο. Ἐπομένως, μᾶς ἔλεγε, πρέπει νὰ κρατήσετε στὴν μπάντα τὴν γραφειοκρατία καὶ νὰ μπῆτε στὴν πράξη στέλνοντας ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερους στὸ βουνό, προσπαθώντας καὶ μόνοι σας νὰ βρῆτε καινούργιο δρόμο γιὰ τὴν συντημωτέρα προώθησή τους. Ἐμεῖς ἀπὸ τὸν Πειραιᾶ σᾶς ὑποδείξαμε, ὅτι ὁ καλύτερος τρόπος εἶναι ἡ ἐγορὰ καραβιοῦ, ἐσεῖς ὅμως δὲν ξέρουμε τί κάνατε πρὸς τὴν κατεύθυνση αὐτή, τὸ βάλατε τὸ ζήτημα αὐτὸ ἐμπρὸς ἢ ὄχι, ἀν δὲν τὸ βάλατε, κοιτᾶτε στὸ πιὸ σύντομο χρονικὸ διάστημα νὰ γίνῃ ἡ ἐγορὰ καὶ ἂς εἶναι καὶ βάρκα, φτάνει αὐτὴ νὰ ἐξυπηρετεῖ τὸ σκοπὸ μας». Τὸ ζήτημα τῆς στρατολογίας καθυστέρουσε γιὰ τὰ λόγους τοῦ ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ σταλοῦν τὰ ὀνόματα τῶν στρατολογουμένων στὸ Παρίσι, καὶ τὸ Παρίσι νὰ τὰ στείλῃ στὸ βουνό γιὰ νὰ ἐγκριθοῦν. Ἐὼς ὅτου ἐγκριθοῦν περνοῦσαν τοῦλάχιστον δύο μῆνες. Ἀκριβῶς γιὰ τοὺς λόγους αὐτοὺς πέρασαν δυὸ μῆνες γιὰ νὰ φύγουν οἱ Ἀβραμίδης Ν., Καρακατσάνης Ε. καὶ Γεντεκίδης Τάσος.

ΧΙΧ

Η ΒΟΗΘΕΙΑ ΤΩΝ ΙΤΑΛΩΝ ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ

Τὸν Μάρτιο τοῦ 1948 στὴν Μασσαλία ἔφθασε ὁ Ἀ. Ἀρτέμης τὸν ὁποῖον ἔστειλα στὸ Παρίσι νὰ πᾶι νὰ συναντήσῃ τὸν Ζερμπίνη γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ στείλουμε αὐτοὺς ποὺ ἤθελαν νὰ πᾶνε γιὰ τὸ βουνό. Ὁ Ἀρτέμης πῆγε καὶ βρῆκε τὸν Ζερμπίνη μὲ τὸν ὁποῖον κανόνισαν νὰ στείλουν ἓνα γράμμα ἀναλυτικὸ πρὸς τὸ Π. Γ. τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ νὰ τοῦ ζητοῦν νὰ ἀφήσουν αὐτὴν τὴν διαδικασία τῆς ἐγκρισης τῶν ὀνομάτων, γιὰ νὰ μπορούμε πιὸ σύντομα νὰ διοχετεύουμε τοὺς στρατολογούμενους. Ὅταν γύρισε ὁ Ἀρτέμης ἀπὸ τὸ Παρίσι κάναμε συζήτηση γιὰ τὸ ζήτημα τῆς ἐγορᾶς τοῦ καϊκιῦ καὶ ἐκεῖ συμφωνήσαμε νὰ φύγῃ γιὰ τὴ Γένοβα καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Κ.Κ. Ἰταλίας νὰ μπορέσει νὰ βρεῖ ἓνα μπενζινοκίνητο μέχρι 20 τόννων ποὺ νὰ ἀναπτύσσει ταχύτητα μέχρι 14 μίλια.

Παράλληλα ἐκεῖ ποὺ θὰ πῆγαινε, μέσῳ τοῦ Κ.Κ.Ι., νὰ προσπαθοῦσε νὰ ἀνοίγῃ καινούργιο δρόμο πρὸς τὸ Βουνό. Ὁ Ἀρτέμης πῆγε στὴ Γένοβα καὶ ἄρχισε τὶς ἐνέργειες γιὰ τὴν ἐγορὰ καϊκιῦ βοηθούμενος ἀπὸ τοὺς Ἰταλοὺς κομμουνιστές. Βρῆκε ἓνα καϊκι ποὺ ἀνέπτυσσε ταχύτητα 16 μιλίων καὶ χωρητικότητος 25 κόρων, μὰ ποὺ ὅμως τοῦ ζητοῦσαν 30 χιλ. δολλάρια, ποσὸ δηλαδή, ποὺ στὰ χέρια μας δὲν κρατούσαμε. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ τὸ καϊκι δὲν ἀγοράστηκε. Ὅταν πῆγε στὴ Ρώμη ἦρθε σὲ ἐπαφὴ μὲ κάποιον μέλος τοῦ Π.Γ. τοῦ Κ.Κ.Ι. καὶ συζήτησε γιὰ τὸ ἀνοιγμα δρόμου πρὸς τὸ Βουνό μέσῳ Ἰταλίας. Τὸ μέλος αὐτὸ δέχτηκε καὶ ὑποσχέθηκε στὸν Ἀρτέμη ὅτι ὁ δρόμος σύντομα θὰ ἀνοίγονταν καὶ οἱ στρατολογούμενοι θὰ στελόντανε μὲ ἔξοδα τοῦ Ἰταλικοῦ Κ.Κ. Παρ' ὅλες ὅμως τὶς ὑποσχέσεις, τὸν δρόμο

δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν ἀνοίξουν οἱ Ἱταλοί. Τὸ μόνο ποὺ εἶπαν στὸν Ἀρτέμη ἦτον ὅτι ὑπάρχουν ἀνυπέρβλητες δυσκολίες ποὺ δὲν μποροῦν νὰ τὶς ξεπεράσουν γιὰ νὰ τοῦ ἀνοίξουν τὸν δρόμο. Ὅμως τὶς δυσκολίες δὲν τοῦ τὶς εἶπαν.

Ἔτσι καὶ ὁ δρόμος πρὸς τὸ Βουνὸ ἀπὸ τὴν Ἱταλία δὲν ἀνοίχθηκε καὶ ἔμεινε μόνο τοῦ Παρισιοῦ. Τὸ Ἱταλικὸ Κ.Κ. βρέθηκε πρόθυμο νὰ δώσει ἐκρηκτικὲς ὕλες γιὰ σαμποτάξ μὲ μόνη τὴν διαφορὰ ὅτι αὐτὰ δὲν ἔπρεπε νὰ γίνονται μέσα σὲ λιμάνι Ἱταλικό, ἀλλὰ σὲ ἀνοικτὸ πέλαγος, μὴν κατηγορηθοῦν αὐτοὶ πὼς βοηθοῦν τοὺς Ἕλληνες ναυτεργάτες νὰ κάνουν σαμποτάξ. Μείνανε σύμφωνοι ὅταν χρειασθῇ ὕλικὸ νὰ τοῦ δώσουν. Ἀκόμα τὸ Κ.Κ.Ι. βοηθοῦσε καὶ στὸ συνδικαλιστικὸ κίνημα τὴν Ο.Ε.Ν.Ο. σὲ κάθε ζήτημα ποὺ τοῦ ἔβαζαν. Π.χ. ὅταν ἐπεμβῆκε στὴ Μεσσήνα ἡ Ἱταλικὴ Ἀστυνομία καὶ ἔβγαλε βίαια τοὺς 9 κομμουνιστὲς τοῦ πληρώματος «Ν. Τρικόγλου» τὸ Κ.Κ.Ι. ξεσήκωσε ὁλόκληρη τὴν ἐργατικὴ τάξη τῆς Γένοβας νὰ διαμαρτυρηθεῖ γιὰ τὰ τρομοκρατικὰ μέτρα ποὺ ἐφαρμόζει ἡ Ἱταλικὴ Ἀστυνομία ἐνάντια στοὺς Ἕλληνες ναυτεργάτες. Ὅταν τοὺς 9 τοὺς ἄφησαν στὴν Γένοβα, ἡ Γενικὴ Συνομοσπονδία Ἱταλίας κατέθεσε 9 ἑκατομμύρια λιρὲς ὡς ἐγγύηση καὶ ἀποφυλακίστηκαν. Καὶ ὅταν ἡ Κυβέρνηση τῆς Ἀργεντινῆς ἀπέλασε τοὺς 33 καὶ τοὺς ἔστειλε γιὰ τὴν Ἑλλάδα, πάλι τὸ Κ.Κ.Ι. καὶ ἡ Γ.Σ.Ι. ξεσήκωσαν τὴν ἐργατικὴ τάξη τῆς Ἱταλίας καὶ παράλληλα οἱ Κομμουνιστὲς Βουλευτὲς τῆς Ἱταλικῆς Βουλῆς φέρανε τὸ ζήτημα στὴν Βουλὴ καὶ ζητοῦσαν οἱ 33 αὐτοὶ νὰ μὴν παραδοθοῦν στὴν Κυβέρνηση τῆς Ἑλλάδος ἀλλὰ νὰ ἀφεθοῦν ἐλεύθεροι στὴν Ἱταλία, πρᾶγμα ποὺ ἔγινε.

Μόλις βγῆκαν στὴν Ἱταλία τοὺς πῆρε ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ἡ Γιουγκοσλαβικὴ Κυβέρνηση καὶ ἐστάλησαν στὸ Μπούλκες.

xx

Η ΠΛΑΣΤΟΓΡΑΦΙΑ ΤΩΝ ΦΥΛΛΑΔΙΩΝ ΟΙ ΕΡΑΝΟΙ ΚΑΙ ΤΟ ΛΑΘΡΕΜΠΟΡΙΟ

Στὴν ἐπιστολὴ ποὺ ὁ Ἀρτέμης μὲ τὸν Ζερμπίνη ἔστειλαν στὸ Κ.Κ.Ε. ἤρθε ἀπάντηση καὶ μᾶς ἄφηναν νὰ κανονίσουμε ἑμεῖς τὰ τῆς ἀποστολῆς καὶ νὰ στέλνουμε ὅσους θέλουμε καὶ ὅπως ἑμεῖς νομίζουμε.

Ἔτσι ἀπὸ τότε ἀρχίζει ἡ πιὸ σύντομη ἀποστολὴ τῶν ναυτεργατῶν στὸ Βουνό. Γράψαμε ἀμέσως γράμματα στὰ Τμήματα καὶ τοὺς λέγαμε νὰ στρατολογοῦν καὶ νὰ τοὺς στέλνουν στὴ Γαλλία. Ἡ στρατολογία γινότανε σὲ ὅλα τὰ λιμάνια τοῦ Ἐξωτερικοῦ ποὺ ὑπῆρχαν τμήματα τῆς Ο.Ε.Ν.Ο. Τοὺς στρατολογουμένους τοὺς στέλνανε στὴν Μασσαλία καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἑμεῖς τοὺς στέλναμε στὸ Παρίσι δίνοντάς τους γιὰ ἔξοδά τους μέχρι τὴν Πράγα 70 δολλάρια καὶ 10 χιλ. φράγκα

γαλλικά. Ὁ Ζερμπίνης μέσῳ τῶν Πρεσβειῶν Τσεχοσλοβακίας, Οὐγγαρίας καὶ Γιουγκοσλαβίας κανόνιζε νὰ πάρει τις θεωρήσεις. Τίς θεωρήσεις οἱ παραπάνω Πρεσβεῖες τίς δίνανε χωρὶς συζητήσεις. Στους ναυτεργάτες πὺν πηγαίνανε γιὰ τὸ Βουνό, λέγαμε ἂν τοὺς ρωτῇσῃ ἡ Ἀστυνομία ἢ Γαλλικὴ πὺν πηγαίνουν, νὰ λέν πῶς πᾶνε νὰ δουλέψουν στὰ ποταμόπλοια τοῦ Δουνάβεως. Ἐως τὸ Μάη τοῦ 48 τίς θεωρήσεις τίς πέραμε ἀπὸ τὸ Παρίσι ὡς ἐπίσης καὶ τὴν ἄδεια ἐξόδου τῆς Γαλλικῆς Ἀστυνομίας. Κατὰ τίς ἀρχὲς ὅμως τοῦ μηνὸς αὐτοῦ ἡ Γαλλικὴ Ἀστυνομία ἔπαυσε νὰ δίνει ἐξοδὸ ἀπὸ τὸ Παρίσι γι' αὐτοὺς πὺν ἔμεναν σὲ ἄλλες πόλεις τῆς Γαλλίας. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ μοῦ ἔγραψε ὁ Ζερμπίνης νὰ κανονίσω τίς ἐξόδους τῶν ναυτεργατῶν νὰ τίς πέρνω ἀπὸ τὴν Μασσαλία γιὰ νὰ μὴν παρουσιάζεται καθυστέρηση τῶν στρατολογουμένων. Ἐπίσης μοῦ ἔλεγε νὰ τοῦ στείλω τὰ ὀνόματα αὐτουνῶν πὺν ἦταν ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρηση, γιὰ νὰ τὰ πᾶναι στὴν Πρεσβεῖα τὴν Τσεχοσλοβακικὴ νὰ τὰ ἐγκρίνει ὁ Πρεσβευτὴς καὶ νὰ τὰ στείλει στὸν Πρόξενο τῆς Μασσαλίας γιὰ νὰ δώσει τὴν θεωρήση. Στὰς 5 Μαΐου οἱ πέντε πρῶτοι θὰ φεύγανε παίρνοντας ἐξοδὸ τῆς Ἀστυνομίας ἀπὸ τὴν Μασσαλία. Ἡ Ἀστυνομία ἀρνήθηκε νὰ τὴν δώσει λέγοντας στοὺς ναυτεργάτες «δὲν σᾶς δίνουμε ἐξοδὸ γιὰ νὰ πᾶτε στὴν κομμουνιστικὴ Τσεχοσλοβακία». Στὴν ἀρνηση αὐτῇ τῆς Ἀστυνομίας καταφύγαμε στοὺς Γάλλους κομμουνιστὲς οἱ ὁποῖοι πῆγαν καὶ τὰ κανόνισαν μὲ τοὺς δικηγόρους τους καὶ τὴν ἐπομένῃ ἔδωσαν οἱ Γαλλικὲς Ἀρχὲς τὴν ἐξοδὸ στοὺς ναυτεργάτες. Ἐκτοτε οἱ νεοστρατολογούμενοι, τὴν θεωρήση καὶ τὴν ἐξοδὸ τὴν παίρνουν ἀπὸ τὴν Μασσαλία. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ναυτεργάτες τυχαίνει νὰ μὴν ἔχουν διαβατήριο καὶ φυλλάδιο γιὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι δημιουργοῦν στὴν Ἀμβέρσα μέσα στὰ καράβια ἐπείσοδια. Ἐχοντας ὅμως τὸν φόβο τῆς Ἀστυνομίας τῆς Βελγικῆς μὴν τοὺς στείλει στὴν Ἑλλάδα, ἀπὸ τὰ καράβια πὺν ἐργάζονται τὸ σκᾶν καὶ τὰ παρατᾶν μέσα. Ἔτσι αὐτοὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Βελγικοῦ Κ.Κ. περνοῦν παράνομα τὰ Βελγικὰ σύνορα καὶ ἔρχονται στὴν Μασσαλία. Αὐτοὶ ὅμως θέλουν νὰ περάσουν στὸ Βουνό. Ἀκριβῶς γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ὁ Ἀρτέμης ἔφτιασε σφραγίδες καὶ ἔτσι καταφέρνει νὰ τοὺς περάσει πρὸς τὸ Βουνό. Τὰ διαβατήρια καὶ τὰ φυλλάδια τὰ προμηθεύονται κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπο. Καθὼς εἶναι γνωστὸ οἱ ναυτεργάτες ἐκτὸς τοῦ ναυτικοῦ φυλλαδίου τους ἔχουν καὶ τὸ ἐπαγγελματικὸ τους δίπλωμα καὶ διαβατήριο. Αὐτοὶ πὺν διοχετεύει στὸ Βουνό χρησιμοποιοῦν τὸ φυλλάδιό τους ἢ τὸ διαβατήριο. Τὰ δυὸ ἄλλα ὁ Ἀρτέμης τὰ κρατᾷ καὶ ἀπὸ αὐτὰ προμηθεύει αὐτοὺς πὺν δὲν ἔχουν. Ὁ τρόπος πὺν κανονίζει τὰ φυλλάδια πὺν φέρουν ξένα ὀνόματα εἶναι ὁ ἐξῆς: Ὅπως εἶναι γνωστὸ, τὰ ναυτικὰ φυλλάδια ἢ διαβατήρια στὸ μέρος πὺν φέρουν τὴν φωτογραφία, στὶς κάτω γωνίες της μπαίνει καὶ ἡ σφραγίδα. Βγάζει τὴν φωτογραφία τοῦ κατόχου καὶ προσθέτει τὴν φωτογραφία αὐτοῦ πὺν θὰ τὸ χρησιμοποιήσῃ καὶ κατὰ τὸν τρόπον αὐτὸν κατορθώνεται ἡ διοχέτευση. Ὡς τὰ σήμερα σὲ ἀρκετοὺς ἔχει ἐξασφαλίσει τέτοια

φυλλάδια και διαβατήρια και οι όποιοι έχουν περάσει στο Βουνό. Έξ αυτών είναι και οι εξής: Γ. Κουφονδάκης με το διαβατήριο του Κακλαμάνη Ι., Ζορμπάς Χαράλαμπος με το φυλλάδιο του Άνδρέα Γαβριελάτου και ο Βλαβιανός Μάρκος με κάποιον που δεν ξμαθα το όνομά του. Έκτος αυτών έχουν προμηθευτή και πολλοί άλλοι. Το «διαφοτιστικό ύλικό» στο έξωτερικό έξρεται διά μέσου της Τσεχοσλοβακίας στους Ζερμπίνη στο Παρίσι και Δογάνη στο Λονδίνο. Αύτοι δέ το διοχετεύουν στους αντιπροσώπους της Ο.Ε.Ν.Ο.

Ο Έρανος που άνοιξαμε στο Έξωτερικό για την ένίσχυση του Α.Σ.Ε. συγκέντρωσε τά εξής ποσά: 800 λίρες Άγγλίας, 30.000 περίπου δολάρια και 7 έκατομύρια φράγκα γαλλικά. Έξ αυτών οι 20.000 δολάρια και οι 800 λίρες προέρχονται άπό τόν έρανο μέσα στους ναυτεργάτες. Τις 10.000 δολάρια τις έδωσε σάν ένίσχυση το Κ.Κ. Άμερικής για την άγορά του καϊκιού και το ποσόν τών 7.000.000 φράγκων άπό λαθρεμπόριο που έκανε το πλήρωμα ένός α/π του έφοπλιστού Π. Παντελή, που πλοίαρχος ήταν ο Μάρκος Βλαβιανός.

Στά ποσά αύτά που αναφέρονται πάρα πάνω δέν συμπεριλαμβάνεται το ποσό που ξεδούτηκε για τους 180 που διοχετεύθηκαν στο βουνό και που αύτο άνέρχεται περίπου σέ 12 χιλ. δολάρια. Στο κάθε άτομο που στέλλεται διατίθεται το ποσό τών 70 δολλαρίων και 10 χιλιάδες φράγκα γαλλικά. Άπό τά παραπάνω ποσά ή Ο.Ε.Ν.Ο. έστειλε στο βουνό το ποσόν τών 10.000 δολλαρίων στο Π.Γ. της Κ.Ε. του Κ.Κ.Ε. και το άνήγγειλε το γεγονός αύτο ο Ραδιοφωνικός Σταθμός κατά τόν Δεκέμβριο. Παραπάνω λέγω ότι το ποσό τών 7 έκατομμυρίων φράγκων γαλλικών Προέρχεται άπό λαθρεμπόριο (μαύρη άγορά).

Η Κομ. Όργάνωση ναυταργατών μέσω της Ο.Ε.Ν.Ο. με την καθημερινή διαφοτιστική δουλειά της προσπαθούσε νά πείσει τους ναυτεργάτες νά σταματήσουν το εμπόριο γιατί αύτο ήταν άνήθικο και άπό την άλλη πάντα δέν άγωνιζότανε για την αύξηση του μισθού τους. Πάνω στο ζήτημα του λαθρεμπορίου ή Ο.Ε.Ν.Ο. ξόδεψε αρκετό μελάνι και χαρτί για νά πείσει τους ναυτεργάτες. Άκόμα δέ σέ κάθε κομματική και συνδικαλιστική συνεδρίαση το έθετε στην πρώτη γραμμή τών συζητήσεων και τουτο διότι το θεωρούσε σάν το σαράκι που έμποδίζει τους ναυτεργάτες νά δούν ποιό είναι το «πραγματικό τους συμφέρον». Για τους ναυτεργάτες το λαθρεμπόριο ήταν άνήθικο, για το Κ.Κ.Ε. όμως είναι ήθικό και για τόν λόγο αύτο άκριβώς είχεν έξουσιοδοτήσει τά στελέχη του νά κάνουν λαθρεμπόριο.

Έως τόν Ιούλιο του 1948 σάν Γ. του Κ.Γ.Ε. και της Ο.Ε.Ν.Ο. μπορούσα και δρούσα νόμιμα, όμως ύστερα άπό το γεγονός που μια ομάδα ναυτεργατών άπό τόν Μόσχο Σ., τόν Μάτσο Ι., τόν Ντάτσιο Γ. και τόν Σταμάτιο Καγιάβα έκτύπησε κάποιον της Λιμενικής Άστυνομίας, θεωρήθηκε ότι έγώ ήμουν εκείνος που παρώτρυνε αυτούς τους ναυτικούς. Για τόν λόγο αύτο μου υπέβαλαν μήνυση, όμως τόν μηνυτή δέν τόν ξμαθα. Μόλις υπεβλήθη ή μήνυση, ή Γαλλική Άστυ-

νομία ἄρχισε νὰ μὲ ἀναζητεῖ στὰ διάφορα κέντρα πού σύχναζαν οἱ ναυτεργάτες.

Μόλις πληροφορήθηκα τὸ γεγονὸς ἦρθα σὲ ἐπαφὴ μὲ τοὺς Γάλλους κομμουνιστὲς καὶ συσχεφθήκαμε ἀνὰ πρῶτον νὰ παρουσιασθῶ ἢ ὄχι. Ἡ γνώμη ἡ δικιά μου ἦταν νὰ παρουσιασθῶ, τῶν Γάλλων ὅμως ἦταν ἡ ἀντίθετη καὶ τοῦτο διότι τὸν Μάη εἶχαν γίνει οἱ συλλήψεις στὸν Πειραιᾶ. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ εἶχαν τὴν γνώμη ὅτι ἡ μήνυση πού ἔλεγε ἡ Ἀστυνομία ὅτι μοῦ ἐγίνε γιὰ τὸν ξυλοδαρμὸ τοῦ Λιμενικοῦ Ἀστυνόμου, ἦταν μιὰ παγίδα πού μοῦ ἔστηναν γιὰ νὰ παρουσιασθῶ καὶ νὰ μὲ στείλουν στὸ Πειραιᾶ γιὰ νὰ δικασθῶ. Ὑστερα ἀπὸ τὴν ἀπόφαση πού πήραμε μὲ τοὺς Γάλλους ἀναγκάσθηκα νὰ βγῶ στὴν παρανομία καὶ ἀπὸ κεῖ ἐξακολουθούσα τὴν δράση μου καθοδηγῶντας τὴν Ο.Ε.Ν.Ο. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς παρανομίας μου, πραγματοποιήσα ἐπαφὲς μὲ τὸν τότε ἀντιπρόσωπο τῆς Μασσαλίας Σκευοφύλακα Π. καὶ μέσῳ αὐτοῦ διοχετεύονταν ἡ καθοδήγηση.

Μὲ τὸν Πειραιᾶ σὲ ἐπαφὴ ἐρχόμουν διὰ τῆς παρανόμου ἀλληλογραφίας μὲ τὸν Χρ. Παντέλη διὰ Κώδικος Ἀρχῆς Αὐγούστου στὴ Μασσαλία ἦρθε ὁ Ἀντώνης ὁ Ἀρτέμης καὶ ὁ ὁποῖος νόμιμα ἄρχισε νὰ καθοδηγεῖ τὸ κίνημα.

XXI

ΠΑΡΙΣΙ - ΠΡΑΓΑ - ΒΟΥΔΑΠΕΣΤΗ - ΒΕΛΙΓΡΑΔΙ - ΠΡΕΣΠΙΑ

Σὲ συζήτησή μας οἱ Ἀρτέμης, Τασσᾶς καὶ Σκευοφύλακας μοῦ ἐπρότειναν νὰ περάσω στὸ Βουνὸ καὶ τοῦτο διότι δὲν ἠμποροῦσα νὰ δράσω νόμιμα. Κατ' ἀρχὴν τὴν πρότασή τους τὴν δέχτηκα. Ὑστερα ὅμως ἀπὸ σκέψη τοὺς εἶπα ὅτι δὲν θὰ πάγω ἀνὰ πρῶτα δὲν τὸ ἐγκρίνει τὸ Κόμμα. Καὶ ἔτσι στὴν παρανομία ἔμεινα ἕως τὸν Νοέμβριο, ὅποτε ἔφθασε γράμμα στὸν Ἀρτέμη πού ἔλεγε νὰ περάσω στὸ Βουνό. Ἐπειδὴ ὅμως ἀναζητούμουν ἀπὸ τὴ Γαλλικὴ Ἀστυνομία καὶ δὲν μποροῦσα νὰ φύγω μὲ διαβατήριο δικό μου, ὁ Ἀρτέμης ἀνέλαβε νὰ μοῦ ἐξασφαλίσει διαβατήριο πού μὲ αὐτὸ νὰ περνοῦσα στὸ βουνό. Ὁ Ἀρτέμης κατὰ τὴν 21 Νοεμβρίου μοῦ εἶχεν ἐξασφαλίσει διαβατήριο μὲ θεωρήσεις καὶ τὸ εἰσιτήριο, καὶ στὶς 27 τοῦ ἰδίου μηνὸς μὲ τοὺς ἐξῆς ναυτεργάτες, Τριανταφύλλου Κ., Λιόντα Γ. καὶ Καγιώργη Γαβριήλ ἀναχωρήσαμε ἀεροπορικῶς ἀπὸ τὸ Παρίσι διὰ Πράγα. Τὴν ἴδια μέρα κατὰ τὰς 12 φθάσαμε στὴν Πράγα. Ἐκεῖ ἐκ μέρους τοῦ Κ.Κ.Ε. σὺν ἀντιπρόσωπος εἶναι κάποιος γιατρὸς ὀνομαζόμενος Χατζῆς καὶ ὁ ὁποῖος παραμένει στὸ ξενοδοχεῖο «Κοντινεντάλ». Ὁ Χατζῆς μᾶς παρέλαβε καὶ μᾶς πῆγε στὸ ξενοδοχεῖο αὐτό. Ἐκεῖ μᾶς σύστησε νὰ μὴ βγοῦμε ἔξω ὡς τὸ βράδυ στὶς 7 πού θὰ φεύγαμε γιὰ νὰ μὴ μᾶς ἀντιληφθοῦν τὸ ὄργανα τῆς Ἰντέλλιτζενς Σέρβις καὶ γίνει διεθνὲς ζήτημα, ὅτι μέσῳ τῆς Τσεχοσλοβακίας περνοῦν οἱ στρατολογούμενοι.

Ἐπίσης στήν Πράγα συναντήσαμε καί τόν Βάσο Γεωργίου ἀντιπρόσωπο τοῦ Κ.Κ.Ε. στήν Πολωνία καί τόν Σεραφεῖμ Μάξιμο ἀντιπρόσωπο τοῦ Πρακτορείου «Ἐλεύθερη Ἑλλάδα». Ὁ Χατζῆς ἀνέλαβε καί μᾶς ἔβγαλε τὰ εἰσιτήρια καί στίς 7.30' ἤρθε καί μᾶς συνώδευσε ἕως τόν Σταθμό, δίνοντάς μας μιᾶ διεύθυνση πού θά πηγαίναμε σέ τυχόν περίπτωση πού ὁ ἀντιπρόσωπος πού τὸ Κ.Κ.Ε. εἶχε τοποθετήσει στήν Βουδαπέστη δὲν ἐρχότανε νὰ μᾶς παραλάβει. Στίς 8 τὸ τραῖνο ξεκίνησε καί τὴν ἐπόμενη στίς 7 φτάσαμε στὴ Βουδαπέστη. Στὸ σταθμὸ δὲν μᾶς περίμενε κανένας, γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ἀναγκασθήκαμε νὰ πάροουμε ταξί καί νὰ πᾶμε στὴ διεύθυνση πού ὁ Χατζῆς μᾶς εἶχε δώσει. Ἡ διεύθυνση αὐτὴ ἦταν μιᾶς οἰκογενείας Οὐγγρων. Ὁ Οὐγγρος αὐτὸς ἦταν εἰδοποιημένος καί μᾶς περίμενε ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι. Μόλις φθάσαμε μᾶς βοήθησε νὰ πάροουμε τὰ πράγματα μέσα. Ἐκεῖ μᾶς ἔδωσε ἓνα σοῦϊ. Στάς 9 ἡ ὥρα ἤρθε ὁ σύνδεσμος πού ἔχει ὁ Φώτης, ὁ ὁποῖος μᾶς πῆρε ἀπὸ κεῖ καί μᾶς πῆγε καί μᾶς τακτοποίησε στὸ ξενοδοχεῖο «Κοντινεντάλ». Μόλις τακτοποιηθήκαμε μᾶς κάλεσε ὁλους καί μᾶς εἶπε τὰ ἑξῆς: α) Νὰ φτιάξουμε βιογραφικὰ σημειώματα εἰς διπλoun. β) Ὅ,τι ἔχουμε πού δὲν μᾶς εἶναι ἀναγκαῖο π.χ. φυλλάδια, γραμματίδια χρημάτων κλπ. νὰ τὰ βάλουμε σὲ φακέλλους καί νὰ τοῦ παραδώσουμε. γ) Νὰ τοῦ δώσουμε δυὸ φωτογραφίες ὁ καθένας μας τίς ὁποῖες ἤθελε νὰ τίς χρησιμοποιοῦναι γιὰ πλαστὰ διαβατήρια. Ἐπίσης στὸν καθένα μας ἔδωσε καί ἓνα ψευδώνυμο. Τὸ δικό μου ἦταν Χούλης Δ, καί δ) Μᾶς σύστησε, ὅταν θά πηγαίνομε γιὰ τὸ ἐστιατόριο φαγητοῦ νὰ μὴν πηγαίνομε ὅλοι μαζί καί νὰ μὴ συζητοῦμε μεγαλοφώνως, μὴ γίνουμε αἰτία ἑμεῖς καί πληροφορηθεῖ ἡ Οὐγγρική ἀντίδραση ὅτι πηγαίνομε γιὰ τὸ Μάρκο.

Κατὰ τίς 12 ἤρθαν καί μᾶς πῆραν καί μᾶς πῆγαν στὸ ἐστιατόριο γιὰ νὰ φᾶμε. Τὸ ἐστιατόριο αὐτὸ λέγεται «Ἀστούρια» καί εἶναι τὸ πολυτελέστερο τῆς Βουδαπέστης. Γυρίζοντας βρῆκα τὸν σύνδεσμο τοῦ Φώτη τὸν ὀνομαζόμενο Μέμο νὰ μᾶς περιμένῃ. Μόλις καθήσαμε μᾶς εἶπε ὅτι θά φεύγαμε μετὰ ἀπὸ 2 ἡμέρες, γι' αὐτὸ μᾶς ἔδωσε 30 κορῶνες τοῦ καθ' ἑνὸς γιὰ τσιγάρα. Στίς 30 τοῦ Νοέμβρη ἤρθε ἀπὸ νωρίς καί μᾶς εἰδοποίησε νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι γιατί τὸ βράδυ κατὰ τίς 6 θά φεύγαμε γιὰ τὸ Βελιγράδι καί ὅτι θά μᾶς συνώδευε καί ὁ ἴδιος, ἕως ἐκεῖ. Ἀπὸ τὸ Βουκουρέστι φύγαμε τὸ ἀπόγευμα στίς 7 καί στὸ Βελιγράδι φθάσαμε στίς 12. Ἐκεῖ μᾶς περίμενε κάποιος ὀνομαζόμετος Χρήστος Μᾶς πῆραν καί μᾶς πῆγαν στήν γιάφκα. Ἐκεῖ μᾶς πῆραν τὰ πολιτικὰ ρούχα καί μᾶς ἔδωσαν Ρωσικὲς ναυτικὲς στολές, ἄρβυλα καί ἀπὸ ἓνα γυλιό. Κατὰ τίς 10 ἡ ὥρα μᾶς πῆραν καί μᾶς πῆγαν στὸ Σταθμό. Προτοῦ πᾶμε ὁμῶς ἐκτὸς τῶν εἰσιτηρίων εἶχαμε πιάσει ἓνα διαμέρισμα στήν ἀμαξοστοιχία, πού σὲ αὐτὸ δὲν εἶχε κανεὶς τὸ δικαίωμα νὰ μπεῖ μέσα ἐκτὸς μᾶς τοὺς ἑξι καί αὐτουνοῦ πού θά μᾶς συνώδευε. Στὸ διαμέρισμα ἀπ' ἔξω ἦταν καί μᾶς περίμενε κάποιος τῆς Γιουγκοσλαβικῆς Ἀστυνομίας. Μόλις πῆγαμε, ἀνοῖξε ὁ

Ίδιος τὴν πόρτα καὶ μπήκαμε μέσα. Σὲ λίγο ἤρθε καὶ κάθησε ἕνας Γιουγκοσλάβος ὑπολοχαγός. Ὁ συνοδός μας τοῦ εἶπε νὰ βγεῖ ἔξω, ὅμως αὐτὸς ἀρνήθηκε. Γιὰ τὸ γεγονός αὐτὸ δημιουργήθηκε ἕνα ὁλόκληρο ἐπεισόδιο. Ὁ ὑπολοχαγὸς μὲ κανένα τρόπο δὲν ἔβγαινε καὶ ὁ συνοδός μας εἰδοποίησε τὸν ἀστυνομικὸ πὺν βρισκότανε ἐκεῖ κοντά.

Ὁ ἀστυνομικὸς τοῦ εἶπε νὰ βγεῖ ἔξω ἀπὸ τὸ διαμέρισμα γιατί αὐτοὶ τὸ ἔχουν πληρώσει γιὰ λογαριασμό τους καὶ θὰ βῆλουν αὐτοὶ ὅποιον θέλουν καὶ ὄχι νὰ μπεῖ ὅποιος θέλει. Καὶ πάλιν αὐτὸς ἀρνήθηκε. Τότε ὁ ἀστυνομικὸς μὲ τὴν μεγαλύτερη ἀναίδεια τοῦ εἶπε ἢ βγαίνεις ἢ σὲ πετῶ μὲ τὶς κλωτσιές. Τὸ ἀποτέλεσμα ἦταν ὁ ἀστυνομικὸς νὰ τὸν βγάλει κακὸν κακῶς ἔξω. Ἡ στάση τοῦ ἀστυνομικοῦ ξεκάθαρα ἔδειξε πὺς ὁ ἀστυνομικὸς ἦταν ἐνήμερος γιὰ τοῦ πάμε καὶ ὅτι ἐκεῖ τὸν εἶχε στελεῖ ἡ Ἀστυνομία ἀποκλειστικά γιὰ μᾶς.

Τὸ τραῖνο ξεκίνησε ἀπὸ τὸ Βελιγράδι στὶς 10 καὶ στὶς 12 τῆς ἐπομένης φθάσαμε στὰ Σκόπια. Στὰ Σκόπια μᾶς πῆγαν στὴ γιάφκα πὺν βρίσκεται 200 μέτρα κοντὰ στὸ Κυβερνεῖο.

Ἐκεῖ μᾶς ἔβαλαν καὶ φάγαμε καὶ κατὰ τὸ ἀπόγευμα στὶς 4 μᾶς ἔβαλαν σὲ ἕνα στρατιωτικὸ αὐτοκίνητο καὶ ξεκινήσαμε γιὰ νὰ περάσουμε στὴν Ἑλλάδα. Κατὰ τὴν διαδρομὴ ἀπὸ Σκόπια γιὰ Ἑλλάδα συναντήσαμε δύο ἕως τρία φυλάκια. Ὅμως κανένας δὲν μᾶς σταμάτησε. Μόλις φθάνουμε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὸ φυλάκιο ὁ βοηθὸς τοῦ σωφὲρ ἔβγαζε τὸ χέρι του καὶ αὐτὸ ἦταν ὅλο.

XXII

ΠΡΩΤΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗΝ «ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΕΛΛΑΔΑ». ΠΑΓΩΝΙΑ, ΠΟΡΕΙΕΣ ΚΑΙ «ΙΣΟΤΗΣ»

Στὴν Ἑλλάδα φθάσαμε κατὰ τὶς 4 τὸ πρωῒ. Ἐκεῖ μᾶς πῆγαν σὲ κάποιο χωριὸ πὺν λέγεται Μιλιόνα. Ὁ ἀντάρτης πὺν μᾶς παρέλαβε μᾶς πῆγε στὸ Φρουραρχεῖο ἀπ' ἔξω καὶ μᾶς εἶπε νὰ περιμένουμε. Μετὰ ἀπὸ πέντε λεπτὰ ἤρθε καὶ μᾶς εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθήσουμε. Ὁ συνοδός μας ἀντάρτης μᾶς πῆγε σὲ κάποιο χαμόσπιτο πὺν οὔτε τζάμι εἶχε, οὔτε πόρτα καὶ τὸ πάτωμά του ἦταν ὅλο χαραμάδες. Εἶχε ὅμως τὴν καλωσύνη νὰ πάρει τρία ξύλα καὶ ν' ἀντίψει μιὰ φωτιά γιὰ νὰ ξεσταθοῦμε. Τὸν ρωτήσαμε ἂν ὑπάρχει καμμιὰ κουβέρτα καὶ ἡ ἀπάντησή του ἦταν τούτη ἐδῶ: «Συναγωνιστές, ἐδῶ ἐκεῖνος πὺν ἔχει κουβέρτα εἶναι Βασιληᾶς. Μὴ ζητᾶτε πράγματα πὺν εἶναι ἀνθρωπίνως ἀδύνατον νὰ τὰ βοηῖτε. Περάστε ὅπως μπορείτε ἀπόψε καὶ αὔριο ἐκεῖ πὺν θὰ πάτε θὰ ἔχετε τοῦλάχιστον καλὴ φωτιά καὶ θὰ μπορῆτε νὰ κοιμηθῆτε κάπως καλύτερα». Ὑστερα ἀπὸ αὐτὰ πὺν μᾶς εἶπε, τὸ κλείσαμε τὸ στόμα νὰ μὴ γίνουμε καὶ γελοῖοι.

Τὴν ἐπομένη 2 Δεκεμβρίου κατὰ τὰς 8 μᾶς πῆγαν στὸ Φρουραρχ-

χεῖο. Ἀφοῦ βέβαια τὶς τρεῖς ὥρες πού καθήσαμε στὸ χαμόσπιτο αὐτὸ εἴχαμε γίνει σὰν 11 παρὰ 20 ἀπὸ τὴν παγωνιά.

Στὸ Φρουραρχεῖο πού πήγαμε μᾶς δώσανε ἓνα ζεστὸ καὶ ἤπιαμε γιὰ νὰ μπορέσουν οἱ μασέλες νὰ σταματήσουν πού ἀκόμα ἀπὸ τὸ κρῦο ἀνεβοκατέβαιναν σὰν τοῦ ψαριοῦ ὅταν εἶναι ἐτοιμοὶ νὰ παραδώσει τὴν ψυχὴ του. Τὸ ζεστὸ καὶ ἡ καλὴ φωτιά πού εἶχε στὸ Γραφεῖο τοῦ συναγωνιστῆ Φρουράρχου μᾶς ἔκαναν νὰ συνέλθουμε κάπως. Τότε ὁ Φρουράρχος μᾶς καλοῦσε ἕναν-ἕναν ἀπὸ μᾶς, ἔφτιανε βιογραφικὰ σημειώματα.

Μόλις τελειώσαμε καὶ μὲ τὰ βιογραφικὰ σημειώματα, μᾶς παρέδωσε σὲ κάποιον ἀντάρτη νὰ μᾶς πᾶει νὰ μᾶς παραδώσει στὴν Ταξιαρχία τῆς Σχολῆς, πού τὴν ἔδρα τὴν εἶχε στὸ Λαιμό. Στὸ Λαιμὸ μόλις φθάσαμε παρουσιάσθηκαμε στὴν Διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας καὶ ἐκεῖ μᾶς παρέλαβε ὁ Στρατολόγος, ὁ ὁποῖος μᾶς τακτοποίησε στὰ στρατολογικὰ μητρώα.

Ὁ Στρατολόγος μᾶς εἶπε, ὅταν τελείωσε, ὅτι ὅλοι οἱ ναυτεργάτες πού ἔρχονται καὶ κατατάσσονται στὸν Δ.Σ.Ε. μὲ ἀπόφαση τοῦ Γ.Α. πρέπει νὰ μποῦν στὴ Σχολὴ Ἀξιῶν γιὰ νὰ βγοῦν ἀξιωματικοὶ Π.Ε. Πεζικοῦ, διότι ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ τέτοιους. «Καὶ τοῦτο διότι ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν ἀξιωματικῶν προέρχεται ἀπὸ ἀγρότες καὶ ὄχι ἀπὸ ἐργάτες. Ἐπομένως καὶ σεῖς θὰ μπητε στὴν Σχολὴ Ἀξιῶν. Καθῆκον σας εἶναι μὲ προσοχὴ καὶ μὲ ἐπιμέλεια νὰ παρακολουθήσετε τὰ θεωρητικὰ καὶ πρακτικὰ μαθήματα πού δίδονται καὶ ἔτσι τὸν καιρὸ τῆς φοίτησης νὰ μπορέσετε νὰ καταρτισθῆτε στρατιωτικά».

Τὴν ἐπομένη μᾶς τοποθέτησαν σὲ κάποιο Τάγμα πού Διοικητὴς του ἦταν κάποιος Ἡπειρώτης ὀνομαζόμενος Νῶντας, ἡλικίας περίπου 23 ἐτῶν. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἀρχίσαμε νὰ παρακολουθοῦμε πολιτικὰ καὶ στρατιωτικὰ μαθήματα. Τὴν δεύτερη μέρα πού εἴχαμε φθάσει στὸ Λαιμό, οἱ ναυτεργάτες πού βρισκότανε πὺδ μπροστὰ ἀπὸ μᾶς, μοῦ εἶπαν πὼς εἶχαν κάνει μιὰ πορεία στὸ Σιανιάτικο, πηγαίνοντας ἐκεῖ 700 ζῶα καὶ πυρομαχικὰ στὸ συγκρότημα πού δροῦσε ἐκεῖ. Ἡ πορεία αὐτὴ εἰδικὰ γιὰ τοὺς ναυτεργάτες ἦταν ἓνας ἀθλός, ὅταν κανεὶς λάβει ὑπ' ὄψιν του πὼς οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ τὴν μεγαλύτερη πορεία πού εἶχαν κάνει στὴ ζωὴ τους ἦταν 20 λεπτὰ καὶ ὄχι περισσότερο. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ἦσαν καὶ ἀσυνήθιστοι καὶ ὑπέφεραν νὰ πραγματοποιήσουν τὴν πορεία αὐτή.

Ἐκτὸς τῆς πορείας εἶχαν νὰ κάνουν καὶ μὲ τὴν παγωνιά, χιονοθύελλες καὶ πεσίματα κάτω. Πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ναυτεργάτες εἶχαν ξεκάνει ἀπὸ τὸ κρῖο, πολὺ δὲ περισσότερο ὅμως ἀπὸ τὴν πορεία. Μὴ μπορῶντας νὰ βαδίσουν ἀπὸ τὴν κούραση καὶ ἀπὸ τὴν ταλαιπωρία, κάθιζαν νὰ ἀνασάνουν λίγο καὶ νὰ ξεκινήσουν. Αὐτὸ ὅμως ἦταν ἀρκετὸ γιὰ νὰ τοὺς βρίζουν οἱ «Ἀξιωματικοὶ» μὲ τὸν χειρότερο τρόπο, μὰ καὶ νὰ τοὺς ἀπειλοῦν ὅτι θὰ τοὺς ἐκτελέσουν ἂν ἐξακολουθήσουν νὰ καθίζουν.

Οἱ βρισιές καὶ οἱ ἐξευτελισμοὶ τῶν ναυτεργατῶν ἕως τὴν ἐπιστροφή ἐξακολούθησαν, ὅμως ἔκαναν ἕως τὸ τέλος ὑπομονή. Τὸν τρόπο αὐτὸν ποὺ τοὺς μεταχειρίστηκαν δὲν μπόρεσαν νὰ τὸν συγχωρήσουν, γι' αὐτὸ μόλις γύρισαν τὰ ἔκτισαν στὸν Πολιτικὸ Ἐπίτροπο τῆς Ταξιαρχίας καὶ ἀπαίτησαν νὰ γίνεῖ συνέλευση. Ἡ συνέλευση αὐτὴ ἔγινε καὶ σ' αὐτὴ παρευρέθηκε καὶ ὁ Μπαρτζώτας. Μίλησαν ὅλοι αὐτοὶ ποὺ πῆραν μέρος στὴν πορεία καὶ κατεφέρθησαν ἐνάντια σ' αὐτοὺς ποὺ τοὺς συμπεριφέρθησαν κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν. Μάλιστα ζήτησαν νὰ τοὺς τοποθετήσουν ὅπου ἄλλου μποροῦν καὶ θέλουν, διότι δὲν ἀντέχουν σὲ τέτοιες ἐξαντλητικὲς πορεῖες.

Ὅταν τελείωσαν οἱ ναυτεργάτες, πῆρε τὸ λόγο ὁ Μπαρτζώτας καὶ εἶπε στοὺς ναυτεργάτες ὅτι εἶναι ἄξιοι ἐπαίνου γιὰ τὰ κατὰφεραν τόσο καλὰ σὲ αὐτὴ τὴν τζένεραλ πορεία. Γι' αὐτοὺς ποὺ τοὺς κακομεταχειρίσθησαν θὰ τοὺς τιωροῦσε. Προχωρῶντας ὅμως εἶπε ὅτι πολλὲς φορὲς χρειάζεται ἐκ μέρους τοῦ Ἀξιωματικοῦ νὰ ἀπειλήσει καὶ αὐτὸ διότι εἶναι τὸ ἴδιο τὸ συμφέρον τοῦ στρατοῦ μας καὶ αὐτουνοῦ ποὺ θὰ ἀπειληθεῖ, καὶ αὐτὸ διότι ἂν αὐτὸς κόψει τὴν φάλαγγα σὰν ἀποτέλεσμα θὰ ἔχει νὰ τὴν βάλει σὲ κίνδυνο, ἐπομένως καὶ τοῦ ἴδιου ἢ ζωὴ κινδυνεύει. Ὅταν ἄκουσα ὅλες αὐτὲς τὲς κατηγορίες τῶν ναυτεργατῶν ἐνάντια στὴ συμπεριφορὰ τῶν «Ἀξιωματικῶν», δὲν μποροῦσα νὰ πιστέψω τὰ αὐτιά μου. Διότι καὶ ἐγὼ καὶ ὁ κάθε ναυτεργάτης ποὺ πῆγαινε στὸ βουνό, πιστεύαμε πὼς θὰ βρίσκαμε στὸ Δ.Σ.Ε. μιὰ πραγματικὴ ἀδελφικὴ ἀγάπη καὶ ἀλληλοεκτίμηση μεταξὺ τῶν Ἀξιωματικῶν καὶ μαχητῶν καὶ ὄχι νὰ χρησιμοποιεῖ ὁ Ἀξιωματικὸς κατὰ τὸν τρόπον αὐτόν τὸ μαχητή. Παρ' ὅλο ποὺ αὐτὲς ὅλες τὲς κατηγορίες τὲς ἄκουσα ἀπὸ τὸ στόμα τῶν ναυτεργατῶν, δὲν μποροῦσα νὰ τὲς πιστέψω. Καὶ αὐτὸ διότι ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ μπῆκα στὸ Κομ. Κόμμα, μοῦ δεῖξαν πὼς ἡ συμπεριφορὰ πρὸς τοὺς ναυτεργάτες πάντα θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀδελφική, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ τοὺς κάνουμε μὲ αὐτὴ φίλους ἢ μᾶλλον ὁπαδοὺς. Ἀκόμα μοῦ δεῖξαν σὲ κάθε μου πράξη νὰ εἶμαι πρότυπο πολυσεβίκου, ὥστε αὐτὲς οἱ ἴδιες οἱ πράξεις μου νὰ εἶναι ἐκεῖνες ποὺ νὰ προκαλοῦν τὴν συμπάθεια τῶν ναυτεργατῶν στὸ πρόσωπό μου.

Ἀλλὰ ὁ ἴδιος ὁ ἀρχηγὸς τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ ἀρχηγὸς τῶν «Ἀξιωματικῶν» αὐτῶν, εἶπε κάποτε ὅτι ὁ πολυσεβίκος σὲ ὅλες τὲς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς πρέπει νὰ εἶναι πρωτοπόρος. Δὲν ξέρω ἂν καὶ αὐτὸς λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια ἐννοοῦσε τὰ ἀντίθετα. (Ὅπως ὅμως θὰ δείξουν καὶ τὰ παρακάτω ποὺ θὰ γράφω, αὐτὸ συνέβαινε). Ἐπίσης καὶ ὁ Μπαρτζώτας σὲ κάποιο ὀργανωτικὸ ἄρθρο του στὸ περιοδικὸ «Δημοκρατικὸς Στρατὸς» λέγει ὅτι θὰ πρέπει σὰν κόρη ὀφθαλμοῦ νὰ προσέχουμε τὸν παράγοντα μαχητή. «Δάσκαλε ποὺ δίδασκες καὶ νόμο δὲν κρατοῦσες, ὅλη τὴν μέρα δίδασκες τὴν νύκτα σὺ γλεντοῦσες!». Ὅσο περνοῦσαν οἱ μέρες, τόσο καὶ βεβαιωνόμουνα γιὰ τὴ σωστότητα τῶν κατηγοριῶν τῶν ναυτεργατῶν. Ἐξάφθαλμα πιά διαπίστωσα τὴν αἰσχροτήτα τῶν στελεχῶν τοῦ ὑποτιθεμένου Δ.Σ.Ε. Στὸ παραμικρὸ παράπτωμα τοῦ μα-

χητή τὸν ἔβριζαν μὲ τὰ χειρότερα λόγια πὺν ἕνας χασικλῆς τῆς Τρούμπας δὲν τὰ λέγε. Ἡ Παναγιὰ καὶ ὁ Σταυρὸς στὸ στόμα τους εἶναι καραμέλλα πὺν τὴν πιπιλίζουν. Τὸ «συναγωνιστὴ» ὁ Ἀξιωματικὸς τὸ ἀντικαθιστᾷ μὲ τό: ρέ! Εἶσαι ἄρρωστος, τὸ ἀναφέρεις στὸν Ἀξιωματικὸ σου, σημασία δὲν σοῦ δίνει. Γιὰ νὰ μπεῖς στὸ ἀναρρωτήριό πρέπει νὰ βεβαιωθοῦν ὅτι ἔχεις σαράντα πυρετό. Καὶ πάλι θὰ δοῦμε. Τὸν ἄνθρωπο ἐκεῖ τὸν χρησιμοποιοῦν σὰν πραγματικὸ ζῶο. Ὅταν ψωφήσει ἕνα ζῶο, τὸ πετάμε κάπου. Ἀκριβῶς τὸ ἴδιο συμβαίνει καὶ μὲ τὸν ἄνθρωπο. Σὰν παραδείγμα ἔχω νὰ ἀναφέρω τοῦτο ἐδῶ: Εἰς τὶς ἀρχὲς Φεβρουαρίου 1949, ἡ Διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας διέταξε νὰ φτιάξουν ἕνα ἀμπρί. Πῆγαν ὠρισμένοι καὶ ἄρχισαν νὰ καταγίνωνται μὲ αὐτὴν τὴν δουλειά, λόγῳ ὅμως τοῦ ὅτι ἦταν ἀδύνατο μὲ κασμὰ νὰ γίνεῖ τὸ ἀμπρί, εἰδοποίησαν δύο διμοιρίτες σαμποτέρ νὰ βάλουν τυποποιημένα ἢ ὅ,τιδήποτε ἄλλο ἐκρηκτικὸ ὑλικὸ γιὰ νὰ διευκολύνουν τὸ ἀνοιγμα τοῦ ἀμπριοῦ. Οἱ σαμποτέρ τοποθέτησαν τὸ ἀπαιτούμενο ὑλικό, ἔβαλαν φωτιά, ἀλλὰ τὴν ὥρα πὺν ἔπρεπε νὰ γίνεῖ ἡ ἐκρηξὴ δὲν ἔγινε. Πέρασαν πέντε λεπτά, τότε πῆγαν νὰ δοῦν γιατί δὲν ἔγινε ἡ ἐκρηξὴ. Μόλις πῆγαν ἀπὸ πάνω ἔγινε ἡ ἐκρηξὴ. Καὶ οἱ δύο σκοτώθηκαν ἐπὶ τόπου. Οἱ συναγωνιστὲς Ἀξιωματικοὶ ἔβαλαν τοὺς μαχητὰς μάζεψαν τὰ κομμάτια τους καὶ τὰ πέταξαν σ' ἕνα λάκκο. Οὔτε καὶ στὸ Νεκροταφεῖο δὲν πῆγαιναν νὰ τοὺς θάψουν πὺν ἀπὸ κεῖ πὺν σκοτώθηκαν ἀπείχε 400 μέτρα περίπου, τοῦλάχιστον γιὰ νὰ κρατήσουν τὰ προσχήματα. Τέτοια παραδείγματα, τοῦ πῶς χρησιμοποιεῖται ὁ μαχητής, ἔχω νὰ ἀναφέρω πολλὰ προχωρώντας. Ἐκτὸς τῆς κακῆς συμπεριφορᾶς, τὴν διαφορὰ μεταξὺ Ἀξιωματικοῦ καὶ μαχητῆ τὴν βλέπει κανένας καὶ στὸ ζήτημα τῆς τροφῆς καὶ ὕπνου. Νὰ καὶ σὲ αὐτὸ ποῖα εἶναι ἡ «ἰσότητα»: Γιὰ τοὺς Ἀξιωματικὸς ὑπάρχει λέσχη φαγητοῦ, τὸ φαγητὸ πὺν μαγειρεῖται γι' αὐτοὺς εἶναι καλομαγειρεμένο καὶ μὲ τὰ ἀπαιτούμενα ὑλικά. Ψωμί ὅσο θέλει καὶ κάθε Σάββατο ἔχουν γλεντάκι ὅπου τοὺς δίδεται τσὰι καὶ τσιγάρα. Ἐκτὸς αὐτῶν, τοὺς δίδεται καὶ ἑξέτρα ζάχαρη, κονσέρβες, 10 τσιγάρα περισσότερα ἀπὸ τὸν μαχητὴ καὶ δύο ψωμιὰ σὲ κάθε Διοίκηση Λόχου. Στὶς παραπάνω Διοικήσεις δίδονται περισσότερα. Ὅσο πὺν ἀψηλὰ ἀνεβαίνει κανένας τόσο καλύτερα γι' αὐτόν. «Ἐμπρὸς λοιπὸν νὰ ἀνέβετε πὺν ψηλὰ γιὰ νὰ καλύτερεύσουν οἱ συνθῆκες ζωῆς σας». Τὰ σπίτια πὺν διαθέτουν γιὰ τοὺς μαχητὰς, εἶναι ὅλα τὰ σπίτια πὺν οἱ χωρικοὶ τὰ χρησιμοποιοῦσαν γιὰ τὰ ζῶα, χωρὶς τζάμια καὶ χωρὶς θέρμανση καὶ τοῦτο διότι δὲν τοὺς δίνουν ξύλα παρ' ὅτι οἱ μαχητὰς δὲν ἔχουν, στὴν συντριπτικὴ τους πλειοψηφία, οὔτε χλαῖνη ἀλλ' οὔτε καὶ κουβέρτα. Ἀκριβῶς ὅμως τὸ ἀντίθετο παρουσιάζεται γιὰ τοὺς συναγωνιστὲς Διοικητές. Τὰ καλύτερα σπίτια τὰ διαλέγουν γιὰ τὴν πὺν χουζουρεμένη ζωὴ τους, ἔχουν κάθε μέρα δύο φορτὰ ξύλα, τὶς κουβέρτες, μὰ καὶ τὶς χλαῖνες τους. Αὐτὰ ἦσαν ἐκεῖνα πὺν ἀπὸ τὶς πρῶτες ἡμέρες πὺν ἔφθασα ἐκεῖ μὲ ἔκαναν νὰ ἀγανακτῶ ἐνάντια στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸ μου πὺν δώδεκα ὁλόκληρα χρόνια ἀκολουθοῦσα τὸ κόμμα αὐτὸ καὶ ὁλόψυχα εἶχα δοθῇ γιὰ τὴν

ξυπηρετήση τῶν σκοπῶν του, σκοπῶν ψευτιᾶς καὶ αἰσχροῦς ἀπάτης. Αὐτὸν μόνον τὸν χαρακτηρισμὸ μπορεῖ καὶ πρέπει νὰ δώσει κάθε ἄνθρωπος ποὺ τοῦ ἔχει μένει λίγη τιμὴ ἑλληνικὴ ἀκρόμη. Στὴν θεωρία φτιάχνουν ἕναν ἐπίγειο παράδεισο. Στὴν πράξη ἔφτιαξαν μιὰ πραγματικὴ κόλαση γιὰ τοὺς μαχητές, μὰ καὶ γιὰ ὁλόκληρον τὸν Ἑλληνικὸ Λαόν. Στὸ μυαλό μου μέσα ριζώθηκε βαθειὰ ἀπ' αὐτὰ τὰ λίγα ποὺ εἶδα τὶς πρῶτες μέρες, ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ φύγω μέσα ἀπὸ τὴν ψευτιά καὶ τὴν ἀπάτη ποὺ εὗρισκόμουν. Τὴ σκέψη αὐτὴ καθημερινὰ στὸ μυαλό μου μέσα τὴ δούλευα. Πέρασαν δύομιση μῆνες ποὺ εὗρισκόμουν στὸν Λαϊμὸ καὶ πάντα τὴν σκέψη αὐτὴ τὴν δούλευα στὸ μυαλό μου καὶ ἔμενε νὰ βρῶ τὴν κατάλληλὴ εὐκαιρία γιὰ νὰ τὴν πραγματοποιήσω.

XXIII

Η ΣΥΚΟΦΑΝΤΙΑ

Κατὰ τὸ μῆνα Φεβρουάριο στὸ Λαϊμὸ ἔφθασε μὲ ἐντολὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. ὁ Ἄ. Ἀρτέμης ἀπὸ τὴν Μασσαλία. Μαζί συζητήσαμε γιὰ τὴν κατάστασι τοῦ Ἑξωτερικοῦ εἰδικὰ στὸν Τομέα τὸν ναυτεργατικόν. Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίας ἡμέρας στὸ Λαϊμὸ κατέβηκε ὁ Μπαρτζώτας καὶ ὁ ὁποῖος εἰδοποίησε τὸν Ἀρτέμη νὰ ἐτοιμαστῇ γιὰ νὰ τὸν πάρει μαζί του στο Ἀρχηγεῖο.

Στις 4 τὸ ἀπόγευμα ὁ Ἀρτέμης μαζί μὲ τὸν Μπαρτζώτα ἔφυγαν. Μετὰ τρεῖς ἡμέρες ὁ Ἀρτέμης ξαναγύρισε στὸ Λαϊμὸ. Σὲ συζήτηση ποὺ κάναμε μοῦ εἶπε ὅτι σὲ σύσκεψη ποὺ πῆραν μέρος ὁ Ζαχαριάδης, Μπαρτζώτας, Βλαντιάς, Πορφυρογένης καὶ αὐτός, συζητήθηκαν τὰ ζητήματα γιὰ τὸν τομέα τὸν ναυτεργατικὸν καὶ πάνω σὲ αὐτὰ πῆραν τὴν ἀπόφασιν πηγαίνοντας ὁ Ἀρτέμης στὸ Ἑξωτερικὸ νὰ τὰ ἐφαρμόσει. Εἶναι δὲ αὐτὰ τὰ ἑξῆς: 1) Στρατολογία 1000 Ναυτεργατῶν ἕως τὸ τέλος τοῦ 1949. 2) Ἀγορὰ καραβιοῦ ποὺ σκοπὸ θὰ εἶχε τὴν μεταφορὰ τῶν στρατολογουμένων. 3) Συνέχιση τοῦ ἐράνου γιὰ τὸν ΔΣΕ. 4) Νὰ γίνει ἔκκληση τῶν ναυτεργατῶν ποὺ εἶναι στὸ βουνό, ποὺ νὰ καλεῖ τοὺς συναδέλφους τοὺς νὰ περάσουν ὁμαδικὰ στὸ βουνό. 5) Νὰ πάρει ὁ Ἀρτέμης τὸν Πάγκαλο Φ. μαζί του καὶ παρόνομα νὰ τὸν στείλει στὴν Αἴγυπτον γιὰ στρατολογία μέσα στο Ἑλληνικὸ στοιχεῖο Μέσης Ἀνατολῆς καί, 6) Ἡ στρατιωτικοποίηση τῶν ναυτεργατῶν μέσα στὰ καράβια καὶ ἔξω ἀπ' αὐτὰ μὲ σκοπὸ νὰ ἀρχίσουν τὰ σαμποτάζ. Αὐτὲς ἦταν οἱ ἀποφάσεις ποὺ πάρθηκαν καὶ ποὺ ὁ Ἀ. Ἀρτέμης πῆρε ἐντολὴ νὰ τὶς πραγματοποιήσει Ἐγίνε μιὰ συνέλευσις ναυτεργατῶν καὶ τοὺς ἀνάπτυξε τὸν σκοπὸ τῆς στρατολογίας Συμφωνήθηκε ἐκεῖ νὰ γίνει ἡ ἔκκλησις καὶ ὅσοι βρισκόντανε ἐκεῖ τοὺς ἔβαλαν καὶ ὑπέγραψαν. Στὸ Λαϊμὸ βρισκόντανε κάπου 50 Ἡ ἔκκλησις ἔγινε καὶ ἀναφέρθησαν ὅμως ὅλων τὰ ὀνόματα ποὺ εἶχαν περάσει στο Λαϊμὸ, ἄσχετο ἂν αὐτοὶ δὲν γνωρίζανε τίποτα. Ὁ Ἀρτέμης τὸν ἴδιον μῆνα μαζί μὲ τὸν

Πάγκαλο φύγανε για την Βουδαπέστη και από κεϊ θά περνούσαν στην Πολωνία μιά και δέν θά μπορούσαν νά εξασφαλίσουν θεωρήση γαλλική. Όταν ὁ Ἀρτέμης ἦρθε στο Λαιμό, ἐμένα μὲ εἶχαν τοποθετήσει Βοηθὸ Ἀξιωματικοῦ Ὀπλισμοῦ Ταξιαρχίας καὶ σὰν τέτοιος κάθησα μέχρι τὶς 18 Μαρτίου 1949. Κατὰ τὶς ἀρχὲς Μαρτίου εἰδοποιήθηκαν ὅλοι οἱ ναυτεργάτες ὅτι ἔχουμε συνέλευση καὶ σὲ αὐτὴν θά ἐρχότανε ἕκ μέρους τοῦ Π.Γ. τοῦ Κ.Κ.Ε. νὰ μᾶς μιλήσει ὁ Μπαρτζώτας. Πράγματι στὶς 6 - 7 μᾶς εἰδοποίησαν κατὰ τὶς 2 τὸ ἀπόγευμα νὰ συγκεντρωθοῦμε στὴν Λέσχη Ἀξιωματικῶν. Στὴν συγκέντρωση τὴν κομματικὴν παρενρέθησαν ὅλοι οἱ ναυτεργάτες καὶ ἡ Διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας. Ὅταν μαζευτήκανε ὅλοι πῆρε τὸν λόγο ὁ Μπαρτζώτας ὁ ὁποῖος εἶπε τὰ ἑξῆς: «Συναγωνιστές, ἀπὸ τὸ ἐξωτερικὸ ὁ σ. Ἀρτέμης, ὑπεύθυνος τῆς Κ.Ο.Ν. καταγγελεῖ ὅτι ὁ σ. Κουφουδάκης κατεχράσθη χρήματα τοῦ Κόμματος καὶ τοῦ Δ.Σ.Ε. Ὅμως ἡ κατάθεσή του δέν εἶναι καθαρὴ καὶ αὐτὸ διότι δέν μπορεῖ νὰ ξεκαθαρίσει τὸ ποσὸ ποῦ ἔχει καταχρασθῇ.

Ἐκεῖνο ποῦ ἀποδεικνύεται, συνέχισε, εἶναι ὅτι δέν βρέθηκαν ἀποδείξεις ἐσόδων καὶ ἐξόδων. Στὰ βιβλία ποῦ κρατοῦσε ἔδειχνε ποσὰ εἰσπράξεων χωρὶς νὰ ὑπάρχουν ἀποδείξεις ἐσόδων καὶ ἐξόδων.

Προχωρῶντας εἶπεν ὅτι ὅταν ὑπάρχει τέτοια οἰκονομικὴ ἀνωμαλία στὰ βιβλία τοῦ Κ.Κ.Ε., τοῦτο εἶναι ἀπόδειξη ὅτι αὐτὸς ποῦ τὰ κρατεῖ εἶναι 99 % καταχραστὴς καὶ 1 % ἄγγελος! Συναγωνιστές! ἔφερα σὲ σᾶς τὸ ζήτημα Κουφουδάκης καὶ μαζί σας νὰ τὸ συζητήσουμε καὶ νὰ καταλήξουμε κάπου. Ὅμως προτοῦ μιλήσει κανένας θά ἤθελα νὰ μιλήσει ὁ Κουφουδάκης.»

Πράγματι πῆρα τὸν λόγο καὶ προσπάθησα μὲ ντουκουμέντα νὰ ἀποδείξω ὅτι ὅλα αὐτὰ δέν στέκουν. Τί καὶ ἂν τὰ εἶπα, τί καὶ ἂν ἀπέδειξα ὅτι ἡ οἰκογένειά μου στερεῖται καὶ αὐτὸ τὸ ψωμί. Αὐτὰ ποῦ εἶπα οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ναυτεργάτες τὰ γνώριζαν καὶ ἀκόμα γνώριζαν τὴν γεμάτη στερήσεις ζωὴ ποῦ ἔκανα κατὰ τὴν διάρκεια ποῦ ἤμουνα ἀντιπρόσωπος. Τί ὅμως καὶ ἂν τὰ ἤξεραν; Ὁ Μπαρτζώτας μὲ κατηγοροῦσε γιὰ καταχραστὴ καὶ μιά ποῦ αὐτὸς μὲ κατηγοροῦσε, γιὰ ὅλους θά ἔπρεπε νὰ εἶμαι καταχραστὴς. Ὅπως ἦρθε καὶ ἡ σειρά τῶν ἄλλων νὰ κατηγορηθοῦν γιὰ ὄργανα τῆς Ἀσφάλειας, ἔτσι ἦρθε καὶ ἡ σειρά ἡ δική μου νὰ μὲ πληρώσει καὶ μένα τὸ Κ.Κ.Ε. κολῶντας μου τὴν ρετσινιά τοῦ καταχραστῆ. Εἶχαν καὶ ἔχουν δίκην, καὶ τοὺς δικαιολογῶ ἀπλῶς καὶ μόνο γιατί μοῦ χρειάζότανε νὰ μοῦ κολήσουν τὴν ρετσινιά. Καὶ τοὺς δικαιολογῶ γιατί ἀπὸ τὸ 41 καὶ μέχρι τὸ 48 ἔμεινα τίμιος. Ἀπὸ τὰ χέρια μου πέρασαν ὅλα τὰ χρήματα τῶν εἰσπράξεων, ποῦ αὐτὰ δέν εἶναι λίγα.

Ἀπὸ τὸ 41 ἕως τὸ 1948 χωρὶς ὑπερβολὴ μοῦ πέρασαν ἀπὸ τὰ χέρια ἕως 100—150 χιλιάδες δολλάρια, 600 χρυσὲς λίρες καὶ μερικὰ ἑκατομμύρια Γαλλικῶν φράγκων χωρὶς νὰ βρεθεῖ κανένας νὰ μοῦ κάνει ἔλεγχο. Ὅμως καὶ ποτὲ δέν σκέφθηκα νὰ καταχραστῶ μιά

πέννα γιατί πονοῦσα αὐτὰ τὰ χρήματα, νομίζοντας πὺς ὁ προορισμός τους ἦταν ἱερός. Μπρὸς σέ μιὰ τέτοια, χωρίς κανένα συγκεκριμένο ντοκουμέντο, κατηγορία πού μοῦ ἔρχιχαν, δὲν ἤξερα τί νὰ πῶ καὶ τί νὰ σκεπτῶ ἐνάντια στοὺς ἀτιμους συκοφάντες πού προσπαθοῦσαν νὰ μὲ κηλιδώσουν μὲ τὴν κατηγορία αὐτή. Στὴν ναυτεργατικὴ ὁμως γλῶσσα ὑπάρχει μιὰ παροιμία : «Καθαρὸς οὐρανὸς ἀστραπὲς δὲν φοβᾶται».

Τὸ Κ.Κ.Ε., σὰν κόμμα «ἠθικό», τὴν κατηγορία αὐτὴ πού βρῆκε ὁ Ἀρτέμης νὰ μοῦ στηρίξει, δὲν μπορούσε παρὰ νὰ τὴν πάρει 100 τοῖς 100 στὰ σοβαρά. Καὶ τοῦτο διότι καὶ ὁ Ἀρτέμης πού εἶναι τὸ ΚΑΛΥΤΕΡΟ παιδί του μέσα στοὺς ναυτεργάτες, εἶναι «τίμιος» καὶ «ἠθικός», ὅπως τὸ κόμμα πού ἀνήκει. Καὶ νὰ γιατί εἶναι ἠθικός καὶ τὸ Κ.Κ.Ε. τὸ πιστεύει. Ὅταν ὁ Ἀρτέμης τὸ 1948 εὗρισκότανε μὲ ἐντολὴ τοῦ Κ.Κ.Ε. στὴν Ἀμβέρσα γιὰ κομματικὴ καὶ συνδικαλιστικὴ δουλειὰ ἐδημιούργησε σχέσεις μὲ τὴν γνωστὴ Ἑλληνίδα κάτοικο Ἀμβέρσας Σοφία Ψευταλέκου. Τὴν κυρία αὐτὴ γιὰ τὰ... χρηστά της ἦδη τὴν γνώριζαν ὄχι πολλοί, τοῦλάχιστον 2000 ναυτεργάτες. Δὲν εἶναι μόνον αὐτό, τὸ ὅτι δηλαδὴ αὐτὴ ἡ γυναῖκα εἶναι ἀπὸ τίς πιὸ χρηστές. Αὐτὸ εἶναι τὸ ὀλιγώτερο. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς Κατοχῆς ἦταν ὄργανο τῶν Ἑς-Ἑς. Ἀπὸ τίς πληροφορίες τότε πού μοῦ ἔδωσε ὁ Παλῆς, μεταξὺ τῶν ἄλλων, ἔλεγαν ὅτι ἀρκετοὶ Βέλγοι στάθηκαν μπροστὰ στὸ ἐκτελεστικὸ ἀπόσπασμα ἐξ αἰτίας τῆς γυναίκας αὐτῆς. Ἀκόμα ὁ Παλῆς μοῦ εἶπε ὅτι ἐξακολουθεῖ νὰ ἔχει σχέσεις μὲ τὴν Βελγικὴ Ἀσφάλεια.

Αὐτὰ ὅλα, ὅπως λέγω καὶ πιὸ μπροστὰ, τὰ ἔκανα γνωστὰ μὲ ἐκθεσὴ μου στὸ Κ.Κ.Ε. Γιὰ τίς σχέσεις του αὐτὲς μιλοῦσαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες Μπουρδουνό-Μαστόροι μὲ τὴν μεγαλύτερη περιφρόνηση γιὰ τὸν Ἀριέμη. Ἐπίσης καὶ ἓνας ἀρκετὸς ἀριθμὸς ναυτεργατῶν. Ὁ Ἀρτέμης, σὰν τὸ καλύτερο παιδί τοῦ Κ.Κ.Ε., μπορούσε νὰ ἔχει σχέσεις μὲ τὴν Σοφία. Ὅμως κανένας ἄλλος δὲν εἶχε αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Μὲ τὴν ἴδια γυναῖκα ἐτόλμησαν νὰ δημιουργήσουν τίς ἴδιες μὲ τὸν Ἀρτέμη σχέσεις καὶ οἱ Ψαρρὸς καὶ Σπύρος Λιγνός. Ὅμως τὸ Κ.Κ.Ε. γιὰ τίς σχέσεις τους αὐτὲς τοὺς διέγραψε ἀπὸ τὸ Κόμμα.

Τὸ Κ.Κ.Ε., χωρίς συγκεκριμένα στοιχεῖα, μὲ κατηγορεῖ γιὰ καταχραστὴ μέσα στοὺς ναυτεργάτες. Νὰ ὅμως ποιοὶ εἶναι καταχραστές καὶ ἀφήνω τοὺς κομμουνιστὲς ναυτεργάτες μόνους τους νὰ κρίνουν.

Στὶς ἀρχὲς τοῦ 1947 ἡ Κ.Ε.Π. τοῦ Πειραιᾶ διερχότανε οἰκονομικὴ κρίση. Μπροστὰ στὴν κατάσταση αὐτὴ ἤρθε καὶ μὲ βρῆκε ὁ Βλαντᾶς πού τότε ἦταν Γραμματέας τῆς Κ.Ε.Π. τοῦ Πειραιᾶ καὶ μέλος τῆς Κ. Ε. καὶ μοῦ ζήτησε τὸ ποσὸ τῶν 16 ἑκατομμυρίων δραχμῶν, μὲ τὴν ὑπόσχεση πὺς θὰ τὸ ἐπιστρέψει σύντομα. Τὰ χρήματα ὁμως αὐτά, πού ἦσαν περιουσία τῆς Ε.Κ.Π.Ε.Ν., δηλαδὴ ὄχι τῶν κομμουνιστῶν ναυτεργατῶν, ἀλλὰ ὅλων τῶν μελῶν, ποτὲ δὲν ἐπεστράφησαν. Αὐτὸ τί πάει νὰ πῇ ; Ξεκάθαρη κατάχρηση.

Καὶ τώρα ἔρχομαι μὲ τὴν σειρά μου ὄχι μὲ ὑποθέσεις, ἀλλὰ μὲ τὴν παραπάνω συγκεκριμένη περίπτωσιν νὰ πῶ ἀπὸ τίς γραμμὲς αὐτὲς ὅτι σεῖς, κ. Μπαριζώτα, εἰστε ἀνήθικοι καὶ καταχραστὲς καὶ ὄχι κανέναν ἄλλον.

XXIV

ΜΕ ΤΗΝ ΤΑΞΙΑΡΧΙΑ ΥΨΗΛΑΝΤΗ ΣΤΗ ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΟΥ

Στὰς 20 Μαρτίου ἡ Διοίκηση τῆς Ταξιαρχίας μᾶς εἰδοποίησεν ὅτι πρέπει κάθε στιγμή νὰ εἵμαστε ἔτοιμοι πρὸς ἀναχώρησιν, διότι θὰ πηγαίναμε σὲ ἐπιχειρήσεις. Τὴν ἴδια μέρα μὲ εἰδοποίησαν καὶ μὲνα ὅτι δὲν χρειάζομαι σὰν Βοηθὸς Ἀξ/κοῦ Ὀπλισμοῦ καὶ νὰ πάω νὰ παρουσιασθῶ στὸ Α' Τάγμα νὰ μὲ τοποθετήσουν σὲ Λόχο. Ἠράγμῃ πῆγα καὶ ἐτοποθετήθῃκα στὴ Γ' Διμοιρία τοῦ Α' Λόχου σὰν τραυματιοφορέας.

Στὶς 22 τοῦ μηνὸς ξεκινήσαμε ἀπὸ τὸ Λαϊμό, χωρὶς βέβαια ἡμεῖς νὰ γνωρίζουμε γιὰ ποῦ θὰ πᾶμε. Τὸ βράδυ πού ξεκινήσαμε εἶχε μιὰ τρομερὴ χιονοθύελλα. Ὅλο αὐτὸ τὸ βράδυ βαδίσαμε καὶ τὴν ἐπομένην στὰς 10 π.μ. φθάσαμε στὸ Μοσκοχώρι. Τὸ ἐπόμενο βράδυ καὶ πάλι ξεκινήσαμε γιὰ τὸ προορισμὸ μας. Κατὰ τὰς 10 στὸ δημόσιο δρόμο μᾶς σταμάτησαν, ἐκεῖ ὁ Π.Ε. τῆς Ταξιαρχίας μᾶς ἀνήγγειλε ὅτι διὰ τὸν λόγο τοῦ ὅτι ἡ ἀποστολὴ μας ἦτον σοβαρὴ, τὸ Γ.Α. ἀνάθεσε στὸν Ὑψηλάντη τὴν Διοίκηση καὶ ὅτι ὁ Κολιδὸς μένει σὰν ὑποδιοικητής.

Πῆρε μετὰ τὸν λόγο ὁ Ὑψηλάντης, ὁ ὁποῖος μίλησε πάνω στὶς ἀποφάσεις τῆς 5ης Ὀλομέλειας τῆς Κ.Ε. τοῦ Κ.Κ.Ε. καὶ στὴ σοβαρότητα τῆς ἀποστολῆς μας. Ἀπὸ ἐκεῖ ξεκινήσαμε στὶς 11 καὶ ἀπὸ τὴν ὥρα αὐτὴ ἀρχίζει καὶ τὸ πιδό δύσκολο μέρος τῆς μαρτυρικῆς μας πορείας. Ἔως τὴν ἐπομένην στὰς 10 βαδίζαμε μέσα σὲ βαλτοτόπους πού ἐχωνόμεθα μέσα στὴ λάσπη ἕως τὸν ἀστράγαλο. Ἡ πορεία μας αὐτὴ κράτησε ὥς τὰς 2 Ἀπριλίου, κάνοντας 12—14 ὥρες τὸ εἰκοσιτετράωρο μέσα στὶς λάσπες, τὰ χιόνια, τὰ ποτάμια καὶ ἀνεβαίνοντας τίς ὑψηλότερες κορυφογραμμές. Πρέπει νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὅτι καὶ τὸ φορτίο πού σήκωνε ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς ἦτον τὸ ἑξῆς: 2 βλήματα ὁμαδικοῦ ὄλμου, 300 φυσίγγια ἀτομικοῦ ὅπλου καὶ ὀλοπολυβόλου, 1 χειροβομβίδα ἀμυντικὴ καὶ μιὰ ἐπιθετικὴ καὶ ἀπὸ μιὰ ἀλλαξιὰ ρούχα. Δὲν μιλῶ γιὰ ξηρὰ τροφὴ καὶ αὐτὸ διότι πέντε ὁλόκληρες μέρες εἶχαμε νὰ φᾶμε. Ἦτον φυσικὸ στὴν τόσο κουραστικὴ πορεία αὐτὴ νὰ ἐξαντληθοῦν οἱ μαχητὲς καὶ νὰ καθίζουν κάτω νὰ ξανασάνουν, λίγο καὶ μετὰ νὰ συνεχίσουν. Ἄν ἔβλεπαν ἀπ' αὐτοὺς κανένα οἱ Ἀξ/κοί, τὸν ἔβριζαν μὲ τὰ χειρότερα λόγια, παράλληλα τὸν ἀπειλοῦσαν ὅτι ἂν συνεχίζει νὰ καθίζει θὰ τὸν ἐκτελοῦσαν.

Κατὰ τὶς 2 Ἀπριλίου στὶς 5 τὸ πρωί, μᾶς εἶπαν ὅτι φθάσαμε καὶ νὰ ἐτοιμασθοῦμε γιὰ ἐπίθεση. Πράγματι στὶς 6 ἔγινε ἐξόρμηση ἑνάντια στὸ πρῶτο ὄχυρὸ τοῦ Κάντσικου καὶ τὸ ὁποῖο κατελήφθη σὲ μιὰ ὥρα καὶ αὐτό, διότι οἱ ὑπερασπιστές του δὲν ἦταν περισσότεροι ἀπὸ ἐξήντα, καὶ κατὰ δεύτερον λόγον αἰφνιδιάστηκαν. Τὰ ἄλλα ὅμως ὄχυρά τὰ κρατοῦσε ὁ Στρατὸς ὁ ὁποῖος πολεμοῦσε μὲ ἀξιοθαύμαστον ἡρωϊσμό καὶ αὐτοθυσία. Γιὰ νὰ καταληφθοῦν τὰ ἄλλα ὄχυρά, χρειάστησαν ἀκόμα 36 ὥρες καὶ τεράστιες θυσιές στὴν Ταξιαρχία Ὑψηλάντη. Μόνο στὸ πρῶτο ὄχυρὸ εἴχαμε 12 σκοτωμένους καὶ 30 τραυματίες μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ Λοχαγὸς Λανῆς καὶ οἱ δύο Ἀνθυπολοχαγοί. Τὰ δύο ἄλλα τμήματα πῆγαν καὶ ἔπιασαν τὸ Ταμποῦρι καὶ τὴν Γύφτισσα καὶ τὰ κατέλαβαν ἀμαχητὶ καὶ τοῦτο διότι Στρατὸς ἐπάνω δὲν ὑπῆρχε. Τὴν δεύτερη μέρα πού τοὺς πῆρε χαμπάρι ὁ Στρατὸς ἔκανε ἐπίθεση καὶ σὲ μιὰ ὥρα τὸ Τάγμα τοῦ Χρυσόστομου τὸ ἔβαλε στὰ πόδια καὶ ἔτσι τὸ Ταμποῦρι περιήλθε στὰ χεῖρα τοῦ Στρατοῦ. Τὸ Τάγμα πού κατέλαβε τὸ Κάντσικο, ἄφησε ἓνα Λόχο στὰ ὑψώματα καὶ κατὰ τὶς ἑξι τὸ ὑπόλοιπο μέρος του μὲ τὸ Τάγμα τοῦ Χρυσοστόμου, ξεκίνησε γιὰ τὴ Ζέρμα. Ἐκεῖ καθήσαμε ἕως τὶς 7 τὸ βράδυ ὁπότε καὶ πάλι εἴμαστε ἐτοιμοὶ γιὰ πορεία. Κατὰ τὶς 11 μᾶς σταμάτησαν στὴν Γέφυρα τοῦ Σαραντάπορου καὶ μᾶς ἀνήγγειλαν ὅτι πάση θυσίᾳ ἔπρεπε νὰ καταλάβουμε τὸ Ταμποῦρι γιατί αὐτὴ ἦταν ἡ ἐντολὴ τοῦ Γ.Α. Ὅταν φθάσαμε στὸ Ταμποῦρι μᾶς ἔγινε μιὰ καλὴ ὑποδοχὴ ἐκ μέρους τοῦ Πεζικοῦ καὶ τῆς Ἀεροπορίας καὶ ὅχι μόνο Ταμποῦρι δὲν πῆραμε, ἀλλὰ γυρεύαμε πού νὰ κρυφτοῦμε νὰ μὴν μᾶς πάρει κανένα βλήμα. Μόλις νύκτωσε τὸ πρῶτο Τάγμα πῆγε κι' ἔπιασε τὰ παρακάτω ὑψώματα τοῦ Ταμπουριοῦ. Ἡ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. παντοῦ καὶ πάντοτε, μέσω τοῦ Τύπου, Ραδιοφώνου καὶ τῆς προφορικῆς διαφώτισης, προσπαθοῦσε μὰ καὶ προσπαθεῖ νὰ πείσει τοὺς ἀντάρτες γιὰ τὸ πεσμένο τάχατες ἠθικὸ τοῦ Στρατοῦ, μὰ καὶ ἀκόμα ὅτι δῆθεν ὁ Στρατὸς εἶναι μὲ τὸ μέροςμας, ἀλλὰ ἂν πολεμάει, πολεμάει γιατί πίσω βρίσκεται ἡ Ἀστυνομία Μονάδος καὶ ὁ Ἀξιωματικὸς μὲ τὸ πιστόλι στὸ χέρι ἀπειλῶντας τὴν ζωὴ του καὶ αὐτὸ γιὰ νὰ μπορέσουν νὰ κρατήσουν τὸ πεσμένο δικό τους ἠθικὸ.

Στὶς μάχες, λόγῳ τοῦ ὅτι οἱ ναυτεργάτες δὲν ἔχουν ἀποκτήσει τὴν πείρα τοῦ πολέμου, ὅλους τοὺς ἔχουν βάλει σὰν τραυματιοφορεῖς. Σὰν τραυματιοφορεῖς μετέφεραν ἀπὸ τὸ Ταμποῦρι στὴν Ζέρμα τοὺς τραυματίες, πού ἄδειος γιὰ νὰ πᾶς θέλεις τρεῖς ὥρες καὶ αὐτὸ δταν δὲν ὑπάρχει χιόνι. Γιὰ νὰ μεταφέρουν τὸν τραυματία χρειάζονταν τοὐλάχιστον 12 ὥρες καὶ αὐτὸ δὲν ἦταν γιὰ μιὰ φορὰ, ἀλλὰ καθημερινά. Παράλληλα δέ, νὰ εἶναι νηστικοί. Μπορεῖ νὰ καταλάβει ὁ καθένας τί ἔχει νὰ πεῖ αὐτὸ γιὰ ἓναν ἄνθρωπο πού εἶναι ἀσυνήθιστος στὶς πορεῖες, νὰ σηκώνει στὴν πλάτη 12 ὥρες ἓναν ἄνθρωπο καὶ νηστικός, ἰδιαίτερα δὲ σὰν τοὺς ναυτεργάτες, πού ἡ μεγαλύτερη πορεία πού κάνανε ποτὲ ἦταν ἀπὸ τὸ βαπόρι μέχρι τὸ κατάστημα ἢ τὴν μύρα, μὰ

καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη, στὴν μεγαλύτερή τους πλειοψηφία, ἔχουν μιὰ πά-
θηση παθολογική, ρευματικά ἢ κάτι ἄλλο.

Μετέφεραν τὸν τραυματία στὸν προορισμό του καὶ μετὰ ὅπως
ἦσαν ἐξηγτημένοι ἀπὸ τὴν κούραση καὶ τὴν πείνα, πῆγαιναν στὴν
ἐπιμελητεία καὶ ζητοῦσαν νὰ τοὺς δώσουν νὰ φάνε κάτι. Ἡ ἀπάντη-
ση τῶν ἐπιμελητῶν ἦταν, νὰ πᾶτε στὴν Μονάδα σας νὰ σᾶς δώσουν.
Ἔτσι οἱ ναυτεργάτες μένανε 3 καὶ 4 μέρες νηστικοὶ μεταφέροντας
τραυματίες. Ὁρισμένοι ἐπειδὴ εἶχαν ἐξαντληθῇ τελείως, ζήτησαν νὰ
τοὺς ἀφήσουν νὰ ξεκουραστοῦν λίγο. Ἡ ἀπάντηση ὅμως τῶν συνα-
γωνιστῶν Ἀξιωματικῶν ἦταν : «Θὰ μεταφέρετε τραυματίες ἕως νὰ
βγεῖ ἡ ψυχὴ σας ! ».

Στὸ ὕψωμα 1700 ποὺ εὗρισκότανε τὸ Τάγμα τοῦ Χρυσόστομου,
εἴμεθα 4 ναυτεργάτες τραυματιοφορεῖς : ἐγώ, ὁ Κοντογιώργης Α.,
ὁ Παναῖος Χριστοφῆς καὶ ὁ Μᾶρκος Παπαλῆς. Κάποια μέρα τραυ-
ματίσθηκε μιὰ κοπέλλα. Μᾶς εἰδοποίησαν νὰ πᾶμε νὰ τὴν πάρουμε
ἀπὸ τὸ ὕψωμα. Αὐτὴν τὴν ὥρα, πραγματικά ἦταν κόλαση πυρός. Τὰ
ἀεροπλάνα ἔβαζαν τὶς θέσεις μας μὲ βόμβες καὶ μὲ τὰ πολυβόλα τους,
τὸ πυροβολικὸ κτυποῦσε, ὡς ἐπίσης καὶ οἱ ὄλμοι. Εἴπαμε στὸ συναγω-
νιστὴ Ταγματάρχῃ νὰ περιμένουμε λίγο νὰ ἡσυχάσουν τὰ πυρά. Ἡ
ἀπάντησή του ὅμως ἦταν «τὸν τραυματία νὰ φέρετε καὶ δὲν μὲ πει-
ράζει ἂν σκοτωθῇτε». Ἀναγκασθήκαμε μπροστὰ στὴν «ἀνθρωπιστική»
ἀπάντησιν τοῦ Ταγματάρχῃ νὰ ξεκινήσουμε γιὰ τὸ ὕψωμα μὲ τὸν Κον-
τογιώργῃ γιὰ νὰ πάρουμε τὴν τραυματία. Δὲν προλάβσαμε νὰ πᾶμε
100 μέτρα καὶ ἐμπρὸς στὸν Κοντογιώργῃ ἔσκασε ἓνα βλήμα ὄλμου ποὺ
τὸν τραυμάτισε θανάσιμα σὲ ἀρκετὰ μέρη τοῦ σώματος. Ἐγὼ ὅμως
βρισκόμουν ἀρκετὰ μακριὰ καὶ ἔτσι δὲν ἔπαθα τίποτα. Φώναξα νὰ
ρθοῦν νὰ τὸν πάρουν οἱ ἄλλοι καὶ ἐγὼ πῆγα καὶ πήρα τὴν τραυματία
τὴν ὅποια κατέβασα κάτω. Τὸ τραῦμα τῆς δὲν ἦταν σοβαρό. Τὸ γε-
γονὸς αὐτὸ μὲ ἔκανε νὰ ἐπαναστατήσω ἐνάντια στοὺς ἀνθρώπους
αὐτοὺς ποὺ ἔγιναν αἰτία χωρὶς κανένα λόγο νὰ σκοτωθεῖ αὐτὸ τὸ
παιδί, ἐνῶ μπορούσαμε καὶ τὴν τραυματία νὰ κατεβάσουμε μὰ καὶ
αὐτὸς νὰ ζῇ. Τὴν τραυματία τὴν πήραμε καὶ τὴν πῆγαμε στὸν Σταθμὸ
ἐπίδεσης ποὺ ἀπείχε 6 ὥρες. Μόλις γυρίσαμε μᾶς εἶπαν νὰ πιάσουμε
γιὰ 4 ὥρες σκοπιά. Ὁ Παναγιώτης Χριστοφῆς τοὺς εἶπε «ἀφήστε μας
νὰ ξανασάνουμε λίγο» καὶ ὁ ἐπιτελὴς τοῦ Τάγματος Ἀβραμίδης Σ.
τοῦ ἀπάντησε «ἀμέσως νὰ πᾶτε καὶ συζήτηση δὲν χρειάζεται. Κάθε
φορὰ ποὺ θὰ σᾶς ποῦμε κάτι ἐσᾶς τοὺς ναυτεργάτες πάντα θὰ φέρετε
ἀντίρρηση». Ὁ Χριστοφῆς ἀπαντῶντας ποῦ εἶπε τὸ ἑξῆς : «Ἐμεῖς τὸ
καθῆκον μας πάντα τὸ κάναμε συνειδητά». Αὐτὰ ἦταν ἀρκετὰ νὰ κά-
νουν τὸ συναγωνιστὴ ἐπιτελὴ νὰ τραβήξει τὸ πιστόλι καὶ νὰ ἀπειλήσει
τὸν Χριστοφῆ ὅτι θὰ τὸν σκοτώσει. Τέτοιες περιπτώσεις στὸν Δ.Σ.Ε.
πάντα παρουσιάζονται. Ὅπως καὶ πῶς μπροστὰ λέγω, τὸν μαχητὴ τὸν
θεωροῦν κάτι χειρότερο ἀπὸ ζῶο. Ἡ προπαγάνδα τοὺς μέσῳ τοῦ Ρα-
διοφώνου, ἐφημερίδας καὶ τῆς προφορικῆς διαφώτισης ἐνάντια στὰ

Ἑλληνικά στρατεύματα εἶναι τούτῃ ἐδῶ: «Ὁ Μοναρχοφασιστικὸς Στρατὸς τὰ παιδιὰ τοῦ Λαοῦ τὰ ρίχνει σὰν ἀρνιά στὸ χασάπη». Ἀπὸ ὅ,τι εἶδα ὅμως στὶς τελευταῖες μάχες τοῦ Γράμμου, συμβαίνει ὅπως τὸ ἀντίθετον. Πραγματικά αὐτοὶ εἶναι ἐκεῖνοι ποὺ τὰ παιδιὰ τοῦ Λαοῦ τὰ ρίχνουν σὰν ἀρνιά στὸ χασάπη καὶ νὰ γιατί. Στὶς μάχες αὐτὲς ἡ Σχολὴ Ἀξιωματικῶν τοῦ Γ.Α. ποὺ ἡ δύναμή της ἦταν περίπου 800 ἄνδρες εἶχεν ἀπώλειες σὲ νεκροὺς καὶ τραυματίες 500 ἴσως καὶ περισσότερους. Ἐν τούτοις ὅμως ἡ διαταγὴ τοῦ Ἀρχηγείου ἦταν αὐτή: Πάση θυσίᾳ τὸ Ταμπούρι πρέπει νὰ καταληφθῇ καὶ δὲν πρέπει νὰ σκεπτόσαστε γιὰ θυσίες. Ἡ Διαταγὴ μιλοῦσε καθαρά, σκοτῶστε καὶ τοὺς ὑπολοίπους.

Σὲ αὐτὲς τὶς μάχες καὶ ἐμεῖς οἱ ναυτεργάτες εἶχαμε ἀρκετὲς ἀπώλειες. Μεταξὺ τῶν ἀπολεσθέντων ναυτεργατῶν εἶναι: Σ. Καρακατσάνης, Στρομπούλης Π., Τριλίβας Δ., Χούμης Ε., Νασιόπουλος Ν., Χούντασης Σ., Μοῦντρος Κ., Ποντικὸς Ν., Καράλης Β., Μαλεῦρης Π., Πατέρας Π., Καμάτσιας Σ., Ποδιᾶς Σ., Μαυροῦς Γ., Βίος Δ., Μαυροκόπελος Ν., Γαβριελᾶτος Α., Λιβανὸς Γ. καὶ Κοντογιώργης Α. Τὰ ἀποτελέσματα τῶν μαχῶν αὐτῶν εἶναι γνωστά: Ὅλα ἐκεῖνα τὰ σημεῖα ποὺ πήραμε μὲ ἀφθονες θυσίες σὲ ἔμψυχο καὶ ἄψυχο ὕλικὸ τὰ χάσαμε κατὰ τὶς 18 Ἀπριλίου, καὶ ἡ θεωρία τοῦ πεσμένου ἠθικοῦ τοῦ στρατοῦ πῆγε περίπατο μαζὶ μὲ τὶς «ἡρωϊκὲς» Ταξιαρχίες Ὑψηλάντη, Παλαιολόγου καὶ Σία.

XXV

ΣΤΟΝ ΕΘΝΙΚΟ ΣΤΡΑΤΟ

Ἐπειδὴ καθημερινὰ καὶ περισσότερο πέφτει τὸ ἠθικὸ τῶν ἀνταρτῶν καὶ αὐτὸ καθένας τὸ ἔβλεπε καθαρά ἀπὸ τότε μὲ τὶς ὁμαδικὲς παραδόσεις τοὺς στὸ Στρατό, τὸ Γ.Α. τοῦ Δ.Σ.Ε. γιὰ νὰ μπορέσει νὰ βάλει φραγμὸ στὶς λιποταξίες, στὴν προπαγάνδα του λέγει ὅτι ὁ Μ.Φ.Σ. δὲν συγχωρεῖ οὔτε σὲ αὐτὸν ποὺ θὰ συλληφθῇ μὰ οὔτε καὶ σὲ κείνον ποὺ θὰ παραδοθῇ. «Αὐτοὶ μόλις πέσουν στὰ χέρια τοὺς ἀμέσως ἐκτελοῦνται». Πάνω καὶ σὲ αὐτὸ προχωρῶντας θὰ ὁμιλήσω. Ὅπως καὶ παραπάνω εἶπα ἀπὸ τὶς πρῶτες μέρες κιόλας ποὺ ἔφθασα στὸ Λαίμῳ, ἀπὸ ὅ,τι εἶδα, στὸ μυαλό μου μπῆκε ὅταν θὰ μοῦ δοθῇ ἡ εὐκαιρία νὰ τὸ σκάσω. Ἐκεῖνο ποὺ εἶδα στὸ Λαίμῳ καὶ αὐτὰ ποὺ εἶδα στὶς μάχες αὐτὲς μὲ ἔκαναν νὰ γυρεύω τὴν εὐκαιρία νὰ τὸ σκάσω. Τέσσερες φορές προσπάθησα, ὅμως καὶ τὶς τέσσερες δὲν τὸ κατάφερα. Στὶς 30 Ἀπριλίου βρέθηκε τυχερός. Ὁ Λοχαγὸς μὲ εἰδοποίησε νὰ πάρω τὴν ἡμερομηνία αὐτὴ τὸ φαί, τὰ τσιγάρα, καὶ ἡμερίδες καὶ νὰ τὰ πάω

σὲ μιὰ ομάδα πού πήγαινε γιὰ κρούση Τὸ πρωῒ κατὰ τὶς 8.30' ξεκίνησα γιὰ τὸ σημεῖο πού μοῦ εἶπαν. Στὸ σημεῖο αὐτὸ δὲν βρισκόταν κανένας καὶ ἐπικρατοῦσε ἀπόλυτη ἡσυχία. Κάθησα κάπου καὶ παρακολουθοῦσα ὅλα τὰ σημεῖα γιὰ νὰ βεβαιωθῶ ὅτι δὲν θὰ γίνω ἀντιληπτός κατεβαίνοντας στὸ Σαραντάπορο πού ἐκεῖ κοντὰ ἦτον ὁ Στρατός. Ὅταν πιά βεβαιώθηκα πήρα καὶ τὴν μεγάλη ἀπόφαση ἢ νὰ πεθάνω, ἢ νὰ περάσω ἀπὸ τὴν ἄλλη πάντα Ὑστερα ἀπὸ μισὴ ὥρα εἶχα φθάσει κοντὰ στὸν ποταμό. Ἐδῶ ἦτον καὶ τὸ πιὸ ἐπικίνδυνο σημεῖο καὶ αὐτὸ διότι ὑπῆρχε φόβος νὰ μὲ κτυπήσουν καὶ ἀπὸ τὰ δύο σημεῖα καὶ οἱ ἀντάρτες καὶ ὁ Στρατός. Καὶ τοῦτο διότι καὶ τὸ ἓνα μέρος καὶ τὸ ἄλλο θὰ μὲ νόμιζε γιὰ ἐχθρὸ τους, ὅμως στὴν περίπτωση αὐτὴ βρέθηκα τυχερὸς χωρὶς νὰ μοῦ συμβεῖ τίποτα.

Στὶς 30 τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου ἡ ὥρα περίπου δέκα, παραδόθηκε στὸ Κάντζικο, ἀντὶ ὅμως νὰ μὲ ἐκτελέσουνε ὅπως διέδιδε ἡ ἡγεσία τοῦ Κ.Κ.Ε. στὴν προπαγάνδα τῆς γιὰ τοὺς συλλαμβανομένους καὶ παραδιδομένους, βρῆκα τὴν καλύτερη ἀδελφικὴ στοργὴ καὶ περιποίηση ἐκ μέρους Ἀξιωματικῶν καὶ φαντάρων. Ἀμέσως μὲ πήραν, μὲ ἔβαλαν καὶ ἔφαγα, καὶ μετὰ μοῦ ἔδωσαν τσιγάρο. Ἐκεῖ ἀκόμα διεπίστωσα ὅτι μεταξὺ Ἀξιῶν καὶ φαντάρων, ὑπάρχει ὁ στενὸς δεσμὸς τῆς ἀδελφικῆς ἐκτίμησις καὶ ἀγάπης καὶ ὅχι αὐτὰ πού διαδίδονται ἐκ μέρους τοῦ Κ.Κ.Ε. Ὅσο ὅμως προχωροῦσα πρὸς τὸ Ταμπούρι, πιὸ καθαρὰ ἔβλεπα τὸ στενὸν δεσμὸ πού ὑπάρχει μεταξὺ Ἀξιῶν καὶ φαντάρων. Ἐδῶ δὲν βλέπεις αὐτὰ πού βλέπεις στὸν Δ.Σ.Ε. Ἐδῶ ὁ Ἀξιωματικὸς δὲν βρῖζει κατὰ τὸν αἰσχυρὸ τρόπο πού βρῖζουν οἱ ἄνθρωποι πού ἀγωνίζονται γιὰ τὴν «ἰσότητά τῆς λαϊκῆς Δημοκρατίας». Ἐδῶ δὲν ἀπειλοῦν τὸν φαντάρου «θὰ σὲ σκοτώσω». Καὶ ἀκόμα ὁ Ἀξιῶς δὲν κοιμᾶται στὸ Ἀμπρὶ μὲ τὶς κουβέρτες του καὶ μὲ τὴν φωτιά του. Ἐδῶ καὶ ὁ φαντάρος ἔχει τὸ ἀμπρὶ του καὶ ἂν δὲν ἔχει ἀντίσκηνο, ἔχει τὶς κουβέρτες του.

Τὸ ἴδιο βράδυ κατέβηκα στὸ Κεράσοβο. Ἐκεῖ ἔμεινα ἓνα βράδυ. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ εἶχα τὸν καιρὸ καλύτερα νὰ δῶ τὶς σχέσεις Λοχαγοῦ καὶ στρατιωτῶν. Καὶ τοῦτο διότι ἔμεινα ἐκεῖνο τὸ βράδυ στὸ Λόχο. Διοικητὴς τοῦ Λόχου αὐτοῦ εἶναι κάποιον παιδάριον ὡς 25 χρονῶν, ὀνομαζόμενο Ἀλεξάνδρου. Μόλις μὲ πήγαν στὸ Λόχο, ἐκεῖ ἀμέσως μὲ πήραν τὰ παιδιὰ καὶ μὲ ἐπῆγαν νὰ φάω καὶ κατόπιν νὰ πλυθῶ καὶ νὰ ἀλειφθῶ μὲ Ντι-τι-τι καὶ αὐτὸ διότι στὸ ἀντάρτικο ἡ μοναδική

ἀπολαυὴ πού ἔχεις εἶναι τὰ ἑκατομμύρια οἱ ψεῖρες. Ὅταν τέλειωσα πῆγα καὶ πάλι στὸ Λόχο. Ἐκεῖ ἄρχισαν ἀπὸ ἐνδιαφέρον νὰ μὲ ρωτοῦν πῶς περνᾶν οἱ ἀντάρτες ἀπὸ ὕπνο, φαγητὸ κ.τ.λ. Βέβαια, ἀπάντησα στὶς ἐρωτήσεις τους. Ὁ Λόχος ἔμενε σὲ μιὰ ἐκκλησιά. Στὴν ἐκκλησιά ὁμως αὐτὴ ἔμενε καὶ ὁ Λοχαγὸς μαζὶ μὲ τοὺς φαντάρους του. Ἐδῶ ὁ Λοχαγὸς δὲν πῆγε νὰ κοιτάξει νὰ βρεῖ ξεχωριστὸ σπίτι γιὰ νὰ πάει τὴν Διοίκηση τοῦ Λόχου του ὅπως κάνουν οἱ συναγωνιστὲς τοῦ «Δ.Σ.Ε.». Ἄκουσα τοὺς φαντάρους νὰ λένε γιὰ τὸν Λοχαγὸ ὅτι μὲ αὐτὸν τὸν ἄνθρωπο ὄχι μόνον στὴν μάχη ἀλλὰ καὶ στὸν θάνατο πηγαίνουν· καὶ αὐτὰ πού λέγανε οἱ φαντάροι δὲν τὰ λέγανε ἔτσι, γιατί φοβόντανε μὴν τραβήξει τὸ πιστόλι καὶ τοὺς σκοτώσει ὅπως συμβαίνει στὸν Δ.Σ.Ε. ἀλλὰ τὰ λέγανε μὲ τὴν ψυχὴ τους.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ναυτεργάτες ΠΡΟΣΟΧΗ! Όπως λέγω πιό μπροστά, με απόφασή του τὸ Κ.Κ.Ε. ἔβαλε τὸν Ἀρτέμη ἕως τὰ τέλη τοῦ 1949 νὰ στρατολογήσει 1000 ἀπὸ σᾶς καὶ νὰ σᾶς στείλει νὰ πᾶτε μετὰ τὸ ὄπλο στὸ χέρι, ὅπως σᾶς λέν: νὰ πολεμήσετε γιὰ τὴν «λευτεριά», τὴν Δημοκρατία καὶ «ἀνεξαρτησία» τῆς Ἑλλάδας καὶ αὐτὸ διότι μόνον τότε θὰ λυθοῦν καὶ τὰ δικά σας ζητήματα.

Ἀπὸ αὐτὰ πού θὰ διαβάσετε στὶς γραμμὲς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ, μόνοι σας θὰ ἀντιληφθῇτε γιὰ ποιὰ «Δημοκρατία» σᾶς στέλνουν νὰ πᾶτε νὰ πολεμήσετε. Ἐκεῖ πού θὰ πᾶτε δὲν θὰ πολεμήσετε γιὰ τὴν «ἐλευθερία», ἀλλὰ γιὰ νὰ περάσετε στὰ χέρια σας πιό γερὰ δεσμά. Πηγαίνοντας ἐκεῖ ἐπάνω πρέπει νὰ ξεύρετε ὅτι ἐγκληματεῖτε ἐνάντια στὴν Πατρίδα. Πηγαίνοντας ἐπάνω μεγαλώνετε τὸ δρᾶμα τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἀπὸ τὴν ἄλλη μεριὰ πρέπει νὰ ξεύρετε ὅτι καὶ σᾶς σᾶς περιμένει αὐτὸ πού βρῆκαν καὶ οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μας πού ἄδικα ἔδωσαν τὴν ζωὴ τους.